

ЧИТАНКА

за други разред основне школе

Креативни центар

Упутство

Приче и песме твоје читанке
скривају тајна зрна лепоте
и овде-онде у њима чуче
расута сјајна зрна доброте.

Пронађи где су те лепе речи,
подвуци неке слике снажне,
објасни ликове и осећања,
запамти њихове мисли важне.

Када откријеш тај тајни свет,
пробај сад и ти у своме срцу,
у својој машти и својој свесци
да створиш сличан ил' бољи цвет.

Водич

задатак

цртамо и бојимо

сети се шта смо научили

глумимо

пишемо

граматика

књижевност

говорна вежба

истражујемо

решавамо

домаћи задатак

смисли, испричај и напиши

речник

1.

МОЈЕ ДРУШТВО И ЈА

ЧИТАМО

приче и песме о другарству

УЧИМО И ВЕЖБАМО

- басна
- особине лика у причи
- пословице

ТВОЈ ЗАДАТАК ЋЕ БИТИ

- да напишеш честитку
- да објасниш како се играју жмурке
- да решиш укрштенице
- да направиш лимунаду с медом према рецепту

Јован Јовановић Змај

Добри пријатељи

Пријатељи добри
што имају деле,
док им срећа сија,
заједно с' веселе.

А кад им се деси
зло и напако,
тад заједно плачу,
на пример овако:

★ Шта значи кад се каже *срећа сија*?

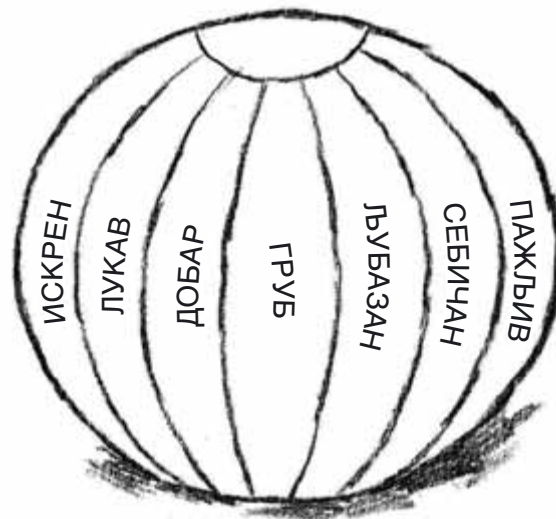
★ Наведи шта још може да сија.

★ Шта значи израз *десило се зло и напако*?

★ Шта заједно раде добри пријатељи у овој песми?

★ Наведи игре којима се играш са својим пријатељима.

★ Обој само она поља на лопти у којима су речи које описују пријатељство.

Мирослав Антић

Тајна

Свако има неку тајну:
шу-шу-шу...
Неко лепу и бескрајну,
неко тужну или смешну,
неко злу.

Неко своју тајну слаже.
Неко одмах мами каже.
Неко своју тајну не би
испричао ни у сну.
Неко шапне: само теби...
као другу – шу-шу-шу...

Обично су тајне главне
измишљене и љубавне.

Ал' и друге кад се зброје,
наше, ваше, моје, твоје,
леве, десне, чудне, сјајне,
све једнако много значе,
јер – иначе
зашто би се звале тајне?

И ја имам тајну једну
врло важну, врло вредну.
Ником другом – само теби
пришапнућу јутрос њу.

Ходи ближе: шу-шу-шу...
Сутра рано ... шу-шу-шу...
Баш онамо ... шу-шу-шу...

Али ником то не кажи.
Сам потражи.
Шу-шу-шу...

Пронаћи ћеш врло лако
и видећеш да је тако.

Објашњења непознатих
речи можеш да нађеш у
речнику који се налази
на крају Читанке.

Потражи у **речнику**
шта значи реч
збројати.

Подвуци и објасни речи које казују каквих све тајни има.

Другом бојом подвуци стихове у којима се казује како се понашамо кад имамо тајну.

Смисли и напиши каква се тајна крије у речима „шу-шу-шу“ у следећа три стиха:

Ходи ближе: _____

Сутра рано: _____

Баш онамо: _____

Тома Славковић
Оговарање

Их, те девојчице!
Знају само за лутке
и сличне трице.
Све су то мамине мазе
и бакине принцезе.
Ама, кажем ти:
девојчице су
безвезе!

Их, ти дечаци!
Само се бију кô лудаци.
Ко за њих мари,
изводе само глупе
ствари:
чупају нам косу
или се кезе...
Ама, кажем ти:
дечаци су
безвезе!

Пронађи у речнику
шта су трице.

★ Објасни шта значи: *Ко за њих мари?*

★ Напиши шта значи оговарање.

★ Посаветуј дечака и девојчицу
како да се боље друже.

★ Шта мислиш, која се осећања крију у
овој песми?

✂ Реши укрштеницу.

1.								
2.								
3.								
4.								

1. Када неког сретнеш то је онда **су . . . т**
2. Када се с неким растајеш, то је онда
3. Најлепши део биљке
4. 7. слово азбуке

Хоћу-нећу

Шта нећу да урадим свом другу – другарици (настави даље):

- Нећу открити његову тајну.
- Нећу да будем циција.
- Нећу му подметнути ногу.
- Нећу _____

Шта хоћу да урадим за свог друга – другарицу (настави даље):

- Хоћу да му покажем како да уради задатак.
- Хоћу да му позајмим књигу.
- Хоћу _____

Напиши свом другу или другарици честитку за рођендан. Адресирај је. Пази на велико слово.

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		 <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
---	--	--

Жан Лафонтен

Лав и миш

Био једном један лав – и то какав! Велик, зубат, гриват, репат, са шапурдачама као лопате. Е, тај је једном ухватио омашком миша – оволишна!

„Лаве, пуштај“, писнуо је миш, „немој ме ужинати, можда ћу ти некад у животу бити од користи!“

„Ти?!“, подргну се лав. „Како ти, бре малац, можеш мени оваквом бити од користи?“

„Никад се не зна“, одговори миш.

„Нека ти буде, дечко“, рече лав и пусти миша.

Убрзо после тога ловци разапеше мрежу за дивљач и лав се заплете у њу. Трзао се, кидао, беснео, урлао – узалуд, из мреже се није могао испетљати. Што је више снаге употребљавао, све се више заплитао. Ближио му се крај.

Миш је, међутим, чуо лављу рику и похитао да види шта се догађа. Стигавши на лице места, рекао је:

„Богме се један итекако запетљао!“

„Прођи ме се“, јекну лав. „Са мном је готово!“

„Нека, нека“, рече миш, „само ти мируј, шта је готово а шта није видећемо!“, па изгрицка мрежу у парампарчад.

Скочи лав весело и изљуби миша као најбољег пријатеља. Сад је видео кад ко коме може ваљати.

Ово је басна. Басне су приче у којима животиње говоре и понашају се као људи.

Пронађи у речнику шта значе изрази и речи: *итекако се запетљати, оволишни, малац, подргнути се и парампарче.*

Подвуци у тексту речи којима се описује лав.

Напиши како се лав понашао према мишу на почетку приче.

Подвуци реченицу из које се види како се лав понашао према мишу на крају приче.

Објасни зашто се лав променио.

Настави ову причу. Сисли и испричај како је лав помогао мишу.

Како помажемо једни другима

Размисли и напиши како може да помогне неко ко је висок ономе ко је низак.

Како може да помогне низак високоме?

Како може да помогне неко ко је дебео ономе ко је мршав? Смисли и напиши.

Како може неко ко је мршав да помогне дебелим?

Доживљаји мачка Тоше

Мачак Тошо и Шаров распалише да пјешаче уз ријеку према ономе кланцу на чијем је улазу био чича Тришин млин. Уз пут се Шаров сваки час задржавао читајући помоћу носа зечје трагове.

„Иди овим трагом – писало је мирисавим зечјим шапама – и тачно гдје он престаје, тамо почиње зец.“

Мачак Тошо, опет, њушкао је око рупа пољских мишева и по разним знацима, само њему видљивим, читао списак укућана.

„Овдје живи пољски миш Живко Бркић с фамилијом и с хромим ујаком Цијукалом.“

Што су се примицали ближе чича Тришином млину, Тошино срце све је јаче ударало. Најзад се између врба и јова показа сив млински кров.

– Ено га! – узвикну мачак Тошо.

У истом тренутку Шаров помириса неки траг у кукурузима и поче да режи:

– Опрезно, Тошо, овуда је малоприје прошао онај твој Жућо!

Обојица добро отворише очи и полако кренуше кроз кукурузе према млину, Шаров напријед, а Тошо иза њега. Тек што су изишли на крај њиве, угледаше на малој заравни пред млином гомилу кокошака и врабаца и међу њима пса Жућу. Он се тамо кочоперио и гласно се хвалио:

– Ау-вау, да само знате како сам јурио мачка Тошу! Јурио сам га, јурио све до краја свијета и кроз једна врата на граници истјерао сам га сасвим из свијета и залупио врата.

– Жив, жив? – питали су врапци.

– Жив, жив, јакако! – шепурио се Жућо. – Ено га сједи пред улазом у свијет, гребе по вратима и мијауче: „Жућове-јуначино, пусти ме да уђем!“

Док је то из кукуруза прислушкивао, мачак Тошо сав се наостријеша од велике љутине и дође сличан великом жежу.

– Шарове, пусти ме напријед, а ти се сакриј иза мојих леђа, па кад Жућо јурне овамо, скочи и дочекај га.

Шаров прилеже на ивици кукуруза, а мачак Тошо стаде испред њега и повика:

– Мијау, изиђи ми на мегдан, буволовче Жућо, лажове један, крадљивче брашна, зечја поруго, прасећа њушко!

Изненађен, Жућо од великог чуда прогута лаж коју је управо хтио да каже, па онда, да се не би осрамотио пред кокошкама, јурну пуном брзином према мачку Тоши урлајући:

– Опрости се с репом и ушима, више их нећеш видјети!

Попут олује, Жућо се сручи до кукуруза, али мачак Тошо муњевитом брзином одскочи у страну, а Жућо се истог тренутка судари с великим Шаровом и...

... и настаде окретање, превртање, лајање, скичање, прашење, котрљање и режање. Двије лопте муњевито су се превртале и летјеле једна преко друге, све док жута лопта не одскочи далеко у страну, претвори се у Жућу и, колико су је ноге носиле, стругну низ ријеку према селу.

– Аха, држи га, држи га! – подругљиво повика за њим Тошо.

Чича Тришо је видео из млина завршетак те велике борбе, а кад је још препознао и свог Тошу, скочио је од радости као јарац, бацио увис брашњаву капу и повикао:

– Овамо, Тошо, стара хајдучино, да те твој чича загрли! Овамо и тога храброг Шарова, који је протјерао крадљивца Жућу!

Ехеј, било је ту загрљаја да се од њих нахерио млин, па суза радосница да се оросила читава ледина пред млином, било је уздаха да су шумјеле све околне врбе и јеле и толико причања да о томе и данас брбљају свраке и врапци.

(Одломак из књиге *Доживљаји мачка Тоше*)

 Подвуци места у причи из којих се види да су мачак Тоша, пас Шаров и чича Триша пријатељи и објасни их.

 Главни лик ове приче је:

Остали ликови из ове приче су:

Место радње ове приче је:

Време радње у овој причи је: (Запази неке детаље који ће ти помоћи да откријеш време догађања; нпр. по речима „Шаров помириса неки траг у кукурузима“ може се закључити да је годишње доба у којем се дешава радња *лето*. Значи, време радње у овој причи је: **лето**).

У речнику ћеш наћи шта значе речи: *распалити, кланац, кочоперити се, јакако, накострешити се, прилегнути, поруга, прашити, стругнути, нахерити се и ледина.*

Домаћи задатак:

Препричај ову причу по следећем плану:

1. Читање трагова животиња.
2. Жућа се хвалише.
3. Жућа и Шаров се боре.
4. Сусрет пријатеља.

Опиши борбу пса Жуће са псом Шаровом.

Сваки лик из приче има неке особине. Те особине се виде из његовог понашања.

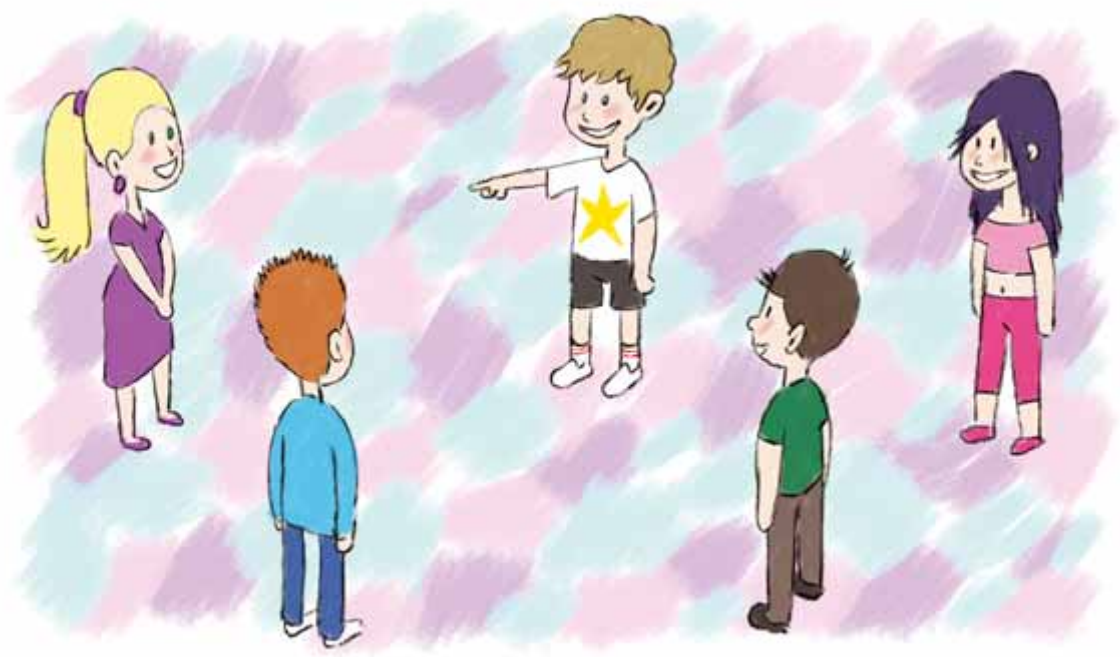

Попуни табелу о особинама пса Жуће.

понашање	особина
<i>Хвали се пред кокошкама.</i>	хвалисав је
	лажљив је

Разбрајалица за жмурке

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.
У десетој башти,
много воћа расте,
крушка, јабука, шљива.
На шљиви гнездо,
у гнезду јаје,
у јају беланце,
у беланцу жуманце,
у жуманцу пише „ИШ“
– ти жмуриш.

 Научи ову разбрајалицу напамет.
Требаће ти за неку игру.

 Овде напиши још неке разбрајалице које знаш.

 Наведи имена игара у којима користиш разбрајалице.

Како се играју жмурке

Гледај ове слике и опиши како се играју жмурке.

Нилски коњ и антилопа

Био неки нилски коњ који је мислио да је леп, јак и, уопште, згодан момак. Једном, кад је мислио да га нико не гледа, загази у бару покрај реке и загледа се у свој лик у води.

„Није да се хвалим, али баш сам леп дечко!“, рече самом себи. „Имам уста пуна здравих, јаких зуба као у коња. Моје очи су питоме и љупке као у жабе. Глас ми је звучан, подсећа на свињско гроктање. Ноге су ми стабилне и снажне као у слона. Када ходам земља подрхтава пода мном. Ко још може да се похвали да има најлепше што имају коњ, жаба, свиња и слон?!“

Једна антилопа, која је дошла на обалу реке да се напије воде, чула је шта је нилски коњ рекао о себи. Она му се приближи и рече:

„Ти си можда леп као нилски коњ и вероватно симпатичан другим нилским коњима. Међутим, ја мислим да није много важно како неко изгледа.

Важније је бити добар и љубазан према другима, што се за тебе не може рећи. Обично се без друга шеташ обалом реке и говориш сам са собом. Можеш ли ми рећи колико пријатеља имаш?!“

Нилски коњ је мислио ко му је пријатељ. Можда мајмун? Но, присети се да је једном уплашио мајмуна. Можда му је слон пријатељ? Њему је неучтиво окренуо леђа. А можда би жаба могла да буде његов пријатељ? Овде се са жаљењем присети да је жабу пре неколико дана пригњечио.

Нилски коњ је мислио и мислио и између свих животиња није могао да нађе ни једну која му је била пријатељ.

Нилски коњ се застиде због овога. Скромна и добронамерна, антилопа је стајала пред њим и чекала одговор. Изгледала је веома љупко.

„Знаш шта?“, рече антилопа напослетку. „Ја ћу да будем твој пријатељ. Међутим, желим да за мене учиниш једну маленкост. Молим те да више не скачеш у воду кад идеш да се купаш.“

Нилски коњ је био веома задовољан што ће антилопа да буде његов пријатељ. Да би јој показао како може да буде пажљив, закорачио је веома полако у реку. Ни једна једина капљица том приликом није попрскала антилопу.

Пријатеље стичемо пажњом и љубазношћу.

 Пронађи и подвучи једном бојом речи којима се описује како изгледа нилски коњ.

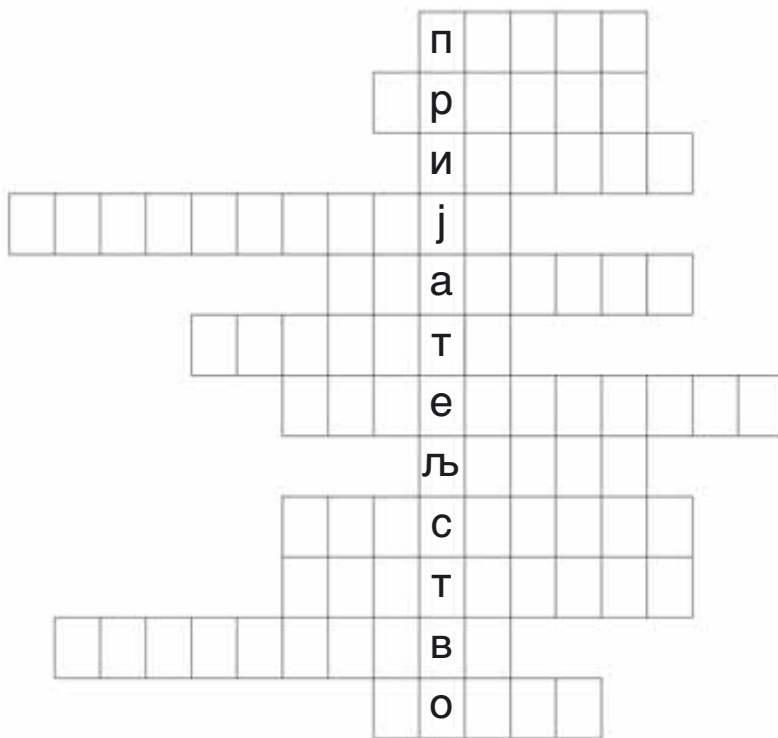
 Другом бојом подвучи реченицу у којима се говори каква је и како изгледа антилопа.

 Зашто нилски коњ није имао пријатеље?

 Објасни шта значи реченица:
Пријатеље стичемо пажњом и љубазношћу.

 Упиши у укрштеницу само речи које означавају пријатељство:

несебичност, другарство, пажња, доброта, истина, лаж, толеранција, храброст, правда, љубав, мржња, саосећање, поштовање, понос.

Народне пословице о пријатељству

 Објасни како си разумео ове пословице.

 **Пословица је кратка и мудра
народна изрека о животу.**

 Обој истом бојом два листа са пословицама
које имају слично значење.

 Шта значи израз *вући некога за нос*?

 Шта значи израз *чувати некоме понос*?

Лимунада с медом

Рецепт за две особе

За припрему ове лимунаде потребне су:

- 2 кашике меда
- 1 лимун
- 2 чаше воде

1. Лимун исеци напола. (Нека ти неко старији помогне!) Исцеди из њега сок.
2. Сипај сок у мањи бокал и додај мед. Добро промешај, све док се мед и сок не сједине.
3. Сипај у бокал воду и добро промешај.
4. Лимунада с медом се лако и брзо прави. Припреми је и попиј заједно са својим другом.

Домаћи задатак:

Напиши у свесци још један рецепт и нацртај оно што ти је било потребно.

СЕТИ СЕ шта смо научили...

Повежи почетак реченице са правим наставком.

Басне

главни лик, остали ликови, време и место радње

Пословице

су приче у којима животиње говоре и понашају се као људи

У причи се одређује

су кратке и мудре народне изреке о животу

Провери тачност својих одговора у решењу које се налази на крају Читанке.

Упиши број освојених поена.

Подсећамо се

ГЛАВНИ ЛИК у причи

ОСОБИНЕ ЛИКА виде се из његовог понашања.

ВРЕМЕ РАДЊЕ у причи

МЕСТО РАДЊЕ у причи

2.

ШТА ОСЕЋАМ, ШТА ОСЕЋАШ

ЧИТАМО

приче и песме које говоре о осећањима

УЧИМО И ВЕЖБАМО

- загонетке
- речи које се римују
- речи које имају слично значење
- реченице (упитна, заповедна, обавештајна)

ТВОЈ ЗАДАТАК ЋЕ БИТИ

- да смислиш и напишеш загонетке
- да напишеш састав о поклону који те је обрадовао
- да саставиш списак за куповину
- да довршиш стрип
- да напишеш виц

Јован Јовановић Змај

Мрак

Мислио би човек
Кад погледа мрак
Да је страшно моћан,
Да је силно јак.

То би било наопако –
Ал' на срећу није тако:
Свећицу зажежи,
Мрак од тебе бежи.

★ Пронађи у речнику и напиши шта значе речи:

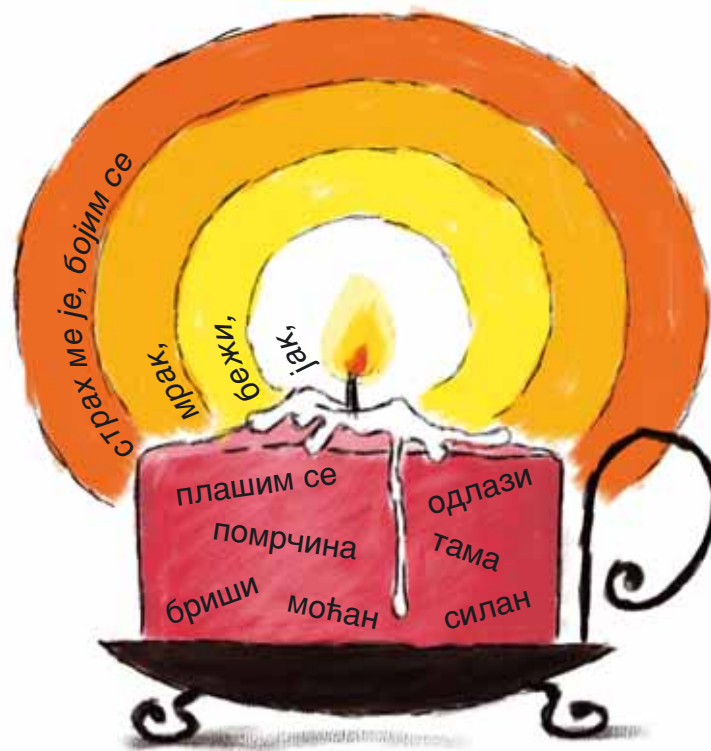
зажећи – _____

моћан – _____

★ Подвуци у песми речи којима се описује какав је мрак.

★ Напиши зашто нам се чини да је мрак страшно моћан.

★ Пронађи и упиши речи које имају слично значење.

★ Како се дечак осећао у мраку?

Зашто?

★ Како се дечак осећао када је упалио светло?

Зашто?

★ Како се ти осећаш када си у мраку?

★ Нацртај овде себе, уплашеног.

★ Напиши чега се плашиш.

Никола Јеремић

Пркосна крушка

Поред пута крушка жута на високој стоји грани. Покушали малишани, покушао мрки меда, покушали сви одреда, пре времена, још за лета, да је скину са дрвета.

Ал' се крушка није дала. Све је редом обрукала. А на крају – није шала – са гране је сама пала.

Напиши како би меда испричао овај догађај.

Како би крушка испричала овај догађај?

Смисли и напиши речи које се римују.

меда, деда, _____, _____,
шала, знала, _____, _____,
дрвета, лета, _____, _____.

У речнику пише шта значи реч *пркосан*.
Потражи значење на крају Читанке.

Љубивоје Ршумовић

Лаке загонетке

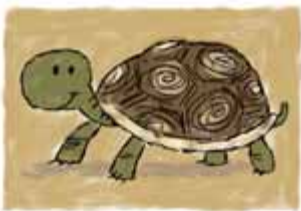
Ко ће први да се сети
КРИЛА НЕМА
ПОЉЕМ ЛЕТИ
Сетио се један Петар
ТО ЈЕ ВЕТАР.

А ко ли ће ово бити
ИГЛЕ ИМА
НЕ ЗНА ШИТИ
Сетила се Нена сама
ЛЕЖ С БОДЉАМА.

Ко се тако вешто крије
ОКЛОП ИМА
ВИТЕЗ НИЈЕ
Сетио се Мики шта је
КОРЊАЧА ЈЕ.

Загонетка је игра речи која се састоји од необичног питања у којем се крије одговор.

Смисли и напиши загонетке за крушку и за медведа.

Мало теже загонетке

Упиши одговарајући број у кружић поред цртежа.

1. Нит шушну, нит бушну, а у кућу дође.
2. Оца нема, мајке нема, а свако се јутро рађа.
3. Водом иде – не бућка, травом иде – не шушка.

Смисли и напиши загонетке за столицу и за прозор.

Злата Видачек

Инат

Сима се синоћ наљутио на маму. Није хтела да га пусти да се дуже игра у дворишту. Био је, истина, већ мрак, али неки његови другови остали су и после њега. Само је он морао да оде кући.

За време вечере је ћутао и отишао на спавање љут. Када се јутрос пробудио, свега се сетио. И љутина се вратила.

Скочио је с кревета. Усне стиснуо и напућио. Намргодио се. Ништа не пита. Ни са ким не разговара.

„Симо, донела сам ти чоколаду с лешником“, каже мама тек што се вратила са пијаце. У руци јој пун зембиљ.

„Не могу“, одговори Сима.

„Узми! Врло је укусна. Ниси, ваљда, још увек љут?“

„Не могу“, понавља тихо.

„Добро, кад нећеш. Појешћемо је твоја сестра и ја.“

Сима и даље ћути. А кад је под сестриним зубима закрцкао лешник, само је трепнуо. Убрзо више чоколаде није било. Од ње је остао само комад светлог станиола. Сестра га је пажљиво раширила, исправила савијене углове и ставила међу листове књиге.

„Ето, какве сте. Ништа ми нисте оставиле!“, мрко је шапнуо Сима.

„Мама ти је двапут нудила. Што ниси узео?“

„Да ми је бар још једном понудила, сигурно да бих узео. Али она није хтела. За инат.“

★ Ко се у причи инатио?

★ Како се човек осећа када се инати?

У речнику ћеш наћи значење речи *инат* и *зембиљ*.

★ Шта је Сима требало да учини?

Реченице

A У причи „Инат“ пронађи и из ње препиши по једну:

упитну реченицу

заповедну реченицу

обавештајну реченицу

A На крају сваке реченице стави одговарајући знак: . ? !

Зашто плачеш

Ја сам се наљутила

Купи ми чоколаду

Не вичи на мене

Где је моја чоколада

Он ме је обрадовао

A Домаћи задатак:

Сети се неког догађаја када си се инатио. Опиши га. Сисли и напиши наслов.

A Гледај слику и напиши о њој по једну:

упитну реченицу

заповедну реченицу

обавештајну реченицу

Јован Јовановић Змај

Хвала

Ево, драга дечице,
Воћа свакојака:
Грожђа црна, грожђа бела,
Јабука, крушака!
Ове лепе дарове
Јесен нам је дала.
Драга наша јесени,
Од срца ти хвала!

Сетимо се пролећа,
Његових цветова,
Што нам цвеће обећало,
Ево тих дарова!
Ове лепе дарове
Јесен нам је дала.
Драга наша јесени,
Од срца ти хвала!

★ Напиши како разумеш стихове:
*Што нам цвеће обећало,
Ево тих дарова!*

★ Напиши које нам дарове даје јесен.

★ Смисли другачији наслов за ову песму.

📝 Замисли да треба да идеш на пијацу.
Направи списак онога што желиш да купиш.

Списак

Напиши састав о томе како си се обрадовао поклону. Сети се неких детаља.
Погледај на страни 155 правила за добро писање.

Пишемо састав

Поклон

- Када си добио поклон?
- Ко ти га је поклонио?

- Који је то био поклон?
- Опиши како је изгледао.

- Како си се осећао када си добио поклон?
- Шта си тада рекао?
- Шта си тада помислио?

Доситеј Обрадовић

Пас и његова сенка

Носио пас парче меса. Пролазећи поред реке, спазио је у води своју сенку. Помислио је да је у води неки други пас. Учини му се да је у устима оног другог пса веће парче меса, па скочи да му га отме. При томе испусти свој комад, те му га вода однесе. После тога пас се чуддио како у исти мах несташе оба комада меса.

★ Шта је пас помислио када је видео сенку у води?

★ Једна народна пословица каже: *Ко тражи веће, изгуби из вреће*. Објасни по чему су сличне та пословица и ова прича.

★ Објасни шта значи реч *завист*.

★ Заокружи одговор за који мислиш да је тачан. Ова прича је: а) **пословица** б) **басна** в) **загонетка**

★ Откриј и напиши речи које означавају осећања.

ДОСТРА _____

ТРАСХ _____

СЕБ _____

ЋАСРЕ _____

БАЉУВ _____

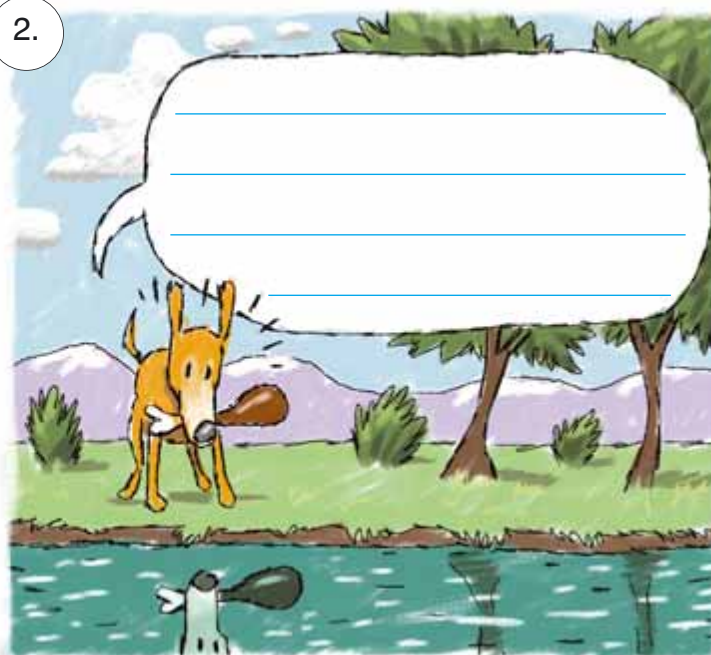

Доврши овај стрип. Смисли и напиши шта је пас у себи говорио.

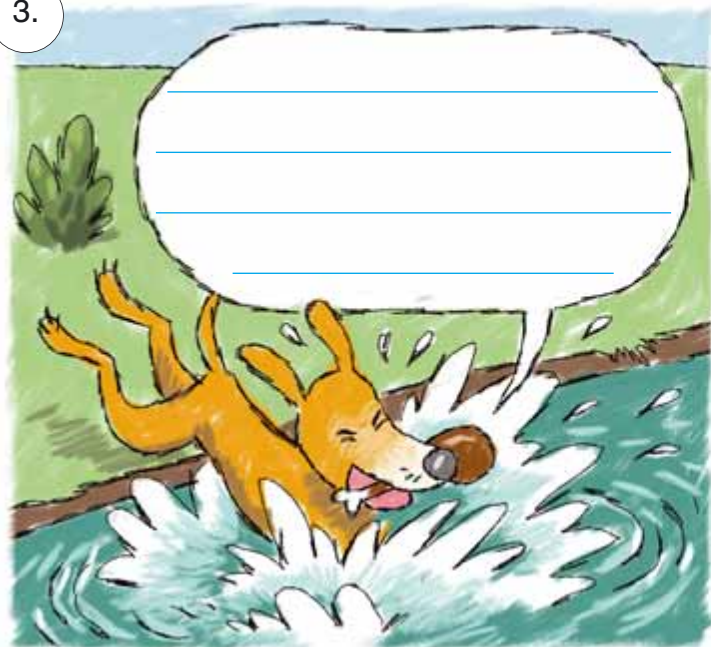
1.

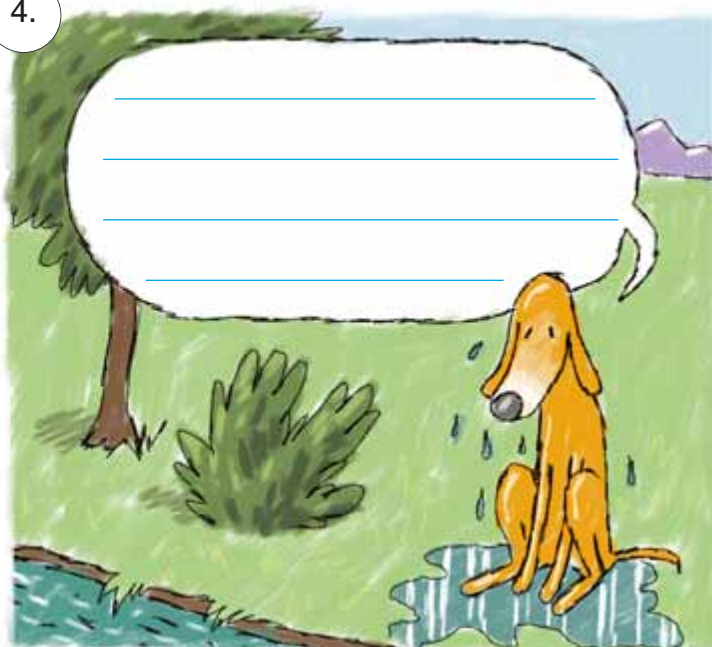
2.

3.

4.

Драгомир Ђорђевић

Еј како бих

Еј како бих радо писно
Да је прање бескорисно
И дигао буне
На оне сапуне

Еј како бих и то сместа
Забранио она теста
И прешао глатко
На шницле и слатко

Еј како бих да не боли
Рекô реч-две и о школи
И уз звуке реске
Поцепао свеске

Еј како бих више-мање
Укинуо и спавање
И кô сваки прави
Живео на јави

Потражи у **речнику** шта значе
речи *писнути*, *тесто*, *резак* и *јава*.

★ Напиши против чега се све дечак буни у овој
песми.

1.

2.

3.

4.

★ Напиши у чему се слажеш са овим дечаком.

★ У чему се не слажеш са овим дечаком?

Изброј колико ова песма има стихова. _____

Изброј колико ова песма има строфа. _____

 Постави три питања дечаку из ове песме.

1. _____
2. _____
3. _____

 Објасни дечаку из ове песме шта је то што је лепо у школи.

 Заврши ове реченице:

Добро се осећам када _____

Љут сам када _____

Бринем се када _____

Радујем се када _____

 Реши ребусе.

(идуљ)

(агонотс)

(суботуа)

(аћук)

(атекар)

(оатеп)

Шаренорепа

У буци зоолошког врта малишани су обично застајали пред кавезима с мајмунима, па одлазили да се диве слоновима и фокама.

Само је једна девојчица, чије је плаво теме једва допирало чувару до појаса, редовно одлазила до кавеза иза чијих је решетака живео тигар. Затим је, све док се врт не затвори или је родитељи не одвуку кући, стајала нежно гледајући у звер чије су се зенице при јакој светлости скупљале у оштру црну пругу.

Чувару се чинило да и звер посматра девојчицу с нежношћу у очима, као да погледима воде неки неми, тајни разговор. На тренутке му је једва успевало да га препозна. Је ли могуће да је то она иста звер чији урлик леди крв у жилама и људима и животињама, а ударац шапе угиба решетке кавеза?

С чуђењем и неверицом чувар је гледао како се тигар у дететовом присуству мења, како му кретње постају блаже а очи, упрте у девојчицу, питомије. „Па, он би се као псић склупчао крај дететових ногу, само да је кавез отворен!“, помисли чувар не верујући сопственим очима: њушке ослоњене о шапе, тигар је лежао, гледао у девојчицу, и прео.

– Пусти ме да га помилујем! – замоли девојчица једнога дана чувара, а овај задрхта од ужаса и одлучи да је ни за тренутак не оставља саму с тигром.

Ко зна колико је пута девојчица долазила! Колико дуго стајала и гледала у тигра! Звезде дане не броје. Недеље и месеци су пролазили уливајући се у пролећа, лета и зиме као шаре с тигрових леђа у реп.

Девојчица је просто била опчињена тим репом, јер се час умилно увијао тигру око шапа, час гневно ударао о решетке. Ај, кад би неко, макар на трен, пустио тигра из кавеза! Девојчица је с тугом гледала заробљену звер, а тигар је, као да нешто наслућује, пружао шапу ка њој.

Мајка с nelaгодношћу опази сузу у оку девојчице, трже је и одвуче од кавеза, а те исте вечери откри да је читава девојчицина цртанка испуњена цртежима моћне пругасте звери. „Па, она тигра воли више од родитеља!“ – пролете јој кроз главу.

– Нема више одлазака у зоолошки врт, запамти! – припрети љубоморно, па гурну цртанку у ладицу. – Доста је мени тих глупости... – И мајка љутито залупивши вратима изађе из дететове собе, а девојчица извади цртанку и стави је себи под узглавље, па леже, али читаве ноћи не склопи ока од ватруштине и повраћања.

Шта све нису чинили родитељи да јој помогну, па ништа. Чак су и цртеж с тигром ставили изнад дететовог кревета, али мала је наочиглед свих све брже копнела.

У свом кавезу, одбијајући храну, копнео је и тигар. Нико није могао да одреди од чега болује, али он је из дана у дан постајао све тањи и све мањи. „Ако овако настави, ускоро га неће ни бити!“, промрмља чувар сетивши се да већ данима крај тигровог кавеза није видео плавокосу девојчицу, па уздахну. „Вероватно тигар за њом тугује!“ – погледа још једном измршавелу звер, решен да сутра о свему обавести управника. Затим још једном обиђе врт, па леже.

Дуго није могао да заспи, а када је заспао, пред саму зору, трже га урлик тигра. Заборавивши чак да обуче капут, он потрча ка тигровом кавезу. Стигавши надомак кавеза, он застаде као укопан. „Сањам ли ја ово?“, упита се кад виде закључана врата и празан кавез. „Није тигар врабац, па да излети кроз решетке!“ Још једном оптрча празан кавез, па читав зоолошки врт, али тигру ни трага.

Истога трена, дететова мајка чу девојчицин раздрагани смех и, не верујући сопственим ушима, скочи с кревета. Улете у дететову собу и готово занеме од чуда. Крај самог дететовог узглавља лежала је пругаста, шаренорепа мачка и прела, а девојчица се смејала.

Иза прозора руменила се зора. И прозор и врата били су затворени. Откуда мачка? Никада сличну њој није видела, а ипак јој је однекуд позната...

Мајка нехотице подиже поглед ка зиду и крикну. Са цртежа, право у њу, гледао је пругасти, шаренорепи тигар. У дететовом кревету лежала је иста таква пругаста, шаренорепа мачка са оштром, црном пругом уместо зеница. Од зебње мајка задрхта. „Да се није тигар у мачку претворио?“, помисли, па одмахну руком. „Не будали!“, прекори саму себе. „Мачка је мачка, а малој је уз њу, очигледно, добро!“

Већ пред крај тога дана мајка опази да девојчица лакше дише и, обрадована, заборави и тигра и своју зебњу.

Девојчица се све чешће смејала, а Шаренорепа се од ње није одвајала. У мраку, као жишци, гореле су њене очи. „Па она то као пас стражари!“, пролете мајци кроз главу. „Кад једе? Када спава?“, упита се, па усхићена дететовим све бржим опоравком заборави своја питања.

Као киша низ олук текли су дани. Девојчица је већ почињала да устаје са кревета и помало хода по соби праћена пругастом шаренорепом мачком.

Коначно, дође и дан да крене у школу. Она раздрагано зграби торбу и полете низ улицу, унапред се радујући сусрету с друговима и другарицама из разреда.

Истога трена Шаренорепе нестаде, а чувар, пролазећи крај недељама празног кавеза, иза решетака угледа тигра.

Види у **речнику** шта значе речи: шаренореп, неверица, опчинити, ладица, узглавље, ватруштина, копнети, зебња, будалити, жижак, усхићен и раздраган.

★ Подвучи у причи следећа места и објасни их:

- девојчица гледа тигра у кавезу
- тигар гледа девојчицу
- тигар се мења када упознаје девојчицу
- тигар и девојчица постају пријатељи

★ Зашто је мајка забранила девојчици да одлази у зоолошки врт?

★ Зашто се девојчица разболела?

★ За који део приче можеш рећи да се у стварности није могао догодити?

Смисли и напиши поруку ове приче.

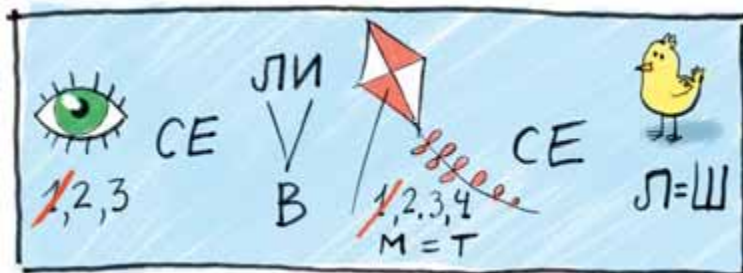
Опиши главне ликове из ове приче – девојчицу и тигра. Приликом описивања сети се речи којима их писац описује и објасни како их замишљао. Опиши како изгледају, како се понашају, које су њихове особине.

Лик девојчице: _____

Лик тигра: _____

Реши ребус.

(ешип ес јат илов ес ок)

Добрица Ерић

Чуо сам

Чуо сам како пчелица зуји
кад мед из цвета кроз њу проструји.

Чуо сам како киша пљушти
и како зрела пшеница шушти.

Чуо сам како ливаде зричу
како жуборе и пућпуричу.

Чуо сам како мајка плаче
и крије сузе у марамче.

Чуо сам како она певуши
када јој сунце сине у души.

Све сам ја чуо и знам шта значи
када се отац наоблачи.

Мада ми сваки нежни звук прија
мени је ипак најмилија

Старинска свирка мајчиног гласа
блага кô жубор речних таласа.

Значење речи
пућпурикати пронаћи
ћеш у **речнику**.

★ Објасни зашто песник каже да ливада зриче,
жубори и пућпуриче?

★ Објасни стихове:
*Чуо сам како она певуши
када јој сунце сине у души.*

★ Шта значи: *Када се отац наоблачи?*

★ Како песник описује мајчин глас?

★ Напиши који звуци теби највише пријају. Зашто?

★ Које осећање у теби изазива ова песма?

Андра Франичевић

Забринути родитељи

Рекла гуска гуску јуче:

„Где је, душо, наше луче, гушче наше жуто?“

„Не знам“, каже гусан бели, „нема лоле већ дан цели. Некуд је одлутô.“

А гуски је било жао, па све:

„Јао, јао, јао, куку мени, друже! Појела га можда жаба, ил' пребила ногу баба што јој једе руже“.

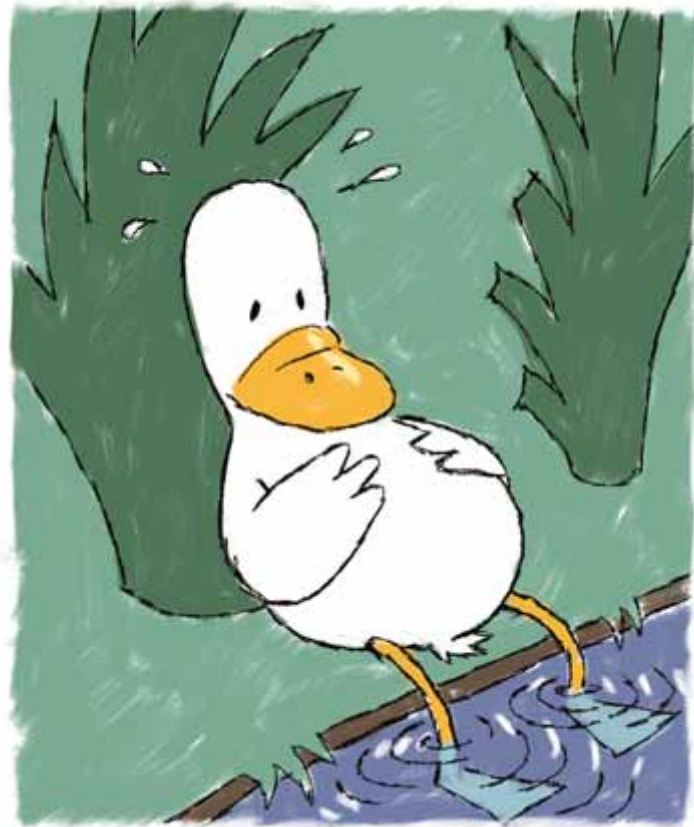
Шта је гусан на то знао, но се и он расплакао, плаче као пљусак. Плакали су испод дуда, плакали су просто свуда и гуска и гусак.

Чуо један лептир ово, па их пита:

„Шта је ново, две гушчије главе?“

А кад чуо кога траже, насмеја се, па им каже:

„Баш сте гуске праве! Та ено вам вашег лоле на зеленој бари доле, а где би иначе? Најео се као прасац, не може да гаче“.

У речнику пронађи значење речи *лола*.

Зашто су родитељи били забринути?

Напиши како су се родитељи понашали када су били забринути.

Која је особина гушчета из ове приче? Подвуци одговор који сматраш тачним.

а) **плашљиво** је б) **пажљиво** је в) **неодговорно** је

Изговарај гласно више пута:

В,	ВА,	ВО,	ВИ,	ВЕ,	ВУ
Л,	ЛА,	ЛО,	ЛИ,	ЛЕ,	ЛУ
Љ,	ЉА,	ЉО,	ЉИ,	ЉЕ,	ЉУ
Ц,	ЦА,	ЦО,	ЦИ,	ЦЕ,	ЦУ
Ч,	ЧА,	ЧО,	ЧИ,	ЧЕ,	ЧУ
Џ,	ЏА,	ЏО,	ЏИ,	ЏЕ,	ЏУ
Ђ,	ЂА,	ЂО,	ЂИ,	ЂЕ,	ЂУ

Шаљива страна

Учитељица прозива ђаке:
„Неда Докић!“
Ђаци у хору одговарају:
„Није ту!“
Учитељица се наљути,
па подвикну:
„Мир! Може она и сама
да одговори!“

Зашто мама кенгур
не воли кишне дане?
– Зато што се тада
деца играју унутра.

Зашто птице
у јесен лете
на југ?
– Зато што
им је далеко
да ходају.

★ Напиши један виц који знаш.

СЕТИ СЕ шта смо научили...

Заокружи слово испред одговора за који мислиш да је тачан.

Провери тачност својих одговора у решењу које се налази на крају Читанке. Упиши број освојених поена.

- 1.** **мрак – тама – помрчина**
Ово су:
а) речи са сличним значењем
б) речи са супротним значењем

- 2.** **Читав дан иде, из куће не излази.**
Ово је:
а) пословица
б) загонетка

Подсећамо се

РЕЧЕНИЦЕ

ОБАВЕШТАЈНЕ

.

ЗАПОВЕДНЕ

!

УПИТНЕ

?

РЕЧИ КОЈЕ СЕ РИМУЈУ

МЕДА – ДЕДА

3.

КО ДОБРО ЧИНИ, ДОБРИМ МУ СЕ ВРАЋА

ЧИТАМО

приче и песме које говоре о добрим делима

УЧИМО И ВЕЖБАМО

- одвојено писање речи
- слоговање и растављање речи на крају реда
- потврдне и одричне реченице
- самогласници и сугласници
- речи са увећаним значењем
- речи са умањеним значењем
- писање две тачке и зареза

ТВОЈ ЗАДАТАК ЋЕ БИТИ

- да напишеш причу о стоноги која купује ципеле
- да објасниш како се дочекују гости
- да помогнеш мравима да се мимоиђу на путу
- да попуниш табелу – песници и песме

Руска народна басна

Лија и ждрал

Спријатеље се лија и ждрал. Наумила лија да почастује ждрала, оде к њему и позове га к себи у госте.

„Дођи, куме, дођи, драги. Баш ћу те лепо почастити.“

Пође ждрал на гозбу. А лија накувала каше, па је размазала по тањиру.

Поставила и нуди:

„Једи кумићу, једи голубићу, сама сам припремила“.

Ждрал туп-туп кљуном по тањиру, лупкао, лупкао, али ништа не може да ухвати.

А лисица лиже ли, лиже кашу и сву је сама појела.

Појела кашу, па вели:

„Извини, куме, више немам чиме да те почастим“.

Ждрал јој одговара:

„Хвала, кумо, и на томе. Дођи ти сад к мени у госте“.

Сутрадан дође лија ждралу у госте. Он припремио чорбу с месом, насуо у бокал с уским грлићем, ставио на сто и каже:

„Једи, кумо, немам ништа друго“.

Почела лија да се врти око бокала, приђе му с једне стране, приђе с друге, и лизне га и омирише га, али никако да дође до јела. Не може да главу увуче у бокал.

А ждрал кљуца ли, кљуца, док није све појео.

„Па, не љути се, кумо, више немам чиме да те почастим.“

Лији би криво. Мислила је да ће се најести за целу недељу дана, а кући се вратила празна стомака. Како је узајмила, тако јој се и вратило.

Од тог доба престало је пријатељство лисице и ждрала.

 Како је лисица почастила ждрала?

 Како је ждрал почастео лију?

 Зашто је престало пријатељство између лисице и ждрала?

 Подели ову причу на две целине.
Означи то једном цртом.

 Смисли и напиши наслов:

за први део приче

за други део приче

Постоје речи којима се нешто умањује.
Некада се те речи говоре и из милоште.

Настави даље:

кум – кумић

голуб – голубић

цвет – _____

кућа – _____

лист – _____

_____ – _____

_____ – _____

Напиши на кога се из ове приче односе ове пословице?

Како посејеш, онако ће ти нићи.

Како простреш, онако ћеш и лежати.

Зашто?

Објасни зашто је ова прича басна.

★ Басну „Лисица и ждрал“ испричај кратко, само у пет реченица.

★ Напиши правилно ове реченице:

сву појела лисица кашу је

се лисицу ждрал на наљутио

стомака вратила празног се лисица

и је ждрала пријатељство лисице престало

★ Допиши речи са сличним значењем.

насути _____

почастити _____

★ Подвуци реченице којима се описује како је лија покушавала да поједе кашу из бокала.

★ Пронађи и препиши неке реченице из ове приче које су казане љубазно, а нису искрене.

★ Реши ребусе.

Како се дочекују гости

Гледај слике и напиши шта ко говори.

Дочек

Гост:

Домаћин:

Гост:

Домаћин:

Послуживање

Гост:

Домаћин:

Гост:

Домаћин:

Испраћање

Гост:

Домаћин:

Гост:

Домаћин:

Мађарска народна прича

Лакоми мечићи

Преко девет високих планина – у десетој – у једној густој шуми живела је мечка са два мечета. Мечићи расли, порасли и једнога дана реше да пођу у свет и траже срећу.

На растанку их је мајка загрлила и саветовала да се у животу никада не свађају и не одвајају један од другог. Обећали су мечићи да ће је послушати и пошли на пут.

Ишли, ишли – дан, два... За то време појели су сву храну коју су понели. Огладнели. Оборили главе и једва ходају.

„Бато, ја сам много гладан!“, казало је млађе мече кроз плач.

„И ја сам гладан“, казало је старије мече.

Ишли они тако, ишли и наједанпут, на сред пута, нађу повећи комад тврдог сира. Како су се само обрадовали што ће колико-толико да утоле глад! Али им је та радост била краткотрајна. Почели су да се свађају око поделе сира, јер се сваки плашио да његов део не буде мањи. Чула ту свађу лисица, па дошла и упитала мечиће:

„Око чега се то свађате, мечићи?“

Мечићи јој објаснили око чега се свађају.

„Ала сте смешни!“, казала је лисица. „Па зар се око тога свађате? Пошто сте ми обоје драги, ево, ја ћу да вам поделим сир.“

„Баш ти хвала, тета-лијо, што си дошла да нам поделиш сир“, рече млађе мече.

Узе лисица сир и тресну га о један пањ, те доби два неједнака парчета.

„Тета-лијо, тета-лијо, парчићи нису исти!“, викну старије мече.

„Полако, полако, мили мој! Немој да се бринеш због тога. Поправићу ја то.“

И лисица од већег комада одгризе повеће парче, тако да је онај мањи комад испао већи.

„Опет нису једнаки!“, викну сада млађе мече.

„Ама, будите стрпљиви, драги моји мечићи! Знам ја свој посао.“

И тако је лисица наставила да дели сир грицкајући час један, час други комад, а мечићи су окретали своје црне носиће час на једну, час на другу страну очекујући да комади сира буду једнаки. Лисица је делила, делила док се није најела – и појела све – а онда им је казала:

„Ево, сад су комадићи сира потпуно једнаки. Нека вам је пријатно, драги моји мечићи! Ако и други пут будете имали нешто за деобу, слободно позовите мене, ја ћу вам мајсторски поделити“.

То је казала и пружила им по једно мало, малешно парче тврдог сира, махнула репом и отишла.

„Тако нам и треба“, казало је старије мече, „кад смо лакоми.“

У речнику ћеш наћи шта значи реч *лаком*.

★ Означи део приче из којег се види да су мечићи били лакоми.

★ Напиши још неку реч која има слично значење као реч *лаком*.

 Напиши шта је мајка саветовала мечићима.

Шта је искуство?

Шта су мечићи научили из свог искуства?

Домаћи задатак:

Препричај ову причу по следећем плану

1. Мечићи расту поред мајке
2. Мечићи полазе у свет
3. Мајка их испраћа
4. Огладнели су
5. Налазе комад сира
6. Свађају се
7. Лисица им дели сир
8. Лисица одлази
9. Шта је рекло старије мече

★ Предложи како да се праведно подели сир. Заокружи најбоље решење.

1. Поделио бих сир на приближно једнаке делове и пустио брата да изабере део за себе.
2. Дао бих му све и наљутио се заувек на њега. Рекао бих: „Ево ти, гладнице!“
3. Узео бих колико ја хоћу, а њему шта остане.
4. Сир бих поделио на два дела, а онда бисмо бацали новчић или вукли дрвце.

Слоговање

А Препиши правилно ове стихове. Повежи слоге у речи.

Хте о је миш Ми ша

да и ма слат ки ша.

Трес ну о је : трас,

по ви си о глас:

У стај, Мја о, тор ту ме си

и на сто ми је до не си.

Мја о мрд ну бр ком,

миш у ру пу тр ком.

Растављање речи на крају реда

Речи се на крају реда растављају **цртицом**. Цртица треба да се налази на граници слога. Једно слово се никада не оставља само на крају реда.

девој-
чица

учи-
оница

~~о-
гледало~~

Самогласници и сугласници

Наш језик има пет гласова који могу да се певају и да сами чине слог: **А, Е, И, О, У**.
Они се зову **самогласници**.

Остали гласови не могу да се певају и да сами чине слог, већ слог чине са самогласником.
Зову се **сугласници** и има их двадесет пет.
Понекад **Р** може да гради слог и тада се назива слоготворно **Р**. На пример, у речима: **др-во, пр-вак, гр-ло**.

Подели речи на слоге помоћу усправних црта.
У кућице упиши колико свака реч има слогова.
Добићеш правилан низ бројева.

у

нашој

улици

запажамо

неодољивог

љубопитљивог

занимљивог

чупавог

малог

пса

Реши ребусе.

Кад се речи на слоге не би делиле, оне би се преко стране прелиле.

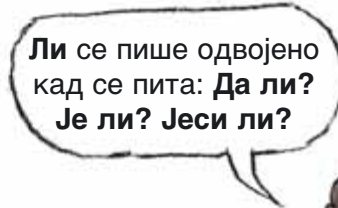
Одвојено писање речи

Када се **ли** пише одвојено?

Ли се пише одвојено кад се пита: **Да ли?**
Је ли? **Јеси ли?**

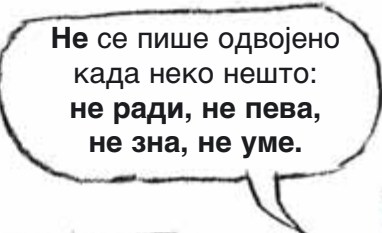

Да ли су мечићи били гладни?
Је ли лија поделила сир?
Јесу ли сада мечићи сити?

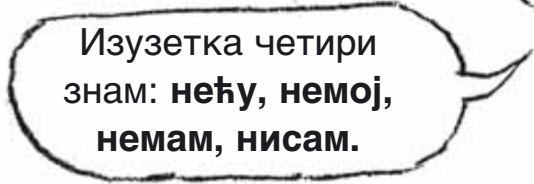
Када се **не** пише одвојено?

Не се пише одвојено када неко нешто:
не ради, не пева,
не зна, не уме.

Изузетка четири знам: **нећу, немој,**
немам, нисам.

Напиши правилно ове реченице.

Далисусвејабукедали? _____

Незнамдалисусведали. _____

Јајабукавишенемам. _____

Потврдне и одричне реченице

A Одговори на питања или потврдним или одричним реченицама.

Да ли је крушка поврће?
Може ли пас да се попне на дрво?
Да ли се папир прави од дрвета?
Знају ли мрави да направе мед?
Могу ли мачке да виде у мраку?
Може ли вода да се претвори у пару?

Потврдне реченице:

1. _____
2. _____
3. _____

Ако не знаш,
одговор потражи
у енциклопедији.

Одричне реченице:

1. _____
2. _____
3. _____

Две тачке и зарез

A Када ређам ил' набрајам,
зарезима реч одвајам.
Испред тога стављам значке
од две тачке.

A Стави : и , тамо где је потребно.

Највише волим ово воће јабуке трешње
јагоде кајсије и шљиве. Од поврћа волим
грашак купус парадајз и шаргарепу.

Душко Трифуновић

Два јарца

Два су јарца врло проста
пошли преко уског моста
један с једне стране а други с друге стране

Скупили се навијачи
да гледају ко је јачи
или једна страна или друга страна

Стали јарци па се мјере
онда поче да се дере
један с једне стране други с друге стране

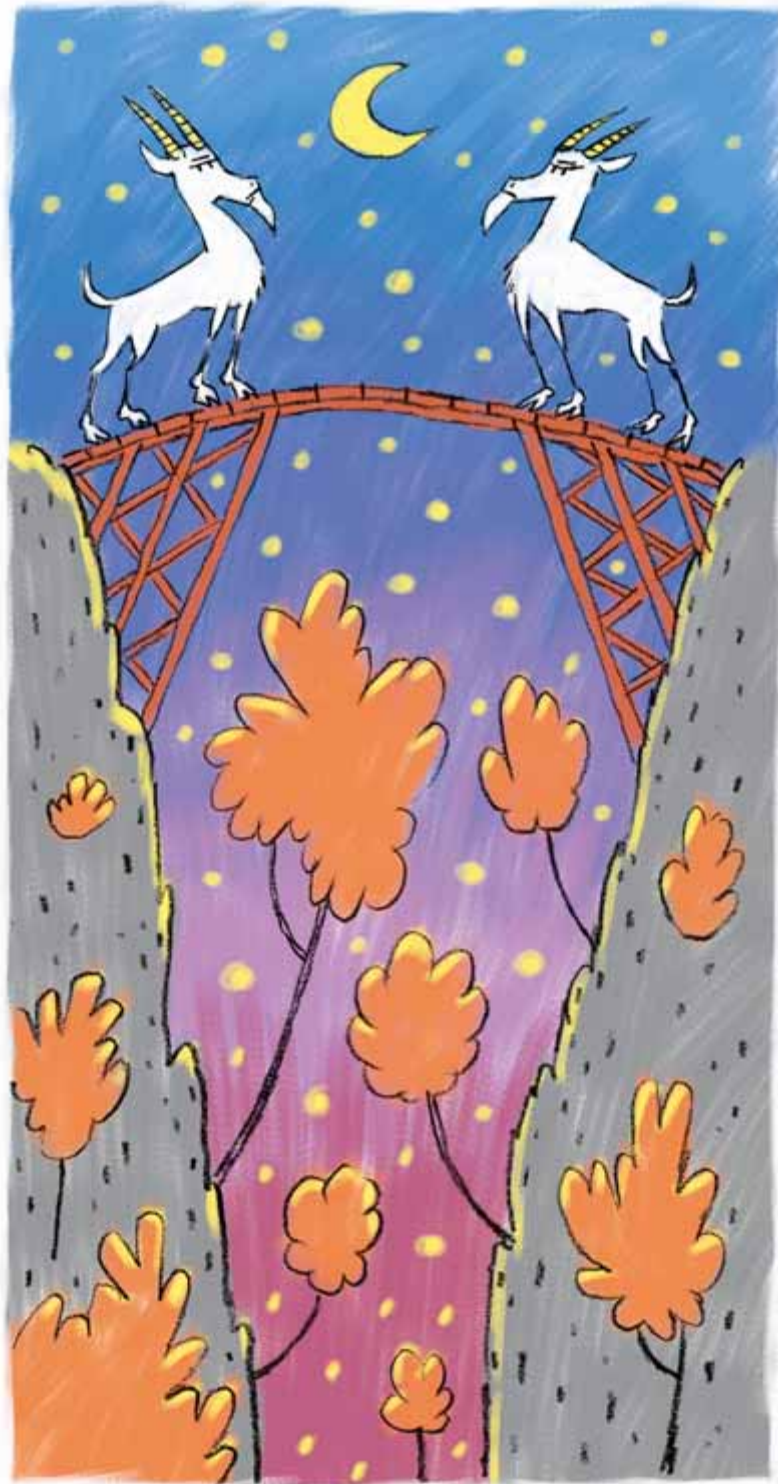
Склањај ми се ружна стоко
бацићу те у дубоко
виче једна страна виче друга страна

Кад су дошли насред моста
један рече – сад је доста
и са једне стране и са друге стране

Вратимо се сваки себи
да до туче дошло не би
ни са једне стране ни са друге стране

Вратише се па се смију
пусти људе да се бију
и са једне стране и са друге стране

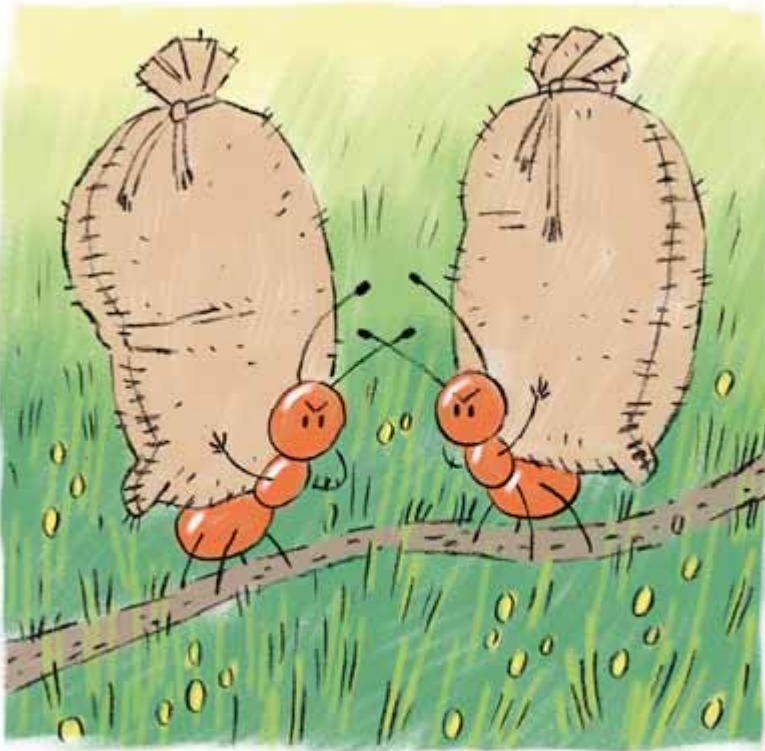
Ви сте ову причу знали
нисте ни ви с крушке пали
један с једне гране други с друге гране

★ Пронађи у песми и заокружи црвеном бојом стихове којима започиње свађа.

★ Пронађи у песми и плавом бојом заокружи стихове којима се позива на договор.

★ Сети се и напиши како су се понашали јарци у народној басни „Два јарца“.

★ Речи са умањеним значењем

Допуни:

јарац – јарчић

рука – _____

мачка – _____

камен – _____

нога – _____

буба – _____

★ Речи са увећаним значењем

Допуни:

јарац – јарчина

рука – ручетина

мачка – _____

камен – _____

нога – _____

буба – _____

★ Гледај слику.

Предложи како да се мрави мимоиђу на тесном путу, а да се не посвађају.

Народна песма

Марко Краљевић и орао

Лежи Марко крај друма царева,
Покрио се зеленом доламом,
По образу срмајли марамом,
Чело главе копље ударио,
За копље је Шарац коњиц свезан,
На копљу је сура тица орле,
Шири крила, Марку чини лада,
А у кљуну носи воде ладне,
Те запаја рањена јунака.
Ал' беседи из горице вила:
„О Бога ти, сура тицо орле!
Што је теби добра учинио,
Учинио Краљевићу Марко?
Шириш крила, те му чиниш лада.
И у кљуну носиш воде ладне,
Те запајаш рањена јунака“.
Ал' беседи сура тица орле:
„Мучи, вило, муком се замукла!
Како м' није добра учинио,
Учинио Краљевићу Марко?
Можеш знати и паметовати,
Кад изгибе војска на Косову
И оба два цара погинуше,
Цар Мурате и кнеже Лазаре,
Паде крвца коњу до стрмашца
И јунаку до свил'на појаса,
По њој плове коњи и јунаци,
Коњ до коња, јунак до јунака,
А ми тице долетисмо гладне,
Долетисмо и гладне и жедне,
Љуцкога се наранисмо меса
И крви се љуцке напојисмо,
А моја се крила заквасише.
Плану сунце из неба ведрога,
Те се моја крила окореше,

Ја не мого' с крил'ма полетити,
А моје је друштво одлетило,
Ја остадо' насред поља равна,
Те ме газе коњи и јунаци;
Бог донесе Краљевића Марка,
Узе мене из крви јуначке,
Па ме метну за себе на Шарца,
Однесе ме у гору зелену,
Па ме метну на јелову грану.
Из небеса ситан дажд удари,
Те се моја крила поопраше
И ја мого' с крил'ма полетити,
Полетити по гори зеленој,

Лежи Марко крај друма царева,
Покрио се зеленом доламом,
По образу срмајли марамом,
Чело главе копље ударио,
За копље је Шарац коњиц свезан,
На копљу је сура тица орле,
Шири крила, Марку чини лада,
А у кљуну носи воде ладне,
Те запаја рањена јунака.
Ал' беседи из горице вила:
„О Бога ти, сура тицо орле!
Што је теби добра учинио,
Учинио Краљевићу Марко?
Шириш крила, те му чиниш лада.
И у кљуну носиш воде ладне,
Те запајаш рањена јунака“.
Ал' беседи сура тица орле:
„Мучи, вило, муком се замукла!

**Марко Краљевић је велики јунак, заштитник
слабих и бранилац правде.
О њему су испеване многе јуначке (епске) песме.**

 **Епска или јуначка песма је народна песма
која говори о неком догађају или јунаку.**

У речнику ћеш наћи шта значе речи:
*друм, долама, срмајли, ударити, копље,
запајати, сур, беседити, мучати, замукнути
се, крвца, стрмашце, окорети се, дажд,
дружбеница, варош, недарце, данак.*

 Објасни како замишљаш рањеног Марка
и орла који стоји на његовом копљу.

 Пронађи и подвуци стихове који говоре о томе
како се орао понаша према Марку Краљевићу.

 Објасни укратко које је прво добро учинио
Марко орлу.

 Означи стихове који говоре о томе које је
друго добро учинио Марко орлу. Кажу шта
знаш о томе у неколико реченица.

 Напиши које особине красе Марка Краљевића.

 Напиши које особине красе орла у песми.

 Објасни шта значе стихови:
*Спомиње се Краљевићу Марко
као добар данак у години.*

 Пронађи пет речи из песме које у себи имају
слоготворно р. Испуши их на линијама.

Мах и Шебестова

Мах и Шебестова били су ђаци 3-б одељења, становали су у истој стамбеној згради и ишли заједно у школу. У кући је живела госпођа Брзоногићка са псом Џонатаном и госпођа Лукићка са мачком Мициком и, када би се сви четворо срели на степеништу, био је то прави циркус. Мицика је фрктала као хрчак, Џонатан је беснео као тигар, госпођа Лукићка је вриштала од страха, госпођа Брзоногићка је викала: Џонатане, тише! А станари су излетали из станова – шта се то, побогу, дешава...?!

Зато се немојте чудити што је Шебестова понекад задиркивала Џонатана:

Ало, ало, ало,
зашто је мачака мало?
А ја лајем као гром,
нек је маца милион!

Џонатана је то љутило, а иначе се дружио са Махом и Шебестовом и повремено је ујутру бежао од госпође Брзоногићке, да би их допратио до школе. Госпођа Брзоногићка није такве излете подносила, сваки пут је истрчавала за њим и звала: Џонатане, кући, Џонатане, кући! Само што Џонатана није било тако лако ухватити – Џонатан је био пас, а пас трчи брже и од једне Брзоногићке. Али то трчање није било баш скроз узалудно: Мах и Шебестова су бар на време били у школи, а госпођа Брзоногићка би се изјурцала по свежем ваздуху, што је веома здраво.

Једном, када су се Мах и Шебестова опростили са Џонатаном испред школе и сели у своју клупу, у учионицу је ушла учитељица и рекла: Децо, данас ћу вас испитивати из познавања природе. И прозвала је Маха да каже шта зна о зечевима. Само, Мах је о зечевима врло мало знао, добро је знао за зечеве са павлаком, и тако је и говорио све изокола – обичан зец живи у шуми, живи у шуми, живи у шуми, све док учитељица није рекла: Слушај, Маху, свако мало дете зна да обичан зец не живи у пошти или у посластичарници, боље нам реци чиме се храни, колико има зуба и остало. Али Мах о зечјим зубима није имао појма и учитељица је рекла: Довољно, седи. Сутра ћу поново да те прозовем и ако не буде боље, држ' се!

И када се после, у подне, завршила школа и кад су сви отишли кућама, Мах рече Шебестовој: Шебестова, благо теби, ти поподне можеш да се играш са Џонатаном, а ја ћу да седим код куће и учим о зечевима. Па, кажи, зар нисам малер? Али, само што је то изустио, угледа једног необичног човека који је четвороношке пузио по трави и Шебестова рече: Гледај, Маху, тај човек изиграва пса, види шта ради! Али Мах одмахну главом: Шебестова, ал' си ти ћакнута! Што би изигравао пса? Тако стар човек неће да изиграва пса, да се кладимо да је тај човек изгубио наочаре!

И био је у праву, тај човек је био изгубио наочаре и није их могао наћи, јер наочаре је без наочара тешко тражити. Само што је, срећом, Мах имао наочаре, па је нашао те наочаре, и стари господин се обрадовао и рекао: Да знате, пошто тако лепо помажете старим људима, нешто ћу вам дати. Осмехнуо им се, извадио из џепа истргнуту телефонску слушалицу и пружио је Шебестовој.

И Шебестова је била збланута од тога, па је рекла: Па добро, баш лепо од вас што нам је дајете, али шта ће нам она, преко ње не можемо разговарати. И хтеде да је врати. Само што није имала коме, јер је тај стари господин већ био отишао.

Мора да сам луд, чудно се Мах, где је тај човек?

Али Шебестова је рекла: Свеједно, него боље ми кажи шта ћемо с том слушалицом. – Можеш у њу да вичеш, ало, ало, ало, зашто је мачака мало?, праснуо је у смех Мах и Шебестова се такође насмејала и рекла у шали: А ја лајем као гром, нек је маца милион! И само што је то рекла, из слушалице зачу: Кажете милион мачака? Молим, по вашој жељи!

И Мах и Шебестова су зурили као у привиђење, јер се свуда наоколо одједном створила ужасна гомила мачака, мачора и мачића, белих, црних и пругастих. Мачори су седели на улици, мачке на дрвећу, а мачићи на крововима и сви су мјаукали, да је зујало у ушима.

Прво је дошла к себи Шебестова и рекла: Знаш шта, Маху, то је немогуће, толико мачака! Зар је за то крива та слушалица? И Мах рече: Па да, али шта сада с тим мачкама? Ако их поведем кући, наши ће ме избацити, знаш ли шта је то милион мачака? И Шебестова се лупила по челу и рекла у слушалицу: Ало, молим вас, ми не знамо шта да радимо с тим мачкама, можете ли их поново склонити? А из слушалице се зачуло: Молим вас, како год желите! И у трен ока наоколо није било ниједне мачке, ниједног мачора, ниједног мачета.

И Мах је рекао: Шебестова, па та слушалица озбиљно ради, то је просто фантастично! И обоје су вртели главом све до куће.

Џонатан је седео на прозору, на првом спрату, још издалека их је поздрављао лавезом, и Шебестова је рекла: Сиротица мала, та Брзоногићка га је поново затворила. Али Мах је праснуо у смех: Ха, ха, ха, ако хоћеш, биће одмах доле! И узео слушалицу и рекао: Молим вас, да ли би Џонатан могао да буде птица?

А из слушалице се зачуло: Зашто да не?! Када желите да буде птица, биће птица.

И већ је Џонатан на прозору имао крила, а Мах је одоздо викао да полети већ једном, шта чека, и Џонатан је замахнуо крилима и почео да се спушта све ниже и ниже, док није слетео право пред Шебестову. Изгледао је чудно – крила му нису баш много пристајала. И Мах је напрћио нос: Знаш шта, Шебестова, с таквим чудовиштем се ипак нећемо играти, зар не?

Али Шебестова је рекла: Ја мислим да без везе бринеш, не можеш само да се играш, мораш да учиш, сутра ћеш одговорати о зечевима. У томе је Мах поново праснуо у смех: Ха, ха, ха, имам идеју! Зашто не бисмо могли да се играмо са зечевима? И одмах рекао у слушалицу: Молим вас, ми бисмо страшно хтели да се претворимо у три зеца, а из слушалице се зачуло: Полако, кад хоћете да будете зечеви, бићете зечеви. И док си рекао кекс, Мах, Шебестова и Џонатан били су зечеви и скакутали су ка шуми.

Тамо су срели старог зеца са седим брковима и када су му рекли ко су, довео им је много пријатеља, и са њима су се играли цело поподне јурке, и при том су причали о зечјем животу, бројали зубе и длаке, тако да је Мах, када га је учитељица следећег дана прозвала, говорио готово цео час о томе колико зечеви имају горњих зуба, колико доњих, колико длака имају на стомаку, колико на леђима, колико обично имају деце, како се та деца играју, шта једу за ручак, а шта за вечеру, када обично иду да спавају и када опет устају. И учитељица није хтела да верује својим ушима и помислила је да ли је уопште могуће да ђак 3-б зна о зечевима више од ње. И дала је Маху петицу као врата, а Мах је сео и смешио се, и Шебестова му је шапутала: Маху, та слушалица је права сензација, кажем ти. И Мах је климао главом: Стварно, нешто тако супер још нисам видео, тек ћеш ти видети шта ћемо све доживети с њом.

Из књиге „Мах и Шебестова“
Са чешког превела: Славица Марковић

 Одговори на следећа питања о тексту:

Ко је тражио изгубљене наочаре?

Зашто је стари господин поклонио телефонску слушалицу Маху и Шебестовој?

Како се појавила гомила мачака?

Шта је учитељица рекла Маху кад није знао да одговори на њено питање?

Где је седео Џонатан пошто му госпођа Брзоногићка није дала да изађе?

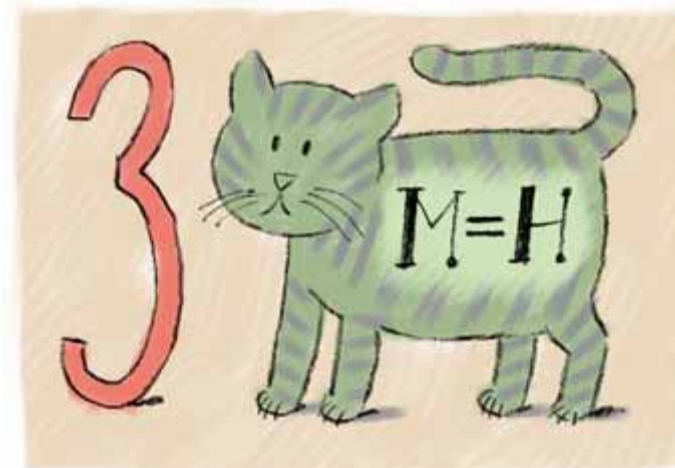
Како је Мах научио лекцију о зечевима?

 Смисли и упиши наслове у жуте кућице изнад сваког поглавља ове приче.

 Напиши имена главних ликова ове приче. Пази на велико слово!

 Напиши имена осталих ликова из ове приче.

 Реши ребус.

СЕТИ СЕ шта смо научили...

1.

Обој гласове у табели према упутству

Самогласнике
црвеном
бојом.

Сугласнике
плавом
бојом.

А	Б	В	Г	Д	Ђ	Е	Ж	З	И	Ј	К	Л	Љ	М
Н	Њ	О	П	Р	С	Т	Ђ	У	Ф	Х	Ц	Ч	Џ	Ш

2.

Препиши правилно реченице:

дали си закаснио ушколу

Је силесе јавила мами

Провери тачност својих одговора у решењу које се налази на крају Читанке.

Упиши број освојених поена.

Подсећамо се

**КАДА НАБРАЈАМ, ПРВО
СТАВИМ ДВЕ ТАЧКЕ, А
ОНО ШТО НАБРАЈАМ
ОДВАЈАМ ЗАРЕЗИМА.**

У школи имам следеће предмете: српски језик, математику, свет око нас, ликовно, страни језик, музичко, физичко и изборни предмет.

4.

МА ШТА МИ РЕЧЕ

ЧИТАМО

приче и песме о необичним догађајима

УЧИМО И ВЕЖБАМО

- речи које означавају имена – именице
- писање великог и малог слова
- речи које означавају радњу – глаголи
- бајка
- шаљива прича

ТВОЈ ЗАДАТАК ЋЕ БИТИ

- да напишеш шаљиву причу
- да напишеш бајку о принцези, принцу и злом чаробњаку
- да напишеш писмо детлићу
- да нацрташ детлића

Русомир Арсић

Нестрпљење

Доста ми је
зиме суве,
стазе празне,
шуме глуже.

Доста ми је
јаких слана,
маглушина
са свих страна.

Нестрпљење
већ ме стеже,
хајде почни
једном снеже.

★ Зашто је дечак нестрпљив?

★ Која још реч има слично значење као реч *нестрпљење*? Заокружи.

лењост узнемиреност досада

✉ Реши загонетку.

Беле пчеле на земљу селе.

★ Објасни како замишљаш те слике.

Речи које означавају имена – именице

Речи које именују предмете, бића и појаве називају се **именице**.

Заједничке именице

- Означавају заједничка имена бића, предмета и појава
- Пишу се малим словом

Бића	Предмети	Појаве
човек	оловка	ветар
девојчица	ташна	киша
дечак	школа	путовање
обућар	кућа	ватра
учитељица	пут	поплава
брат	воз	бука
јез	лопта	реч
пас	џемпер	дуга
лав	хаљина	светлост
кокошка	лењир	мрак
рак	кров	
бумбар	колач	
коприва		
лук		
маслачак		
кромпир		
бор		
трешња		

Властите именице

- Означавају лична (властита) имена
- Пишу се великим почетним словом

Марко	имена људи
Сања	
Есма	
Шебестова	
Петровић	имена животиња и презимена људи
Жућа	
Белка	имена животиња
Шарац	
Авала	
Фрушка гора	називи планина
Копаоник	
Сава	називи река
Дунав	
Морава	
Београд	називи насеља
Ниш	
Лондон	
Купиново	
Сремска Митровица	називи земаља
Србија	
Француска	
Мађарска	

Народна прича

Лажа и Паралажа

Била једном два човека. Један се звао Лажа, а други Паралажа. Лажа срене Паралажу и рече му:

– Јеси ли чуо за онај струк зеља што је изникао у нашем селу?

– Какво зеље? Не ја – одговори Паралажа.

– То је страшило божје – поче да објашњава Лажа – више од икаквог храста, дебље од било ког јаблана, гранатије од највише јеле. Испод њега се може цело село окупити и у хладу спавати. Све живо, што зеље једе, од њега се храни, а на њему се ништа не примећује, као да из морске пучине захватиш чашу воде.

Кад је то чуо, Паралажа узврати:

– А јеси ли ти чуо за онај казан што га ми сељани градимо?

– Не ја – одговори – а какав казан?

– Казан, брате, чудо над чудесима! Биће већи од највеће куће у селу. Изнутра ће га правити седамдесет и седам највештијих мајстора. Толико ће бити широк да ће мајстори морати да вичу из свег гласа како би се чули. Али све је то лако, него куда ћемо с њим? Мораћемо да спојимо сва дворишта у селу, јер у једно не може да стане.

Лажа упита:

– А, побогу брате, шта ће вам толики казан?

– Богме, ако и код нас никне онолики струк зеља колико код вас, да га у овом казану скувамо.

Ово је једна *шалџива* народна прича.

Шта је теби у њој *шалџиво*?

У **речнику** потражи значење речи *паралажа*.

Објасни разлику у значењу израза: струк зеља, шака зеља, наручје зеља, нарамак зеља, товар зеља, кола зеља итд.

Погледај у **речнику**.

Овде опиши шаљиви догађај у којем си и ти учествовао.
Погледај на страни 155 правила за добро писање.

Пишемо састав

• Прво напиши наслов. _____

• Када се то догодило?
Где?
• Да ли је још неко био
ту?

• Опиши шта се
догодило.
• Ако је било других,
шта су они радили?
• Шта је било
најсмешније?

• Како си се тада
осећао?

Љубивоје Ршумовић

Уторак вече ма шта ми рече

У Новом Саду свануло вече
Ма шта ми рече
Јужна Морава узводно тече
Ма шта ми рече
На сваком дрвету кликери звече
Ма шта ми рече
У Штипу мече уштипке пече
Ма шта ми рече
У брзом возу шишали козу
Ма шта ми рече
И као треће
Земља се вечерас не окреће
Нити шта ради
Нити спава
Земља вечерас забушава
Ма шта ми рече

★ Објасни зашто се у песми стално понавља:
Ма шта ми рече.

★ Шта ти је у песми најсмешније?

🌀 Подвуци у песми смешне слике и испричај како их замишљаш.

🎭 Подели са друштвом улоге и одглуми ову песму.

🎲 Од слогова састави речи.
Добићеш неке речи из песме.

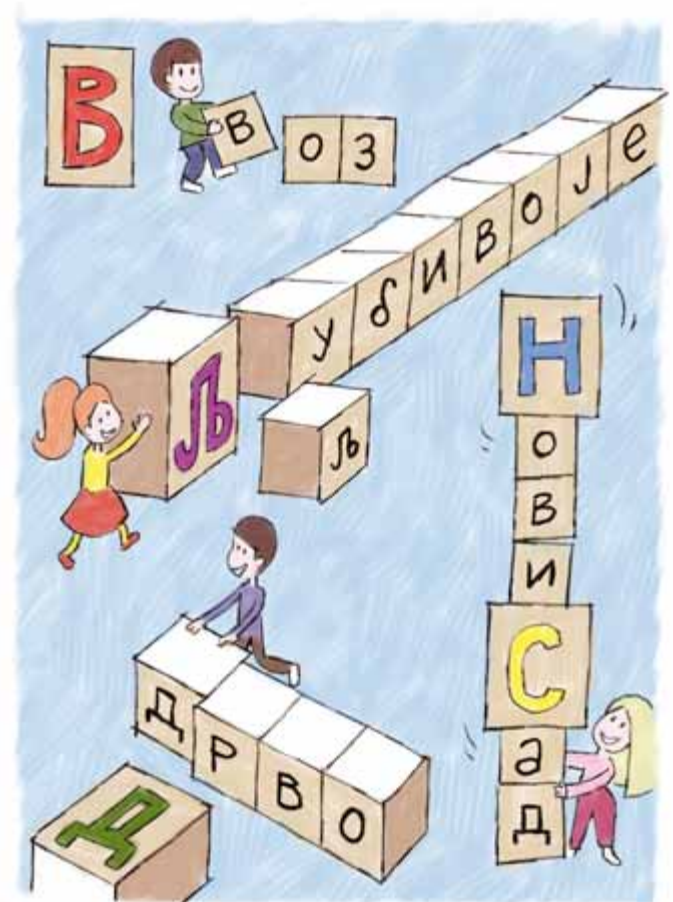
ве	зем	шти	кли	ра
мо	ко	че	пак	ља
у	ке	ва	за	ри

вече

Велико и мало слово

 Одговори зашто се неке речи пишу великим, а неке малим словом.

- Нови Сад – властито име – град
- Сува планина – _____
- Јужна Морава – _____
- Јован – _____
- Јовановић – _____
- Змај – _____
- вече – заједничко име за појаву
- мече – _____
- дрво – _____
- воз – _____
- коза – _____
- уштипак – _____

 Реши загонетке.

Ноћу светао,
а дању таман.

Корице има – нож није,
листовете има – дрво није.

Гвидо Тартаља

Зна он унапред

(Позорница је само делимично отворена, па се види само средњи део сцене који приказује један крај учионице. Виде се учитељ и Миша, а иза њих табла. Може се чути жагор, кашљање и смех других ђака који се не виде.)

Учитељ: Дакле, Мишо, кажи лепо зашто си опет закаснио. Кажи гласно да те цео разред чује...

Миша: Опростите, покидала ми се везица на ципели, па сам тражио другу и нисам је нашао... па сам ту покидану морао везати у чвор... ево, видите. (Закорачи левом ногом да покаже.)

Учитељ: Видим, видим, али и јуче си закаснио.

Миша: Јесам. Опростите... то је било зато што сам се задржао код пекара. Све нас је задржао неки чича који је ваздан превртао по џеповима да нађе новац... а за то време отегао причу како је хлеб пре седамдесет година био много боље печен него данас. „Е, то су били пекари!“ Тако је причао.

Учитељ: Лепо, али и прекјуче си закаснио. Сећаш ли се?

Миша: Сећам се врло добро, како се не бих сећао! Још ме пече језик колико сам се опекао. Донели ми за доручак белу кафу тако врелу да смо је морали претакати из једне шоље у другу... и све тако...

Учитељ: Сећам се, сећам се и ја. Причао си нам. Тако ти је у томе прошло пет минута. Добро, Мишо, то је било прекјуче, у среду, али ти си закаснио и у уторак. Сећаш ли се?

Миша: Како да не! У уторак смо хватали миша по соби. Нико није смео отворити врата. Тако нам је тата наредио, да миш не би побегао...

Учитељ: Да, да, сећам се. Зато ниси смео изаћи док се не заврши сав тај џумбус... А у понедељак? Ако се не варам, ти си и у понедељак закаснио?

Миша: Да, да! У понедељак ми је био рођендан, па док су се сви изређали да ми честитају...

Учитељ: Знаш, знам, и ми смо ти овде честитали.

Миша: Јесте.

Учитељ: Па лепо, сад знамо зашто си све од понедељка закашњавао у школу. Кад би нам још знао рећи зашто ћеш сутра, у суботу, закаснити, имали бисмо испуњену целу недељу и ти би заслужио петицу из – закашњавања.

Миша: Петицу?

Учитељ: Да, петицу. Али, наравно, ти не знаш унапред да ћеш закаснити... Не можеш знати данас за сутра.

Миша: Знам, знам и за сутра!

Учитељ: Како то? Откуд можеш знати унапред?!

Миша: Знам. Ујутру, баш пред почетак школе, треба да нам стигне тетка из Ниша...

Учитељ: Тетка? Па шта онда?

Миша: Па онда... знате... нисам се видео с њом три године... Увредиће се ако одем из куће чим дође... Треба да поседим с њом бар пет минута...

Завеса

 Шта мислиш, како је Миша унапред знао да ће да закасни?

 Реши ребус.

 Ово је текст за глуму. Читај га са другом по улогама. Глумите Мишино и учитељево понашање.

 Састави реченице у којима ћеш употребити задате речи.

ђак – киша _____

пас – врата _____

учитељ – очи _____

Јован Јовановић Змај

Пера као доктор

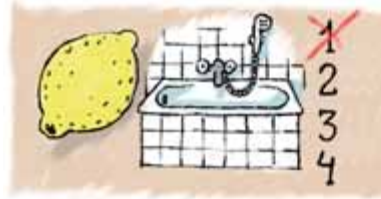
„Господине докторе,
звала сам вас амо,
лутка ми је болесна,
гледајте је само.
Пипните јој образе,
пипните јој чело,
мени се бар чини:
ужасно је врело.“
Доктор седи укочен
са озбиљним миром,
пипа било луткино,
па дрма шеширом:
„Инфлуенца велика,
ал' умрети неће.
Немојте је љубити
да на вас не пређе.
Лек ћу јој прописати,
прашак сваког сата,
уз то, нек је протрља
ваша баба Ната.
Лимунаду правите
у великим чашама,
ако јој се не пије,
ви попијте сама.“

Пронађи у
речнику
значање речи
инфлуенца.

 Реши ребусе.

 Какав је лек доктор преписао болеснику?

 Одглуми са неким ову песму.

 Домаћи задатак:

На основу ове песме напиши текст за глуму.
Смисли шта ће говорити доктор и девојчица.

Речи које означавају радњу – глаголи

Шта ко ради?

Лекар лечи.

Певач пева.

Зидар зида.

Возач _____

Свирач _____

Ловац _____

Писац _____

Глумац _____

Сликара _____

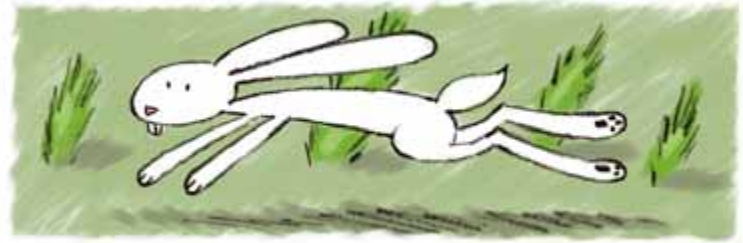
Чувар _____

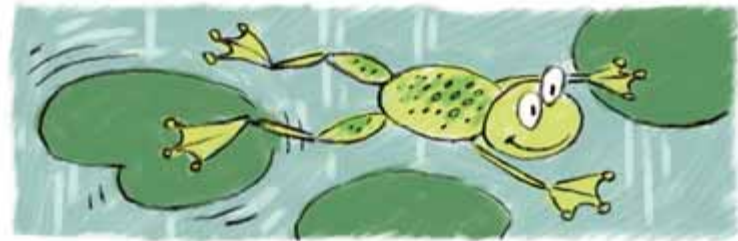
A Речи: *лечи, пева, зида* означавају радњу и зову се **глаголи**.

Ако седим,
да ли је и то
глагол?

A Испод сваке слике напиши шта ко ради. Подвуци глаголе.

A У песми „Пера као доктор“ подвуци неке глаголе и препиши их.

звала _____, гледајте _____,
_____, _____,
_____, _____,
_____, _____.

Десанка Максимовић

Сликарка зима

Једне године сликарка Зима крете по свету да разнесе дарове деци. Није имала, истина, ништа нарочито да им дарује, али је преко лета у доколици била смислила да им наслика ноћу по прозорима пуно сребрних шума, зверчица и кућа. Сликарки Зимини било је то лако: махне једанпут својом студеном кичицом, а створи се на прозору сребрн лист папрати или слеђена јелова гранчица; махне други пут, и укаже се слеђена река која као да тече испод врба под снегом; махне трећи пут, и никне дворац сав од биљура у коме уместо светиљака сијају сребрне звезде. Како се овим сликама била прочула, чим се по селима и градовима сазнало да опет долази, деца су јој излазила далеко у сусрет. Она им је доброћудно дозвољавала да се ваљају и скачу по скутовима њене бунде. А и што не би! Чим би их деца исцепала и испрљала, истог часа су ницали други нови, као да је нека чаробница.

Предвече стигне она у неко село кад су деца већ спавала.

– Куц! Куц! – покуца на први прозор тихо као кад мраз пуцкета.

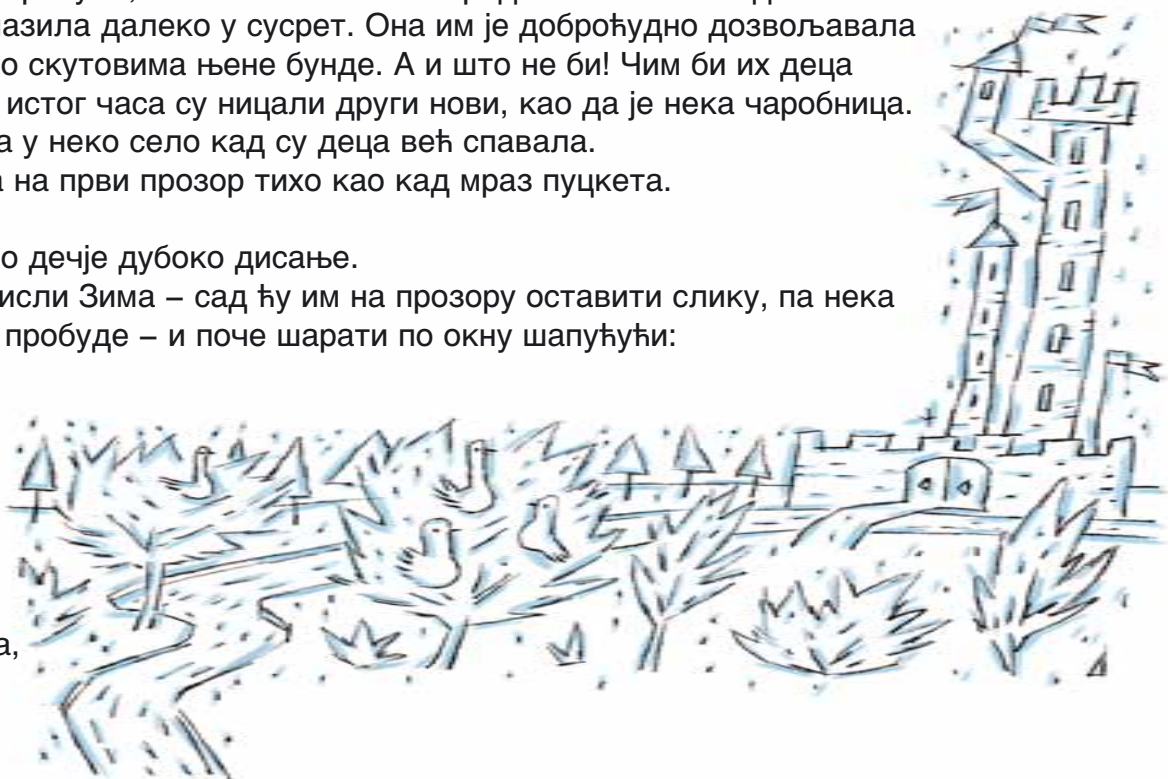
Из собе се чуло само дечје дубоко дисање.

– Спавају већ – помисли Зима – сад ћу им на прозору оставити слику, па нека се радују сутра кад се пробуде – и поче шарати по окну шапућући:

Насликаћу борове
сребром оковане
и сребрне дворове
и сребрне гране.

Слетеће на борове
птица светлих крила,
ући ће у дворове
сребрнаста вила.

Не сме само мама
наложити пећи,
јер ће слика одмах
с прозора побећи.

У речнику пише шта значе речи: кичица, биљур и скут. Потражи њихово значење.

Довршивши рад, пошла је даље. Успут чу како је зове неки врт:

Зимо, добра Зимо,
хладноћа је љута,
дај ми мало свога
меканогa скута.

Она отцепи леви скут своје хаљине, покри врт, па пође даље. Створи се тад пред другом кућицом, па опет куц!, куц! на прозор, а деца и тамо спавају. Украсивши и ту прозоре, пође даље. Украј пута су стајали четинари и молили:

Зимо, добра Зимо,
погледај на јеле,
дај им мало своје
одећице беле.

Она им одмах даде на главе беле шубаре и на зелене широке шаке навуче им беле рукавице па, задовољна што је учинила добро дело, настави пут, журећи да нашара што више прозора и што више деце да обрадује. А кад је јутро свануло и деца се избудила, нашла су по прозорима сребрне слике што их је ноћу ишарала Зима. Само деца нису стигла да их се довољно наживају; свих њих брзо је нестало: неке је отопило сунце, неке ватра у пећи, на неке су дечица наслонила носеве и својим дахом их избрисала, како се сликарка и бојала.

Бајке су приче о чудесним догађајима. У њима се појављују бића која не постоје: змајеви, аждаје, патуљци, вештице и виле.

Реши ребус.

★ По чему ова прича личи на бајку?

★ Која ти се од тих слика највише свиђа? Зашто?

★ Пронађи у бајци и подвуци слике које је зима насликала деци.

★ Да ли је текст „Зна он унапред“ са стране 68 бајка? Зашто?

Десанка Максимовић

Полазак у школу

Видим себе првог дана школе. Учитељ Недељко Савић, кога сам до јуче звала чиком, стоји крај стола и заповеда: „Спустите сви руке на клупе!“

То ми се ваљда учинило одвећ мало као школски поступак, па сам упитала: „Учитељу, треба ли лупати рукама?“ (Уочи тога дана су ми рекли да чикун не смем у школи звати тако, него учитељем, као и остала деца.)

Не, рукама није требало лупати, него их полако спустити једну до друге да се види јесу ли чисте.

У клупи сам седела са једином девојчицом у разреду, Спасенијом, која је у школу долазила повезана жутом марамом, званом шамија. На одмору сам понајчешће бивала с њом. Она је, као и остали ђаци, прво започињала разговор о томе колико је успут видела зечева или веверица и јазаваца.

Откако сам постала ђак, мене дуго није била послужила срећа да сретнем какву зверчицу. И била је права свечаност када је преда ме у дедином буквику искочила црнкаста весела веверица. Спузнала је муњевито низ стабло и за секунд ме је радознало погледала.

Сутрадан сам и ја, изједначена с друговима, причала како сам срела две веверице.

★ Кога је девојчица желела да види у шуми?

Десанка Максимовић

је наша велика књижевница. Написала је много лепих књига за децу. Ово је једно од њених казивања о детињству.

Зорица Бајин-Ђукановић

Детлић

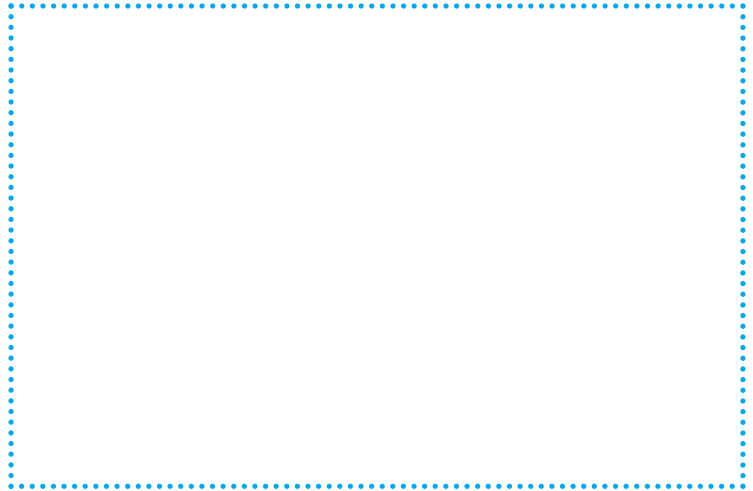
У зимску башту слетео
детлић шареног репа.
Башта одједном синула,
постала некако лепа.

Онда је поново прхнуо, наставио лет.
Док је на стаблу мировао, лично је на цвет.

 У овој укрштеници крију се именице и неки глаголи из ове песме. Заокружи их и испиши.

С	Ш	М	В	Ш	Р	Д	Н
Т	О	И	Е	Ђ	Р	Е	П
А	Џ	Р	Б	А	Ш	Т	А
Б	П	О	С	Т	А	Л	А
Л	Р	В	Л	С	К	И	Ш
О	Х	А	Е	Р	Н	Ђ	Ш
Б	Н	О	Т	Џ	В	Е	Т
У	У	Н	Е	И	Л	Н	П
Џ	О	Џ	О	Ч	Х	Ф	М
К	Н	С	И	Н	У	Л	А

 Како замишљаш детлића из ове песме?
Нацртај га.

Именице:

Глаголи:

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Бранко Ђопић

Болесник на три спрата

Нашега старог доктора Јана телефон зове с Калемегдана:

„Докторе драги, хитно је врло, имамо госта, боли га грло!“

„Имате госта? Да није странац?“
„Право сте рекли. Јест, Африканац!“

„Доћи ћу брзо, за један сат. Кажите само: на који спрат?“

„На коме спрату? Тешко је рећи, боли га читав – други и трећи.“

Чудом се чуди наш доктор Јан:
„Какав болесник?! Је л' троспратан?!“

„Докторе, јесте, то није варка, зовемо, знате, из зоо-парка. Жирафу једну боли нам врат, а то је – други и трећи спрат.“

★ Зашто је ова песма смешна?

★ Како је дошло до забуне у овој песми?

★ Чему се доктор чудео?

★ Ову песму је написао _____

★ Ова песма има _____ строфа и _____ стихова.

★ Претвори ову песму у текст за глуму (драмски текст). Погледај текст за глуму на страни 68.

Љубивоје Ршумовић

Једнога дана

Једнога дана
пре седам дана
срело се седам
готована.

Први готован,
наочит, млад,
седе па рече:
Презирем рад!

Други готован
немаше куд,
додаде на то:
Презирем труд!

Трећи готован
леже под дуд:
Нек ради онај
ко је луд!

Четврти брзо
пронађе хлад:
Има времена,
још сам млад!

Пети готован
већ је спавао,
шести ни гласа
није давао.

Седми је седео
будан и јадан
и понављао:
Ја сам гладан!

О свето небо,
о моћне силе,
баците једно
печено пиле!

Уто се јави
гавран са гране:
Не дајем ништа
за готоване!

Доста је било
муфте давања,
прошло је време
измотавања!

Пронађи у реченици реч *готован* и напиши
шта она значи.

У речнику ћеш наћи шта значе речи:
наочит, презирати, труд и муфте.

Који ти је готован најсмешнији?

Шта је гавран поручио готованима?

Смисли и напиши шта би рекао осми
готован.

Подвучи у песми речи које се римују.

СЕТИ СЕ шта смо научили...

1.

Повежи **зеленом** стрелицом речи које припадају именицама.

Повежи **плавом** стрелицом речи које припадају глаголима.

ИМЕНИЦЕ

ГЛАГОЛИ

седимо

играм

село

мрав

једе

Петар

2.

Напиши одричну реченицу

Ишли смо у биоскоп. _____

Напиши потврдну реченицу

Не волим да једем спанаћ. _____

Провери тачност својих одговора у решењу које се налази на крају Читанке.

Упиши број освојених поена.

Подсећамо се

ВЕЛИКИМ СЛОВОМ СЕ ПИШЕ:

Девојчица **М**арија **П**етровић из **К**раљева иде у други разред.

на почетку реченице

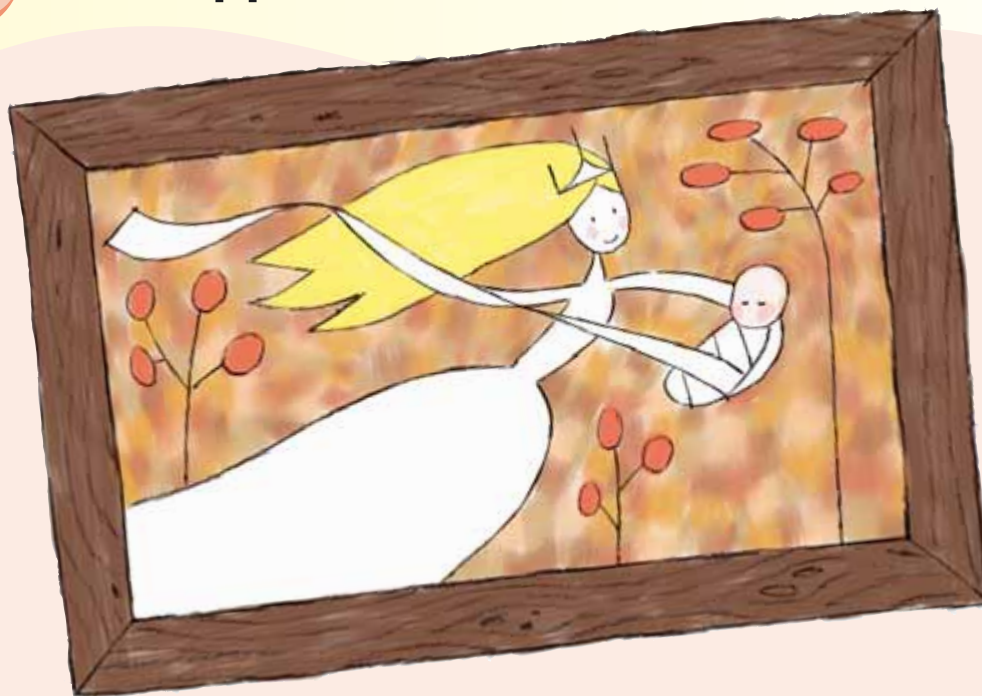
лично име

презиме

име места

5. ПОРОДИЧНО СТАБЛО

ЧИТАМО

приче и песме о породици

УЧИМО И ВЕЖБАМО

- успаванке
- субјекат и предикат
- писање знака навода
- како се рецитује
- заплет у причи
- загонетке

ТВОЈ ЗАДАТАК ЋЕ БИТИ

- да смислиш две загонетке
- да напишеш причу о млађем брату
- да илуструјеш песму
- да одглумиш причу

Народна песма

Мајка Јову у ружи родила

Мајка Јову у ружи родила,
ружица га на лист дочекала,
бела вила у свилу повила,
а пчелица медом задојила,
ластивица крилом покривала:
нек је румен кô ружа румена,
нек је бијел кô бијела вила,
нек је радин кô пчела малена,
нек је хитар као ластивица.

У речнику је објашњено шта значи реч **радин**.

Ова песма је **успаванка**. Певана је деци пред спавање да би лепше и лакше заспала.

★ Напиши какав Јова треба да постане.

★ Ко му помаже да добије те особине?

★ Кад би мајка желела да јој Јова буде умиљат, од кога би све могла да тражи помоћ?

★ Хајде да упоређујемо:

Румен као ружа.

Румен као јабука.

Бео као бела вила.

Бео као _____

Вредан као _____

Вредан као _____

Хитар као _____

Хитар као _____

Јак као див.

Јак као _____

Сјајан као роса.

Сјајан као _____

Субјекат и предикат

Јова спава.

Мајка седи.

У реченици *ЈОВА СПАВА* говори се о Јови.

У реченици *МАЈКА СЕДИ* говори се о мајци.

Реч *Јова* је СУБЈЕКАТ у првој реченици.

Реч *мајка* је СУБЈЕКАТ у другој реченици.

А **Субјекат** је она реч у реченици која казује о коме или о чему се говори или ко врши радњу.

Субјекат се одређује помоћу питања:

- О коме или о чему се говори?
- Ко врши радњу?

Друга важна реч је ПРЕДИКАТ.

Предикат се одређује питањем:

- Шта ради субјекат?

ШТА РАДИ ЈОВА? *ЈОВА СПАВА.*

ШТА РАДИ МАЈКА? *МАЈКА СЕДИ.*

ПРЕДИКАТ у првој реченици је СПАВА.

ПРЕДИКАТ у другој реченици је СЕДИ.

А **Предикат** је она реч у реченици која казује шта ради субјекат.

Одри Корн

Лаурина тајна

„Имамо нешто ново у кући“, певушила је Лаура. Скакутала је низ улицу и баш је била стигла до Томијеве куће.

Томи се играо у песку и градио замак. Лаура му је поновила да је у њеној кући нешто ново.

„А шта то?“, радознало ће он.

Лаура се смејала: „Погоди!“

Томи је затворио очи и упорно мислио.

„Псетанце?“

Лаура се закикота: „Погрешно!“

Наставила је пут низ улицу.

„Ми имамо нешто ново у кући“, викала је док је пролазила крај Давидове куће.

Давид се баш љуљао у дворишту.

„А шта је то ново, Лаура?“, упитао је.

„Погоди!“, узврати Лаура.

„Помози ми“, замолио је Давид.

Лаура се замисли:

„У реду. Да те подсетим. То буди људе док је још мрак“.

Давид се насмејао:

„Па то је бар лако погодити. Имате нов будилник“.

„Погрешно“, отцвркута Лаура и пође даље.

„Имамо нешто ново у кући“, певала је док је прилазила Мериној кући. Мери је била приредила чајанку за своје лутке и оне су све биле за столом.

„А шта имате?“, упитала је Мери радознало.

„Погоди!“, узвикну Лаура. „Помоћи ћу ти ако ти одам две ствари. Буди људе док још траје мрак и пије из бочице.“

„Е, баш си смешна. То није тешко да се погоди.“

Мери диже највећу лутку, која је била мама осталим луткама.

„Ти имаш лутку као што је ова моја. Она плаче и уз то пије из боце.“

„Погрешно!“, рече Лаура победоносно.

И настави да трчка улицом.

Дечак Били играо се лоптом када му је Лаура рекла шта има у кући: буди људе ноћу, пије из боце и – да би му помогла – рекла је још једну ствар: „Поред тога што си чуо, кажу да подсећа на мене“.

„Знам, знам!“, викао је Били и – погодио је. А ви?

Да вас подсетимо: Лаура је добила сестру.

★ Пронађи у причи и подвуци речи којима је Лаура описивала своју малу сестру.

★ Наведи речи из којих се виде Лаурина осећања.

📁 Повежи загонетке с њиховим решењем на слици.

Боцкава лопта
у трави стоји,
да је додирне
свако се боји.

Дрвено ми тело,
зелено одело,
скривено од листа
слатко зрно блиста.

🏠 Домаћи задатак:
Смисли загонетке за **школску торбу** и **оловку**.

★ Подвуци другом бојом реченице у којима се каже шта су Томи, Давид, Мери и Били радили када их је Лаура срела.

★ Пронађи у причи и означи све упитне реченице.

★ Подвуци у једној од загонетки речи са умањеним значењем.

Нека је црвена,
а нека жута,
нека је слатка,
а нека љута.

Црн капутић,
шиљат репић,
кратак кљунић.
Овде летује,
тамо зимује.

Владимир Андрић

Протестна песма

Мени је досадно, мама
имај то у виду, тата
сваком је потребна сестра
и мора да има брата.
На брата ја имам права
као на кишу трава
зар да идем у крађу
да стекнем сестру млађу.

★ Зашто протестује дечак у овој песми?

★ Објасни зашто је трави потребна киша.

★ Објасни зашто би волео да имаш брата или сестру.

У речнику ћеш наћи
шта значи реч *протест*.

★ Наведи нека дечја права која знаш.
(Пронађи их у уџбенику *Свет око нас*.)

Народна приповетка

Седам прUTOва

Имао отац седам синова, седам свађалица. Свађајући се занемарише сав кућни посао и све им пође наопако.

Било је себичних и рђавих суседа који су се радовали њиховом свађању и њихов назадак скретали су на своју корист. Лако је грабити онде где нема ко да чува, кад се чувари међу собом свађају.

Видевши да ће бити зло и наопако, отац се веома забрину. Једанпут скупи синове око себе, па им показа седам прUTOва чврсто повезаних у један сноп и рече:

„Који од вас овај сноп преломи, ономе ћу дати десет дуката“.

Свих седам синова покуша да преломи сноп: пробали су овако и онако. И напослетку сваки рече да не може.

А отац ће им онда:

„Чудим се што не можете, јер је то сасвим лако“.

Он одрешу узицу којом је био сноп везан, штапићи се размакоше и он један по један преломи без по муке.

Синове су се насмејали:

„Е, то је лако! Тако би могло и нејако дете!“

Отац заврши:

„Ево вам, децо, слике и прилике ваше. Не будете ли сноп, бићете седам прUTOва које, као што сте сами рекли, може сломити и нејако дете“.

Напиши како је отац показао синовима да је важно да се не свађају.

Пронађи у речнику шта значе речи: *назадак* и *сноп*.

- ★ Пронађи седам прUTOва.
Повежи их кончићем у сноп.
Покушај да цео сноп одједном сломиш.
Пробај да преломиш сваки прут посебно.
Напиши шта си запазио.

- ★ Заокружи оно што мислиш да је потребно да би људи били сложни.

1. Не вређати друге.
2. Ћутати о проблему.
3. Увек да буде како ти кажеш.
4. Слушати предлоге других.
5. Отворено рећи кад ти нешто смета.
6. Бити оштар и дрзак према другима.
7. Бити мирољубив.
8. Слушати друге, а ћутати о својим жељама.
9. Разумети друге.
10. Показати другу да ти је важан.

- ★ Објасни шта значи пословица:
*Слога кућу гради,
а неслога разграђује.*

- ★ Деца са ове слике се свађају око љуљашке.
Напиши како би ти решио проблем.

Мирослав Антић

Незгода

Кроз двориште јуче
срећни тата петао
с пилићима својим
први пут прошетао.

Правио се важан
крилима је лупао,
па у бунар упао
и сав се окупао!

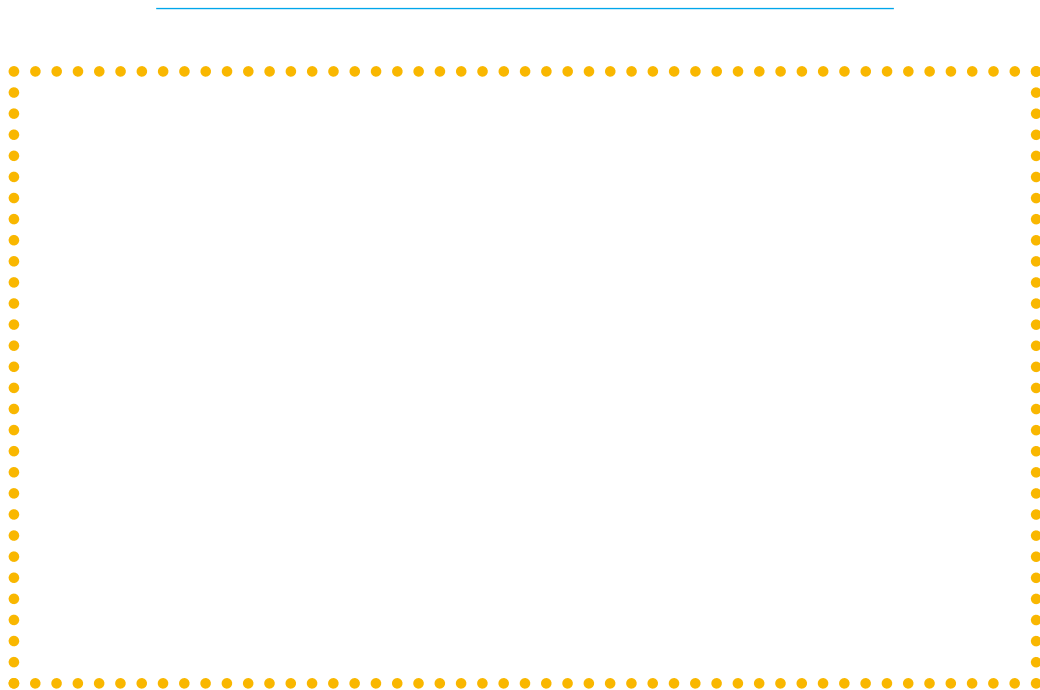
Смејали се пилићи
чуло се до неба:
Баш си тата шепртља!
Тако ти и треба!

У речнику
пише значење
речи *шепртља*.
Прочитај га.

Илуструј ову песму.
Смисли за слику другачији наслов.

Зашто је тата петао био срећан?

На ове стихове компонована је песма коју
пева Драган Лаковић.
Да ли умеш да је отпеваш?

Напиши називе компакт дискова или касета
које радо слушаш.

Опиши како се понашао срећни тата петао
у дворишту.

Написао и нацртао Добросав Боб Живковић

Ово је стрип из дечјег часописа „Велико двориште“. Прочитај га и заокружи наслов који би му највише одговарао.

- Сиромашна рођака
- Ко је најјачи
- Добри пријатељи

Руска народна прича

Медвед и девојчица

Једнога дана пође Маша с другарицама у шуму по јагоде. Наберу девојчице јагода, кад – нигде Маше. Дозивале су је, дозивале – ње нема. Маша лутала, лутала, па наиђе на једну кућицу. Уђе унутра и седне. Мало после ето ти медведа. Помилова девојчицу шапом и рече:

„Е, лепо, сад те не пуштам. Остаћеш код мене“.

Мислила, мислила девојчица, па смислила.

„Медо, однеси у село моме тати и мами мало јагода.“

Медвед пристане.

„Али их немој успут појести“, рече девојчица.

„Ја ћу се попети наврх крова, па ћу гледати.“

„Гледај!“, рече медвед.

Док се медвед спремао за пут, девојчица уђе у корпу и покри се јагодама.

Медвед упрти корпу и пође.

Ишао медвед, ишао, па рече:

„Сешћу на травицу,
појешћу јагодицу“.

„Видим, видим!“, проговори девојчица из корпе.

Медвед се уплаши, упрти корпу и пође даље. Кад је стигао у село, спусти корпу пред капију и закуца:

„Куц, куц! Отварајте, донео сам вам од Маше јагода!“

Пси залајаше и појурише медведа. Он побеже у шуму, а корпа остаде пред капијом.

Кад Машин тата отвори капију, а Маша излази из корпе и смеје се.

 Главни ликови из приче су:

 Како се Маша досетила да се врати кући?

 Напиши које су Машине особине.

 Које су особине медведа?

 Пронађи у тексту и напиши:

пет именица

пет глагола

Провери знање на странама 63 и 71.

 Подвуци у причи „Медвед и девојчица“ речи које изговара медвед.

 Другом бојом подвуци речи које говори Маша.

 Одглуми с неким ову причу.

 Прочитај поново ову причу и напиши:

Време радње у причи:

Место радње у причи:

Редослед догађаја у причи:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Сигурно си запазио да радња у причи почиње да се заплиће у реченици: ... кад – нигде Маше. Такво место у причи зове се **почетак заплета**. После овога заплет се повећава.

Знак навода

Речи које изговарају медвед и Маша означене су **знацима навода**.

Међу наводнике стављамо тачно наведене нечије речи. Знаци навода се пишу на више начина: „“, „“, „“, „“. Уместо знака навода некада се пишу и црте –.

Љубивоје Ршумовић

Има једно место

Има једно место
иза седам мора
где цео свет спава ||
Спавати се мора

Има у том селу
једно розе цвеће
један јунак мамин ||
који јести неће

Има у том месту
госпођица права
која никад || никад
не жели да спава

Ја предлажем за њих двоје ||
да се нађу | да се споје ||

Не треба их прутом бити ||
већ их треба | оженити ||

Има једно село
иза седам гора
где сва деца једу |
јер јести се мора.

Па нека се цвећка
са супругом нећка. ||

★ Напиши које су особине *госпођице* из песме.

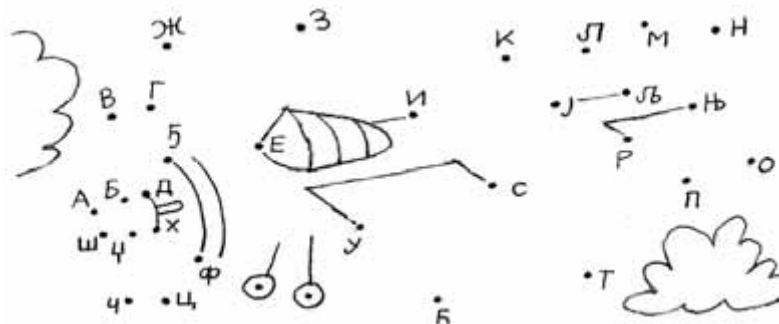
★ Које су особине *маминог јунака*?

★ Упореди ове две нећкалице са ликом Симе из приче „Инат“ са стране 24. Испричај шта си запазио.

У речнику пронађи значење речи *цвећка* и *нећкати се*.

✎ Спој слова по азбучном реду. Добићеш слику.

Рецитованье

Припрема

Следећу реченицу изговори на више начина:
уплашено, бесно, тужно и весело.

Он неће да једе.

Он неће да једе.

Он неће да једе.

Он неће да једе.

Изговори јасно следеће брзалице:

Четири чавке чуче на чуну.

Отуд иде црн трн, да одгризе црн врх.

Сврака скака на два крака.

Песма може да се рецитује на више начина.
Ово је један од предлога.

Пошто је ова песма шаљива, треба је рецитовати на шаљив начин.

Тамо где су стихови означени са | треба да рецитујеш **лагано**, као да причаш бајку.

Знак { значи: изговори **гласније, одлучније**.

Знак | означава **краћу паузу, ћутање**, а знак || **дужу паузу**.

Покрети руку и тела док се рецитује треба да буду **умерени**, као **кад се разговара**.

Ено где лети цвет

Зелена ливада била је посута звездама белих красуљака, љубичастим и црвеним главицама процветале детелине и раскошносјајним златним звездама, које је маслчак пружао увис.

– Гле, мајко – повика Бамби – ено лети цвет!

– То није цвет – рече мајка – то је лептир.

Бамби је задивљено гледао за лептиром који се нежно одвојио од једне стабљике и одлебдео у колебљивом лету. Сад Бамби виде да је мноштво таквих лептира прелетало ваздухом над ливадом, наизглед брзо, па ипак полако, горе-доле, у игри која га одушеви. Заиста је изгледало да је то путујуће цвеће које не може остати мирно на својој стабљивици, па се диже да се поигра...

Бамби је гледао за сваким лептиром. Радо би их погледао изблиза, тако би радо бар једног добро разгледао, али му се не пружи прилика. Непрестано су се комешали.

Кад је затим опет погледао на земљу, задивио га је бујан живот који је прштао под његовим корацима...

– Гле – кликну Бамби – онамо скаче комадић траве! Охо ... како високо скаче!

– Није то трава – објасни мајка – то је добри мали скакавац.

– Зашто он тако високо скаче? – запита Бамби.

– Јер ми овуда ходамо – одговори мајка. – Он нас се боји.

– Ох! – обрати се Бамби скакавчићу који је седео насред тањира једне тратинчице – немојте се бојати, ми вам заиста нећемо ништа учинити.

– Ја те се не бојим – одговори мали скакавац шушкавим гласом. – Ја сам се само у први мах препао. Никад се не зна ко је тај који долази, па треба бити опрезан.

– Ја сам, ето, данас први пут у свом животу на ливади – објасни му Бамби.

(Одломак из књиге *Бамби*)

Пронађи у речнику шта значе речи: колебљив и тратинчица.

Објасни како замишљаш Бамбија.

Подвуци опис ливаде. А како ти замишљаш ливаду?

Како замишљаш Бамбијеву маму?

Зашто је Бамби од лептира помислио да је цвет?

Зашто је од скакавца помислио да је трава?

Наведи Бамбијеве особине.

Душко Радовић

Лепо је све што је мало

Чим се нешто мало, мало роди,
на камену, грани или води,
први дан му уз љуљашку тепа:
Буди лепо као што је лепа...

... Свака буба од хиљаду буба,
свака птица од хиљаду птица,
свака риба од хиљаду риба!...

Чим се нешто усправи над травом
– лупи главом по пространству плавом.
Дан га бодри: расти и не стрепи,
бићеш лепо као што су лепо...

... Свака звезда од хиљаду звезда,
свака клица од хиљаду клица,
свака песма од безброј песама!...

Чим се нешто огласи у свету,
у покрету, гласу или цвету
– слути, чује кроз дамаре слепе:
већ сам лепо као што су лепе...

... Свака буба од хиљаду буба,
свака клица од хиљаду клица,
свака птица од хиљаду птица!...

Зашто је лепо све што је мало?

Потражи у речнику значење речи:
бодрити, стрепети, клица, огласити се
и *дамар*.

Како замишљаш да мама буба тепа
својој беби? Којим речима јој тепа?

Смисли шта говори мама птица свом
младунцу кад га мази.

Шта риба говори својој беби?

Упореди ову песму с песмом *Мајка Јову* у
ружи родила са стране 82. Шта запажаш?

СЕТИ СЕ шта смо научили...

1.

Заокружи слово испред одговора за које мислиш да су тачни.

Учитељица пише.

Лептир лети.

У првој реченици реч учитељица је:

- а) субјекат
- б) предикат

Подвучена реч у другој реченици је:

- а) субјекат
- б) предикат

2.

Објасни шта су то успаванке.

Провери тачност својих одговора у решењу које се налази на крају Читанке.

Упиши број освојених поена.

Подсећамо се

МЕЂУ НАВОДНИКЕ СТАВЉАМО
ТАЧНО НАВЕДЕНЕ НЕЧИЈЕ РЕЧИ.

„Сутра идемо у село“, рече тата.

6.

КАКО СЕ РАСТЕ

ЧИТАМО

приче и песме о томе како се расте

УЧИМО И ВЕЖБАМО

- род именица
- једнина и множина именица
- право и преносно значење речи
- реченице (обавештајне, упитне, заповедне)
- песма, стих
- прича, проза
- књижевне и некњижевне речи
- скраћенице за мере

ТВОЈ ЗАДАТАК ЋЕ БИТИ

- да напишеш позивницу за рођендан
- да саставиш мали речник
- да издвојиш вест из новина
- да направиш невидљиво писмо
- да направиш списак књига
- да спроведеш анкету о поврћу
- да напишеш кратку причу

Бранко Ћопић

Висибаба и развигор

Развигор зове
тихо и слабо:
„Буди се, устај,
о, висибабо!“

А цветић нежни
главицу миче,
под снегом шапће:
„Ко ме то виче?“

Пупољци мрки,
читав хор,
тихо јој кажу:
„Развигор!“

Пронађи у речнику шта
значи реч *развигор*.

 Одговори на следећа питања у вези са овом песмом.

Ко је позвао висибабу? _____

Када ју је позвао? _____

Где је тада била висибаба? _____

Како ју је позвао? _____

Зашто ју је позвао? _____

 Пронађи у песми и испиши
речи које означавају
радњу – глаголе).

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

Род именица

Именице могу бити мушког, женског и средњег рода. Уз именице мушког рода може да стоји реч *тај*, уз именице женског рода реч *та*, а уз именице средњег рода реч *то*.

мушки род (тај)	женски род (та)	средњи род (то)
човек	жена	дете
деда	баба	унуче
петао	кокошка	пиле
брод	столица	дугме
мачак	мачка	маче
медвед	мечка	мече
ован	овца	јагње

A Следеће именице распореди по роду (нека ти помогну речи тај, та, то):
учитељ, хлеб, ташна, поље, снег, јелка, њебе, певачица, веверица, перо, зима, Урош, брдо, играчка, слово, кључ, Маша, писмо, клавир, ученик, село.

Мушки род (тај): _____

Женски род (та): _____

Средњи род (то): _____

A Допуни реченице именицама у одговарајућем роду и у квадратиће упиши **Ж**, **М** или **С**.

- _____ је падала целог јутра.
- _____ је закаснио у школу.
- _____ га је уплашило.
- _____ му је рекла да уђе у учионицу.
- _____ је био збуњен.
- _____ је била исписана.
- _____ је огласило крај часа.

Шаљива народна песма

Смешно чудо

Ја сам чудо видео:
зец коло води,
лисица га двори.
На лисици перце,
на курјаку звонце.
Ја сам чудо видео:
ћуран баби воду носи
у решету на рамену,
а ћурка јој тикве сади
на дрвету, на камену.

★ Објасни шта је шаљиво (смешно) у овој песми.

📖 Смисли једно смешно чудо и напиши нешто о њему.

ⓐ Исправи неправилно написане речи.

Дали ћуран баби воду носи?

Зец коло неводи. Ћурка тикве несади.

Јесамли чудо видео?

ⓐ **Скраћенице за мере се пишу и ћирилицом и латиницом без тачке.**

км	м	цм	мм
km	m	cm	mm
километар	метар	сантиметар центиметар	милиметар

Оне које се употребљавају за појмове који означавају време пишу се или с тачком или без ње.

ч., ч или h – час

с. – сат

мин. – минут

год. – година

д. – дан

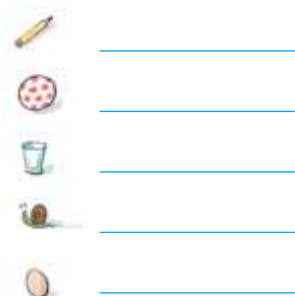
о. г. – ове године

о. м. – овог месеца

г. – година

Једнина и множина именица

A Напиши имена бића или предмета са слика:

Ове именице су у **једнини**, јер означавају један предмет или једно биће.

Ове именице су у **множини**, јер означавају више предмета или бића.

A Следеће именице напиши у једнини или у множини, као што је започето.

рука – руке

медвед – _____

градови – град

коњ – _____

жена – _____

друг – _____

мачке – _____

језера – _____

река – _____

путеви – _____

огледало – _____

нос – _____

A Допуни реченице следећим именицама у једнини или у множини:
другарица, дечак, улица, дете, семафор, светло, страна.

_____ су чекала да пређу _____.

_____ су показали зелено _____.

_____ Петар и Милан су погледали у семафор и почели да прелазе улицу.

На другој _____ улице чекале су их _____.

Андра Франичевић

Позив на крекетање

Јутрос жаба жабама
упутила писмо:
„Целе зиме, рођене,
крекетале нисмо.

Па нервозу због тога
добила сам јаку,
те вас зовем: Дођите
на жур у врбаку!

Изволите, молим вас,
моје госпе fine,
да се искрекећемо,
да нас жеља мине!“

Пронађи у **речнику** шта значи реч *нервоза* и израз *да нас жеља мине* (види под *минути*).

Зашто је жаба била нервозна?

Да се подесетимо: ово је **песма**.

Она се састоји од **стихова**.

Изброј и напиши колико стихова има у овој песми.

По овој песми напиши **причу**.

Твоја прича не треба да буде у стиху, већ у **прози**.

Ако желиш, причу можеш и да прошириш.

Погледај на страни 155 правила за добро писање.

Позив на крекетање

(лирика)

Овде испиши позивницу за свој рођендан.

Можеш и да је украсиш. Не заборави да је адресираш. Пази на велика слова!

Позивница

Ко позива: _____

Кога: _____

Зашто: _____

Где да дође: _____

Када: _____

Димитар Инкиов

Лопов

Откад Клара зна слова, чита као луда. Чим негде види слова, почиње из тих стопа да чита. Кад аутом идемо у град и стојимо на семафору, притисне нос на прозор и почиње гласно да сриче:

„Хххх...ооо...хотее...л... хотел.“

„Бааа...ннн...к...ааа... банка.“

За време вожње чита и регистарске бројеве кола испред нас. Прави је даже. Кад мама или тата донесу новине кући, слети на њих као пчела на цвет и чита гласно наслове, док све нас не заболи глава и не почнемо да бежимо од ње.

Тако је било и оног дана када је тата донео кући новине у којима је била прича о лопову. Тата је новине оставио на столу, а он и мама су отишли код тетке-Еме. Клара је сместа зграбила новине и почела да чита.

„Хоћеш да ти нешто прочитам?“

„Нећу!“

„Не знаш шта пропушташ“, изјавила је и почела да сриче:

„Ппп...ооо...лиии...ццииијсс...кооо
ууу...поо...зо...рееее...њее.

О...ппп...ааа...ссснии...л...ооо...пооо...в
пооо...ссееећуу...јеееккк...ууу...ћеее“.

„Шта рече?“

„Пооолицииијскооо ууу...поо...зо...реееење.
Ооопааасаан лооопов поссееећууује
куућеее. Сссвааакоог даанаана нноовее
пљаачкее.“

„Где?“, хтео сам да знам.

„Пооо грааадууу.“

Одједном сам се уплашио. Били смо сами код куће.

„По нашем граду?“

„Сад сам ти читала!“

„Кларо, шта ћемо ако лопов провали и код нас?“

Рекла је кô из топа:

„Везаћемо га!“

„А ко ће да га држи док га не вежемо?“, хтео сам да знам. „Кларо, чујеш ли? Нешто шушти испод кревета! 'Ајде да побегнемо!“, шапутао сам.

„Неее, морамо да га ухватимо!“

„Али ја се страшно плашим!“

„Кукавице!“

„Нисам!“

„Докажи ми то!“

„Како?“

„Ти ћеш да држиш лопова док га ја не вежем.“

„А шта ако покуша да побегне?“

„Онда га уједи за ногу! Ти добро уједаш.“ „Ма то је било пре, кад сам био мали. Већ дуго нисам никог ујео.“

„Сад сигурно још боље уједаш“, убеђивала ме је, „зуби су ти већи. И, знаш шта, сигурно ћемо добити награду. Пуно пара за које ћемо купити жваке да неће стати у нашу собу.“

Кад је тако, спреман сам да помогнем. Клара је из кухиње донела велику варјачу, а ја сам се наоружао виљушком. Онда смо отишли у спаваћу собу и Клара је издавала наредбе: „Лопове, предај се! Знамо где си! Изађи испод кревета!“

Али од лопова ни трага ни гласа. Испод кревета је изашао Шнуфи, гризући татину папучу. Лакнуло ми је. Клари је било страшно криво. И дан-данас кукумавчи: „Да испод кревета није био Шнуфи, сигурно бисмо добили награду и имали пуну собу жвака“.

Превела: Снежана Турунчић-Даунер

Зашто је дечак помислио да се испод кревета крије лопов?

Објасни шта значи пословица:
У страху су велике очи.

Опиши како си се осећао кад ти се учинило да негде нешто шушка.

Следеће реченице напиши користећи скраћенице.

1) Пролеће је почело 21. марта ове године у 6 часова и 22 минута.

2) Од Иванове куће до школе има тачно 2 километра и 11 метара.

У причи „Лопов“ пронађи и испиши: три обавештајне, три упитне и три заповедне реченице.

Обавештајне реченице

1. _____
2. _____
3. _____

Упитне реченице

1. _____
2. _____
3. _____

Заповедне реченице

1. _____
2. _____
3. _____

Обрати пажњу на који начин изговараш упитну, а на који заповедну реченицу. Објасни каквим гласом их изговараш. Какви су ти покрети?

Напиши назив неких цртаних или играних филмова у којима се појављују лопови.

Домаћи задатак:

Следеће потврдне реченице претвори у одричне:

1. Ја сам се уплашио.

2. Били смо сами код куће.

3. Побегли смо.

Опиши лопова из једног филма.

 Дечак из ове приче каже за своју сестру да је *прави давеж*.
Објасни шта овде значи реч *давеж*.

 Напиши још неке речи које ти и твоје друштво употребљавате кад хоћете да кажете да је неко досадан.

 Овде направи *мали речник* речи које употребљава твоје друштво.

<i>давеж</i>	–	<i>досадна особа</i>
	–	<i>леп</i>
	–	
	–	
	–	
	–	
	–	

 Напиши које се новине читају у твојој кући.

 Које новине волиш да читаш?

 Исеци и овде залепи неку вест из новина.

 Напиши исправно некњижевне речи:

- сумљив _____
- несносљиво _____
- млоштво _____
- преседник _____
- оделење _____
- Павлетов _____
- Славицин _____
- Милицин _____
- комадант _____

Љубивоје Ршумовић

Ако желиш мишице

Ако желиш мишице кô гвожђе
једи бело или црно грожђе

Ако желиш снагу збиља мушку
онда не смеш заобићи крушку

Ако желиш на све бити имун
једи цеди среди жути лимун

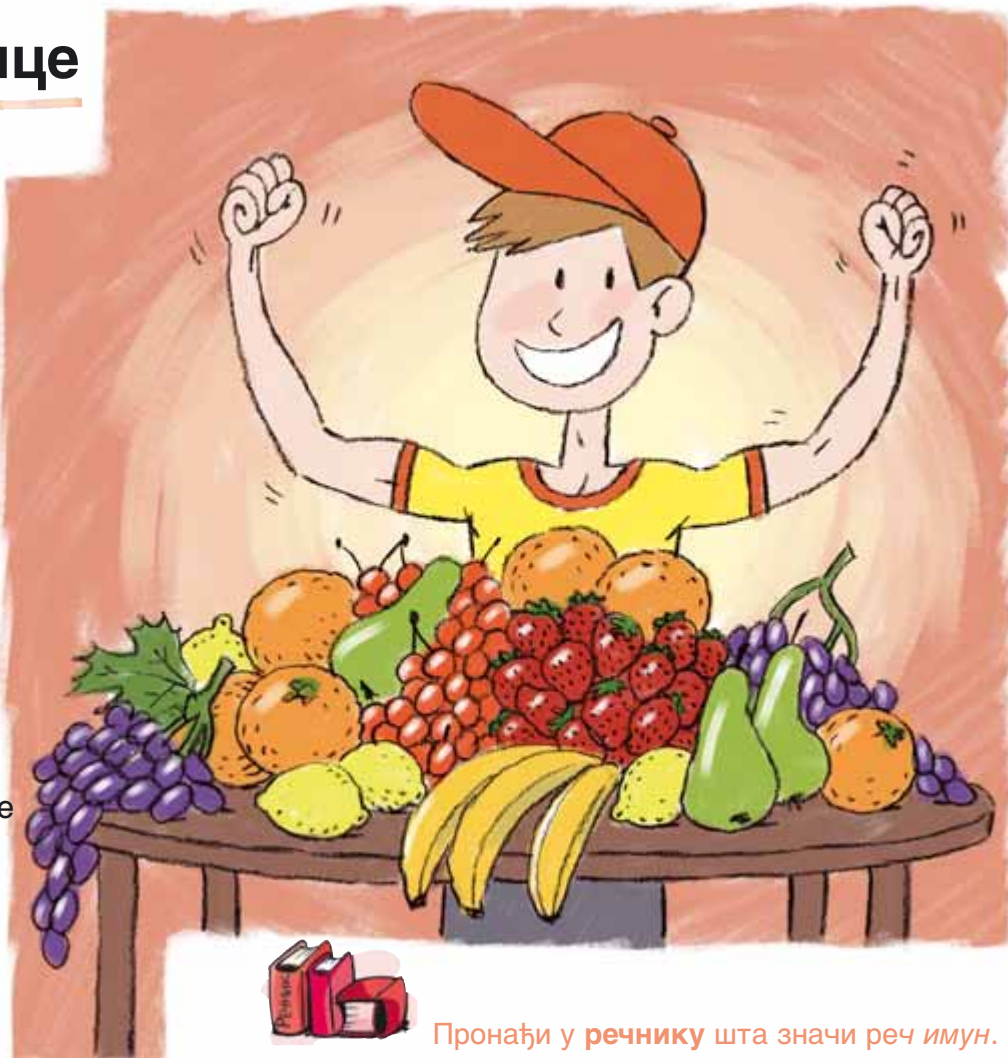
Ако желиш руке као канџе
просто гутај свеже поморанџе

Ако желиш вештине са стране
окоми се на криве банане

Ако желиш да изгледаш бешње
свакодневно упражњавај трешње

Ако желиш бити бистре главе
бери оне јагоде из траве

И уопште ко год нешто хоће
мора јести и волети воће

Пронађи у речнику шта значи реч *имун*.

★ Како објашњаваш последња два стиха ове песме?

★ Шта значи: *мишице кô гвожђе*?

Право и преносно значење речи

Неке речи могу да имају **право и преносно значење**. На пример, реч **гвозден**. Њено **право значење** је: направљен од гвожђа, а **преносно**: чврст, јак као гвожђе.

изрази

преносно значење

гвоздени мишићи

бистра глава

глава породице

камено срце

Провери право и преносно значење израза. У квадратић испред одговора упиши број за који мислиш да одговара изразу.

1. радити испод жита

учинити нешто забрањено

2. добити зелено светло

изгрдити

3. прећи пуну линију

зло проћи

4. вући неког за нос

ударити по лицу

5. прочитати лекцију

почети са одмарањем

6. обрати зелен бостан

радити потајно

7. дати некоме по њушци

варати некога

8. дићи све четири увис

добити дозволу

Пронађи у **садржају** на крају **Читанке** називе других песама Љубивоја Ршумовића и три песме Јована Јовановића Змаја и испиши их.

_____, страна _____

_____, страна _____

_____, страна _____

_____, страна _____

_____, страна _____

_____, страна _____

_____, страна _____

_____, страна _____

Подвучи некњижевне речи у реченицама:

1. Зорицин брат ми се фалио да је уфатио неке зецове.
2. Деда каже да га много болу ноге.
3. На пијац сам купила шангарепу, компир и буранију.
4. Боле ме глава, па носим шемшир.

Невидљиво писмо

Напишите поруку коју нико неће моћи да види уколико ви то не желите.

Ово је одломак из књиге „Мали кућни огледи 1“ у издању Креативног центра. Покушај да изведеш овај оглед уз помоћ одрасле особе.

Потребан материјал: чачкалица, посуда са винским сирћетом или лимуновим соком, парче папира, свећа, шибица

Твоја запажања при извођењу огледа:

Како се оглед изводи

1. Преломите чачкалицу – њен дебљи крај користите као оловку.
2. Замачите чачкалицу у сирће или лимун док будете писали поруку.

Како си се осећао после изведеног огледа?

3. Сачекајте да се папир осуши.
4. Принесите пламен свеће папиру са поруком.

Шта ће се десити

Пошто се папир осуши, порука ће нестати. Ако принесете папир пламену свеће, порука ће опет бити видљива.

Реши ребус.

Направи списак

Овде направи списак књига које имаш или за које си чуо, а које говоре о биљкама, животињама, градовима, земљама, другим народима и слично.

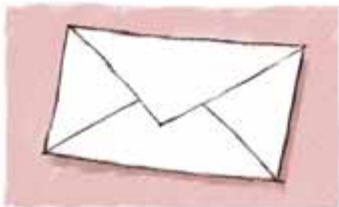
1. _____	4. _____
2. _____	5. _____
3. _____	6. _____

Обој број испред књиге која ти се највише допада.

Напиши кратку причу у којој ћеш поменути ове три речи:
писмо, пас, торба.

Владимир Андрић

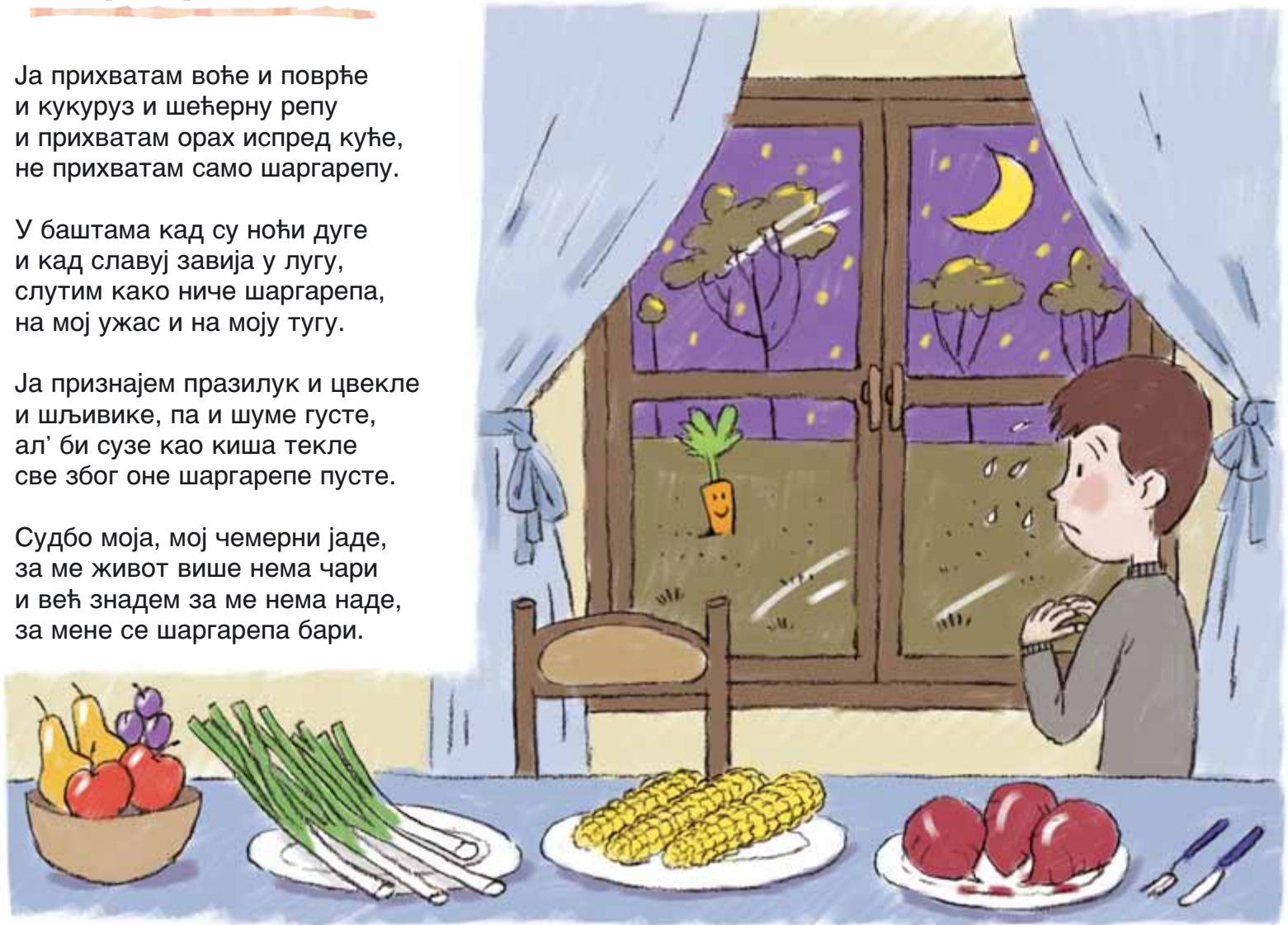
Шаргарепа

Ја прихватам воће и поврће
и кукуруз и шећерну репу
и прихватам орах испред куће,
не прихватам само шаргарепу.

У баштама кад су ноћи дуге
и кад славуј завија у лугу,
слутим како ниче шаргарепа,
на мој ужас и на моју тугу.

Ја признајем празилук и цвекле
и шљивике, па и шуме густе,
ал' би сузе као киша текле
све због оне шаргарепе пусте.

Судбо моја, мој чемерни јаде,
за ме живот више нема чари
и већ знадем за ме нема наде,
за мене се шаргарепа бари.

★ Зашто је дечак незадовољан?

★ Шта је у овој песми шаљиво?

Мала анкета

Испитај своје друштво из школе и напиши у табели које се поврће воли, а које не воли.

Име и презиме	Поврће које волим	Поврће које не волим
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

Саопштење о резултатима анкете
Резултати показују следеће:

Омиљене врсте поврћа су:

1. _____ гласова _____
2. _____ гласова _____
3. _____ гласова _____

Неомиљене врсте поврћа су:

1. _____ гласова _____
2. _____ гласова _____
3. _____ гласова _____

Момчило Тешић

Пролећно јутро у шуми

На брези се њишу вити
ластари.
Новим лишћем храст се кити
прастари.

Протрчала млада срна
пропланком.
Побеђена ноћ је црна
осванком.

Зраци сунца шуму целу
залију.
Зазвиждука кос веселу
арију.

Шумских птица зазвонише
хорови
и Сунцу се поклонише
борови.

 Како разумеш стихове:

*Побеђена ноћ је црна
осванком.*

*Зраци сунца шуму целу
залију.*

Значење речи *вит*, *ластар*, *осванак* и *арија* можеш наћи у **речнику** на крају књиге.

 Напиши којим речима се у песми описују:

дрвеће у шуми – _____

срна – _____

птице – _____

сунце – _____

Подвуци у песми речи које се римују.

Драган Лукић

Школа

Школе су велике мирне овце
које окаче велико звонце
па звоне, звоне и децу гоне
у жуте мале авионе.

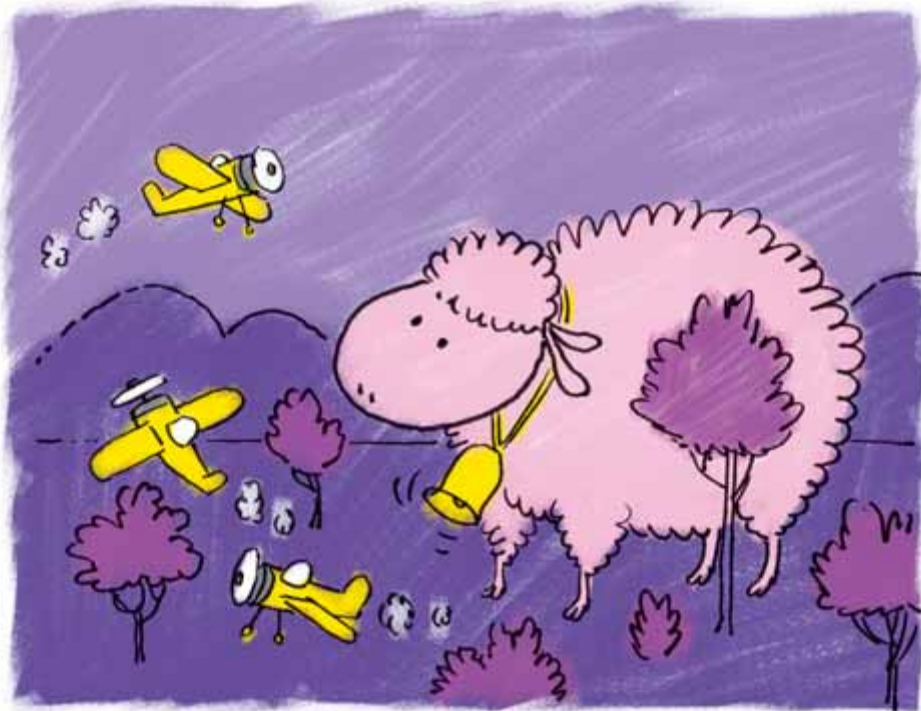
Школе су велике и добре маме,
стотину деце негују саме,
напамет знају сву своју децу,
и бајке причају о месецу.

Школе су велики чудни дворци
које освоје храбри основци
сваког септембра пушчаном паљбом
и оловкама – дугачком сабљом.

Сваког септембра
кад јесен ступи
по два су борца
у школској клупи.

★ Зашто се у песми каже да су школе као
велике мирне овце?

★ Зашто су школе као велике и добре маме?

★ Зашто су школе као велики и чудни дворци?

★ Зашто су школске клупе жути мали авиони?

★ Смисли и напиши са чим би ти упоредио
школу.

Школа је као _____

СЕТИ СЕ шта смо научили...

1.

Подвуци некњижевне и разговорне речи у реченици:

Многи људи су прекључе носили неке бљак мајце.

2.

Заокружи **црвеном** бојом примере у којима су речи употребљене у преносном значењу.

оштар нож оштар језик
бистар човек бистар поток
зелена трава зелен момак

Провери тачност својих одговора у решењу које се налази на крају Читанке.

Упиши број освојених поена.

Подсећамо се

ПРИЧА ЈЕ ПИСАНА У ПРОЗИ

ПЕСМА ЈЕ ПИСАНА У СТИХУ

ИМЕНИЦЕ МОГУ БИТИ

мушког у једнини
женског у множини
средњег рода

7.

ШТА СВЕ МОГУ, ШТА СВЕ УМЕМ

ЧИТАМО

приче и песме о томе шта све човек може и уме

УЧИМО И ВЕЖБАМО

- прошлост, садашњост и будућност
- pisanje latinicom
- како се проширује реченица
- речи које се римују
- басна

ТВОЈ ЗАДАТАК ЋЕ БИТИ

- да напишеш причу о мамама и њиховој деци
- да напишеш оглас
- да напишеш натпис за пекару
- да нацрташ мапу места на којем расте зеленвил
- да препричаш причу

Душан Радовић

Мама

Кад сева ... МАМА!
Кад те неко јури ... МАМА!
Кад си гладан ... МАМА!
Кад не можеш ... МАМА!
Кад нешто не знаш ... МАМА!
Кад се пењеш ... МАМА!
Кад силазиш ... МАМА!
Кад спаваш ... МАМА!
Кад се будиш ... МАМА!
Кад не знаш шта хоћеш ... МАМА!

У целом свету, на свим странама,
реч је углавном о мамама.

Најпре је био мрак и тама,
а онда нас је родила мама.

Маме су важне да нас роде,
да нас подижу и да нас воде.

Сви што по свету трче и лете
неке су добре маме дете.

★ Објасни шта значе стихови:

Кад сева ... МАМА!

Кад не знаш шта хоћеш ... МАМА!

★ Напиши када би још дозивао маму:

Кад _____ ... МАМА!

Кад _____ ... МАМА!

Branko Ćopić

Oglasi „Kupusnog lista“

Nudi se direktor

Poletan, spreman dečak osnovac,
ne pije vino, ne voli novac,
šećerne stvari njegov su sektor,
zato bi rado bio direktor
negde u selu ili u gradu,
a u fabrici za čokoladu.

Jedina mana –
priznajem grešan –
mnogo sam ješan!

Pronađi u **rečniku** značenje
reči *poletan* i *sektor*.

Prepiši ovu pesmu latinicom, pisanim slovima.

Podvuci u pesmi stihove koji govore o osobinama
dečaka.

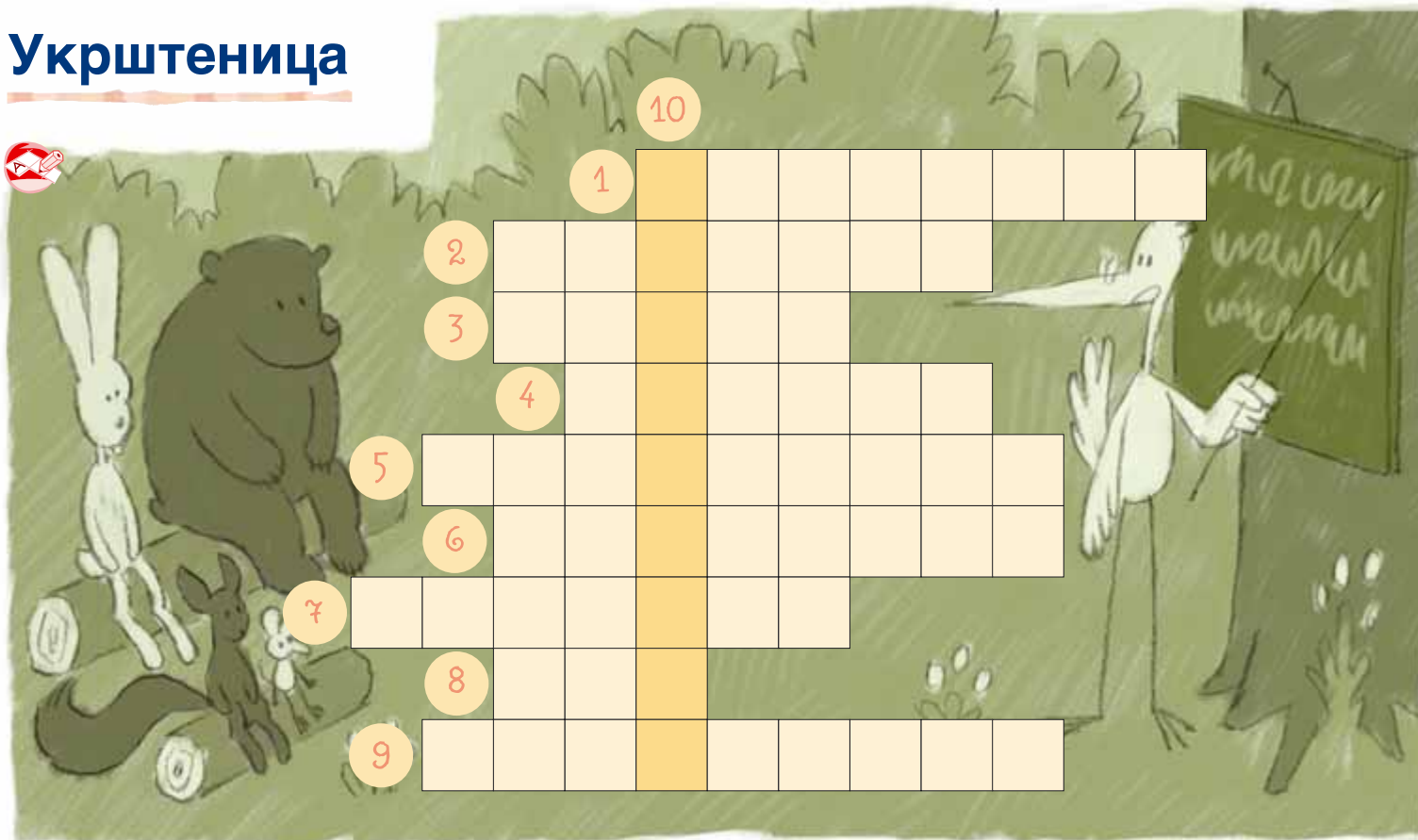

Domaći zadatak:

Razmisli o tome šta ti voliš i šta umeš da radiš, pa
napiši jedan sličan oglas za sebe.

Укрштеница

1 Реч у реченици која казује шта ради субјекат...

2 Именица *мачке* стоји у...

3 Кратка прича у којој се говори о животињама, а мисли се на људе је...

4 Реч која означава радњу зове се...

5 Која је врста казивања:
У шумици на једној ножици?

6 На крају заповедних реченица ставља се...

7 Речи које означавају имена су...

8 Кратка шала или досетка зове се...

9 Песма којом се успављују деца зове се...

10 *Ко тражи веће,*
изгуби из вреће је...

Engleska narodna priča

Tri krojača

Tri krojača otvore svoje radnje u istoj ulici. Konkurencija je bila velika i poslovi su išli sasvim slabo. Sva trojica se počnu domišljati kako će privući što više mušterija.

Prvi postavi iznad svoje radnje tablu sa natpisom:

Najbolji krojač u gradu.

Drugi ne bude lenj, pa brže-bolje napiše:

Najbolji krojač na svetu.

Treći se zamislio, nije odmah mogao da se seti nekog još privlačnijeg natpisa. Naposletku, i on stavi tablu na kojoj je velikim slovima napisao:

Najbolji krojač u ovoj ulici.

Prva dvojica su bila strašno ljuta što ih je ovaj treći krojač nadmudrio. Skinu svoje firme, zatvore radnje i odsele se iz grada.

Reč *firma* ima više značenja, a u **rečniku** ćeš pronaći šta ovde znači. Pronađi i značenje reči *mušterija*.

Zašto su se prva dva krojača odselila iz grada? Piši latinicom.

Zamisli da si pekar i da imaš pekaru. Smisli i ukrasi natpis za svoju pekaru. Piši latinicom.

Прошлост – садашњост – будућност

 Прочитај следеће реченице:

Ја сам читао. Радња у овој реченици се дешавала **у прошлости**.

Ја читам. Радња у овој реченици се дешава сада – **у садашњости**.

Ја ћу читати. Радња у овој реченици ће се дешавати **у будућности**.

 Напиши како називамо речи које означавају радњу.

То су _____

 Заврши започету табелу.

ПРОШЛОСТ	САДАШЊОСТ	БУДУЋНОСТ
Ја сам певао.	Ја певам.	
Мачка је скочила.		
		Пас ће лајати.
	Ја се шалим.	
	Сања долази.	

Љубивоје Ршумовић

Лаве мајка му стара

Лаве мајка му стара
Прогласи мене за цара
Па онда из неког хлада
Гледај како се влада

Издаћу наредбе строге
Да прасци перу ноге
Зебре да перу зубе
И да се тигрови љубе

Наредићу лукавој лији
Да више не лови патке
Нису ни патке криве
Што су глупе и слатке

Лаве мајка му стара
Прогласи мене за цара
Па онда из неког хлада
Гледај како се влада

Напиши које ће наредбе издати дечак кад буде био цар.

Напиши које се речи у песми римују.

стара - *цара*

Подвуци плавом бојом речи из ове песме које означавају радњу (глаголе).

• Сисли и напиши састав под насловом: „Кад бих био цар“ („Кад бих била царица“). Погледај на страни 155 правила за добро писање.

Пишемо састав

Кад бих...

• Шта би ти као цар волео да имаш?
• Како би желео да будеш обучен?

• Шта би све урадио кад би био цар?

• Како би помагао другима?

O dečaku koji je mnogo znao

Ne znam da li ste čuli za dečaka koji je tvrdio da mnogo zna. On je imao tetku koja se tome glasno smejala. Kažu da mu je rekla:

– Eh, šta pa ti znaš?!
– O, ja već znam koliko ima sati!
– Ih, ma šta mi reče! – podsmevala mu se teta... – Ali ti još ne znaš kako se kuva supa i pravi salata... Ne znaš kada su se rodili naši baba i deda... Ne znaš kada je vladao najveći austrijski car, ne znaš kako se pravi sapun...

Dečak razmisli, pa reče:

– Znam da se cipela obuva na nogu i da je rukavica pravljen za ruku.

– O, to nije ništa! – pućnula je teta. – Pa to odavno i vrapci znaju.

Dečak je nabrao čelo i još jednom se zamislio, pa je upitao:

– Teto, a vi, da li znate baš sve?

– Sto puta više od tebe i mnogo više od toga.

Dečak se i treći put zamislio, pa je rekao teti:

– Pošto sve znate, recite mi gde raste zelenvil?

– Zelenvil? – zgranuto ga pogleda teta. – A šta je pa to?

– Ne znate? Zelenvil je zelenvil. Raste na planini Kopavil – objasnio je ozbiljno dečak.

– Na planini Kopavil?! – zinula je od čuda teta. – Gde ti je ta planina Kopavil?

– Šta? I to ne znate? – čudio se dečak.

Teta je kao dete odmahivala glavom, a dečak je nastavljao:

– Planina Kopavil se podiže iznad reke Modravil... Reka Modravil pak teče dolinom Travavil... Dolina Travavil se prostire između Vrhovila i planine Stenovil... Planina Vrhovil i planina...

– Ohoj, moram zaliti salatu! – povikala je teta i pobjegla.

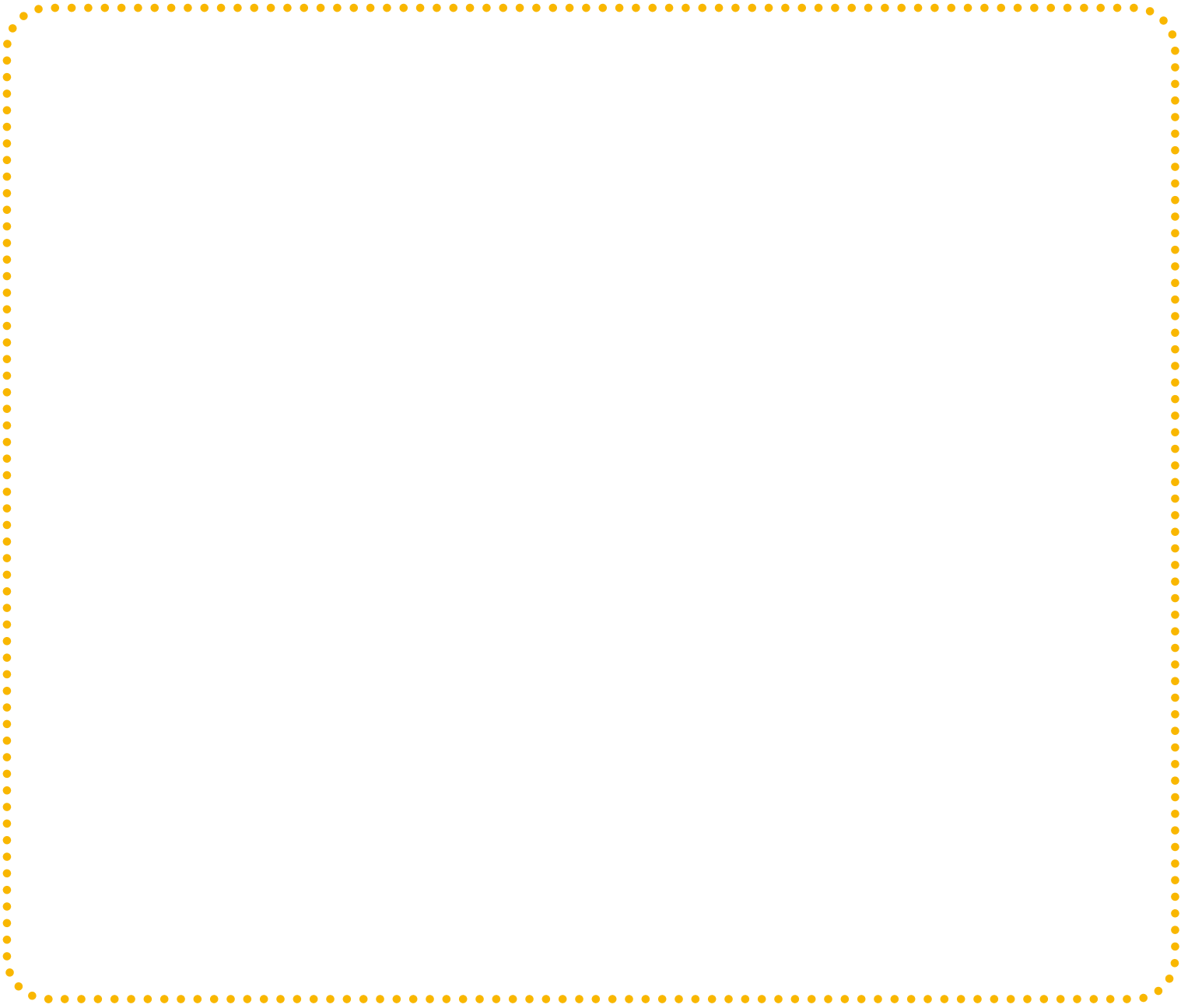
Sa slovenačkog prevela: Slavica Marković

Podvuci u priči rečenice u kojima se tetka podsmeva dečaku.

Kako zamišljaš zelenvil? Nacrtaj mapu na kojoj se vidi kako zelenvil raste na planini Kopavil iznad reke Modravit koja teče... (pročitaj u tekstu).

Драгомир Ђорђевић

Ја сам био срећно дете

Ја сам био
Срећно дете
О коме се
Многи брину
Док ми нису
Једног дана
Купили ту
Виолину

Сад другари
Љуште фудбал
А ја ноте
И солфеђа
Од вежбања
Жигају ме
Јадни прсти
Врат и леђа

Свирам тетки
И сусетки
Баби деди
Ујни стрини
Зној се с мога
Лица цеди
Сви ме зову
Паганини

Тата смишља
Светску славу
Ја ту немам
Шта да бринем
Из дворишта
Чујем цику
Али не смем
Да прекинем

Стружем цвилим
Шкрипим гудим
Како која
Зора сване
Мрзим сваку
Твоју жицу
Виолино
Мој душмане

У речнику је објашњено шта значи реч *душман*, а наћи ћеш и необично значење глагола *љуштити*. Такође пронађи у речнику шта је *солфеђо* и ко је био *Паганини*.

Зашто је дечак у овој песми несрећан?

Напиши шта ти не волиш да радиш, а мораш.

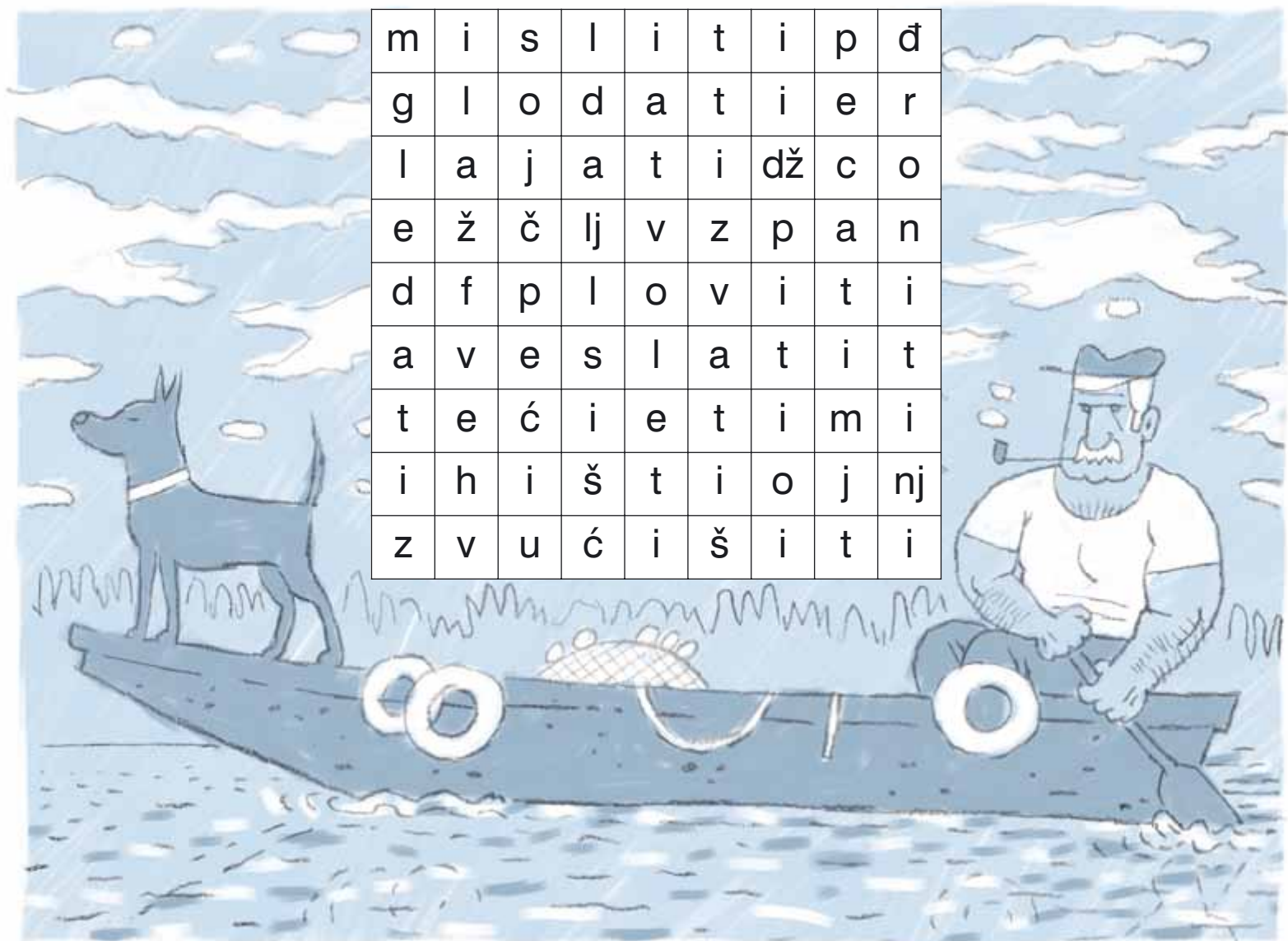

Опиши један посао који највише волиш да радиш.

Gramatička ukrštenica

 Pronađi u ukrštenici i zaokruži sledeće glagole:

lajati, teći, veslati, pecati, peći, ploviti, vući, roniti, voleti, gledati, misliti, piti, glodati, šiti, zvati.

Народна басна

Бик и зец

Спази бик зеца где као стрела бежи преко поља, па му позавиде на брзини. Кад се једном састадоше, рече му:

– Благо теби кад си тако брз! Ти можеш да умакнеш и најопаснијем непријатељу! Ништа у животу не бих више желео него да сам и сам тако брз. Тада бих могао да побегнем од сваког непријатеља.

Насмеја се зец чувши бика, па ће му рећи:

– Луда је твоја жеља, пријатељу! Дао бих ја радо своју брзину за твоје оштре и снажне роге. Боље поносито се борити с непријатељем него целог века срамно пред њим бежати.

Ово је басна.

Погледај на 8. страни шта су басне.

Подвуци и објасни реченицу која ти личи на народну пословицу.

Напиши на чему је бик завидео зецу.

На чему је зец завидео бику?

Речи са супротним значењем:

брз

–

спор

јак

–

оштар

–

паметан

–

непријатељ

–

вредан

–

нежан

–

светлост

–

Проширивање реченица

 Погледај ову кратку реченицу:

Киша пада.

 Размисли, па кажи како можеш да је прошириш.

Каква све може да буде киша?

ситна, досадна, хладна, пријатна,

_____.

На шта све киша може да пада?

на дрвеће, на кровове, на кишобране,

_____.

Када киша пада?

данас, пре подне, целе вечери,

_____, _____.

Кратка реченица „Киша пада“ може да се прошири овако:

Целе вечери хладна киша пада на кровове.

 Прошири реченицу „Киша пада“ на свој начин.

1. _____

2. _____

3. _____

Браћа Грим

Три брата

Беше неки човек који је имао три сина, али од имања немаше ништа до куће у којој је живео. Сваки од синова прижељкивао је да после очеве смрти баш он дође до куће, али оцу су сва тројица била подједнако драга. Тако није знао шта да започне, а да некоме не учини нажао. А да прода кућу – ни то није хтео, јер је она била још од његових предака, иако би продајом стечени новац могао поделити међу синовима. Коначно нађе излаз, те синовима рече:

„Пођите у свет и окушајте срећу. Нека сваки научи по занат, па кад се затим вратите, ономе ко се покаже као најбољи мајстор – оставићу кућу“.

То синове задовољи, па најстарији рече да би хтео да постане ковач, други – берберин, а трећи – мачевалац. Затим одредише време кад ће се сва тројица вратити кући, па кренуше на пут. Догоди се баш да је сваки од њих нашао ваљаног мајстора код кога је нешто честито могао научити.

Онај што је постао ковач морао је да поткива краљеве коње, па је за себе мислио: „Сада ти више ништа не недостаје: добићеш кућу“.

Онај што је научио за берберина бријао је само отмену господу и такође држао да је кућа већ његова.

Онај најмлађи, мачевалац, добијао би понеки ударац, али би стискао зубе и не би се љутио, јер је мислио: „Ако се плашиш од једног ударца, кућу никад нећеш добити“.

Кад је протекло одређено време, они се вратише оцу. Али нису знали како да нађу најбољу прилику и да покажу своје вештине и умеће те седоше да се договоре. Док су тако седели, одједном дојури зец преко поља.

„Ех!“, узвикну берберин, „долази као поручен!“

Он узе плитицу и сапун, па поче правити пену све док се зец не приближи, а затим га у пуном трку насапуна и обрија му брчиће, а да га при том не посече и не повреди ни за длаку.

„То ми се допада“, рече отац, „ако се други ваљано не заложе, кућа је твоја.“

Не потраје дуго, кад дојурише једне кочије у којима је био неки господин.

„Сад ћете видети, оче, шта ја умем“, рече ковач.

Он дотрча до кочија, па коњу који је јурио одвали четири потковице, те му, такође у трку, поново прикова четири нове.

„Ти си људина“, рече отац, „радиш исто тако добро као и брат ти, ја не знам коме да оставим кућу.“

Тад рече трећи брат:

„Дозволите ми, оче, да и ја покажем своју вештину“ и, како је почела да пада киша, извуче мач и започе њиме унакрст замахивати над својом главом, тако да на њега не паде ниједна кап. А кад киша удари јаче, и најзад тако јако да је сипала као из кабла, замахивао је мачем све брже и брже, те остаде тако сув као да је био нечим потпуно заштићен. Кад отац то виде, задиви се и рече:

„Ти си извео највећу мајсторију, кућа је твоја“.

То задовољи осталу двојицу браће. Али, као што су се раније заветовали и зато што су се толико волели, они се договорише и остадоше сва тројица у кући, бавећи се сваки својим занатом; и како су били тако добро обучени и спретни мајстори, зарадише много пара. Живели су тако задовољно до старости и кад се један од њих разболе и премину, остала двојица су толико туговала да се и они разболеше и убрзо помреше. А пошто су били тако умешни као мајстори и тако се волели као браћа, положише сву тројицу у један гроб.

(С немачког превели
Бождар Зец и Милан Табаковић)

Потражи у речнику шта значе речи:
плитица, заложити се и заветовати се.

- ★ Подвуци и објасни речи из којих се види шта је отац осећао према својим синовима.
- ★ Подвуци и објасни речи из којих се види како се односио према кући.
- ★ Шта је отац тражио од својих синова?

★ Препричај ову причу користећи подсетник:

- 1) браћа полазе у свет
- 2) изучавају занате
- 3) враћају се кући
- 4) показују оцу шта су научили
- 5) остају заједно до краја живота

★ Подвуци и објасни реченицу из које се најбоље види да су браћа сложна и да се поштују.

★ Које су поруке ове приче?

Стеван Раичковић

Кад почне киша да пада

Кад почне киша да пада:
Шта раде деца? Шта раде стари?
Где то са поља нестану стада
А с крова – димничари?

Шта раде шетачи у парку
Кад киша се слива низ пруже?
Рибари: да ли тад барку
Окрену у правцу куће?

Кад почне киша да пада
И по асфалту да звони:
Шта ради мачка која баш тада
Увелико миша гони?

Чика ли пиле под стрехом копца
Кад киша се на двориште сручи?
Да л' плаче жена крај конопца
где прострла је веш да суши?

Кад почне киша да пада
сви трче: кров или стреха.
Само се рибе баш тада
Загрцну под водом од смеха.

★ Означи у песми строфу која ти се највише свиђа и објасни је.

★ Зашто се *Само рибе баш тада / Загрцну под водом од смеха?*

★ Одговори на питања која су постављена у песми:

Шта раде деца кад киша пада?

Шта тада раде стари?

Шта раде рибари кад пада киша?

СЕТИ СЕ шта смо научили...

1.

Упиши одговарајуће слово у кружић испред реченице.

- а прошлост Цртам на часу ликовног.
- б будућност Певао сам у хору.
- в садашњост Пливаћу на такмичењу.

2.

Заокружи **зеленом** бојом речи у низу које имају слично значење.

тих
бистар
мудар
страшан
паметан

3.

Заокружи **наранџастом** бојом субјекат следеће реченице.

Маја
пева.

Провери тачност својих одговора у решењу које се налази на крају Читанке.

Упиши број освојених поена.

Подсећамо се

ИМЕНИЦЕ СУ РЕЧИ КОЈЕ ОЗНАЧАВАЈУ ИМЕНА

ГЛАГОЛИ СУ РЕЧИ КОЈЕ ОЗНАЧАВАЈУ РАДЊУ

8.

ЛЕТЊЕ ПУСТОЛОВИНЕ

ЧИТАМО

приче и песме о летњим пустиловинама

УЧИМО И ВЕЖБАМО

- речи са умањеним и увећаним значењем
- народне приче о животињама

ТВОЈ ЗАДАТАК ЋЕ БИТИ

- да потражиш реч у речнику
- да напишеш предлог за промене у школи
- да саставиш адресар свог друштва
- да напишеш разгледницу

Ivica Vanja Rorić

Čarolija

Iza leđa
jednog druma
izviruje
jedna šuma.

Prepiši ovu pesmu latinicom.

Iz te šume
viri žbun,
a iz žbuna
ševin kljun.

A iz kljuna,
kô iz česme,
i dan i noć
teku pjesme!

Zašto se ova pesma zove „Čarolija“?

Podvuci u pesmi stihove koji govore o tome kako ševa peva.

Nauči napamet ovu pesmu.

Obeleži stihove koje ćeš recitovati glasnije i stihove koje ćeš recitovati tiše.
Vidi stranu 95.

Podatke o ptici ševi možeš da nađeš još i u rečnicima i enciklopedijama. Evo primera!
U „Rečniku srpskohrvatskoga književnog jezika“, koji je izdala Matica srpska iz Novog Sada, piše:
шéва ж зоол. мала пољска птица певачица *Alauda*.

Potraži u nekom rečniku srpskog jezika značenje nepoznatih reči.

U Prosvetinoj „Maloj enciklopediji“ o ptici ševi piše:

ШЕВЕ (Alaudiae), породица птица певачица; гнездо граде на земљи и прилагођене су животу на земљи бојом перја и способношћу да одлично трче. Код нас је најпознатија *пољска шева* (*Alauda arvensis*) која живи по њивама и пашњацима; *хубасића шева* (*Galerida cristata*), често у степским стаништима и *шумска шева* (*Lullula arborea*).

U knjizi „Ptice Srbije“, koju je napisao Javor Rašajski, o ptici ševi piše:

213.B ŠUMSKA ŠEVA

Lullula arborea (L.) 1758

Lullula a. arborea (L.) 1758

Lullula a. pallida (Zarudny) 1902

E: Wood Lark

N: Heideelerche

- VELIČINA PTICE: 15 cm
- STATUS: selica je. U južnim delovima zemlje je skitnica. Česta je gnezdarica Srbije
- MIGRACIJE: II-X
- STANIŠTE: stepe, šumarci i pogorja
- SMEŠTAJ GNEZDA: u gustom travu, najčešće u kovilju (*Stipa joannis*) i u oštrolisnoj kostriči (*Carex pilosa*)
- MATERIJAL GNEZDA: osnova je od suvih listova *C.pilosa*, a obloženo je žilicama
- KORIŠĆENJE GNEZDA: samo za jedno gnežđenje
- BROJ GNEŽĐENJA TOKOM GODINE: dva i dva naknadna
- VREME GNEŽĐENJA: 25.III-10.IV i 25.V-15.VI
- BROJ JAJA U LEGLU (LEGLIMA): 4-5 (4)
- INKUBACIJA: 13-15 dana
- DIMENZIJE JAJA: 21,29 x 16,01 mm
- PROSEČAN BROJ MLADUNACA: 3-4
- PREDATORI JAJA ILI MLADUNACA: nisu zapaženi

Симеон Маринковић

Свети Сава и млад човек

Неки млад човек пошао у свет да нађе добро.
Путовао, путовао, па га сусрете свети Сава.

- Куда идеш, пријатељу? – упита га.
- Светитељу, тражим добро по свету – одговори му младић.
- Јеси ли га негде нашао?
- Е богами, светитељу, нисам још.
- Тако га, синко, нећеш ни наћи, него загледај се у себе. Пронађи у себи добро, у ономе што радиш и у ономе што мислиш. Онда добро понуди другима, па ће га и други теби давати.

Младић се захвали светитељу, врати се кући и учини како му светитељ рече, па би добро и њему и онима око њега.

Свети Сава је Растко Немањић, први српски књижевник, најмлађи син српског владара Стефана Немање. Основао је српску цркву. Често је путовао по земљи и саветовао људе како да паметно и праведно поступају.

★ Шта мислиш, шта у причи значи реч *добро*?

★ Пронађи у Читанци наслов поглавља који одговара овој причи и препиши га.

У учионици

★ Посматрај слику и напиши да ли дечаку његови другови чине добро.

★ Напиши шта би ти рекао овом дечаку да би се он боље осећао.

★ Зашто?

Vlada Stojiljković

Prgav momak

Na proplanku
(glavnom šumskom trgu)
zec lisici
udario čvrgu.

Usred šume
u gustom šipragu
zec kurjaku
udario šljagu.

Kraj potoka
svoj šumi na oku
zec medvedu
zviznuo frljoku.

Zeče, zeče,
prgavštino divlja,
pomorićeš
pola šumskog življa!

Podvuci u pesmi nepoznate reči. Pronađi ih u **rečniku** i ovde napiši šta one znače.

Napiši šta ti je u ovoj pesmi smešno.

Речи са умањеним и увећаним значењем

Мали момак је момчић, а велики момчина.
 Мали зец је зечић, а велики зечина.
 Неки поток је поточина, а неки је поточић.
 Неки медвед је медведина, а неки је медведић.
 Нека шума је шумица, а нека је шуметина.
 Нека чврга је чвргица, а нека је чвргетина.

Легенда:

Речи са умањеним значењем —

Речи са увећаним значењем —

★ Одговарајућим бојама из легенде подвуци речи у претходном тексту и речи које се налазе на листу.

★ Допуни табелу.

речи	умањено значење	увећано значење
мачка	мачкица	мачкетина
оловка		
жаба		
четка		
чаша		
киша		
кофа		

Према Доситеју Обрадовићу

Коњ и магаре

Путовали заједно коњ и магаре. Јадно магаре било је преко мере натоварено. Зато замоли коња да му помогне и понесе део терета, јер ће иначе издахнути. А коњ ни да чује. Када магаре сасвим ослаби и паде мртво, господар натовари на коња не само сав терет него и кожу угинулог магарета. Сад коњ схвати, али касно, да би му много боље било да је послушао магаре и да му је помогао.

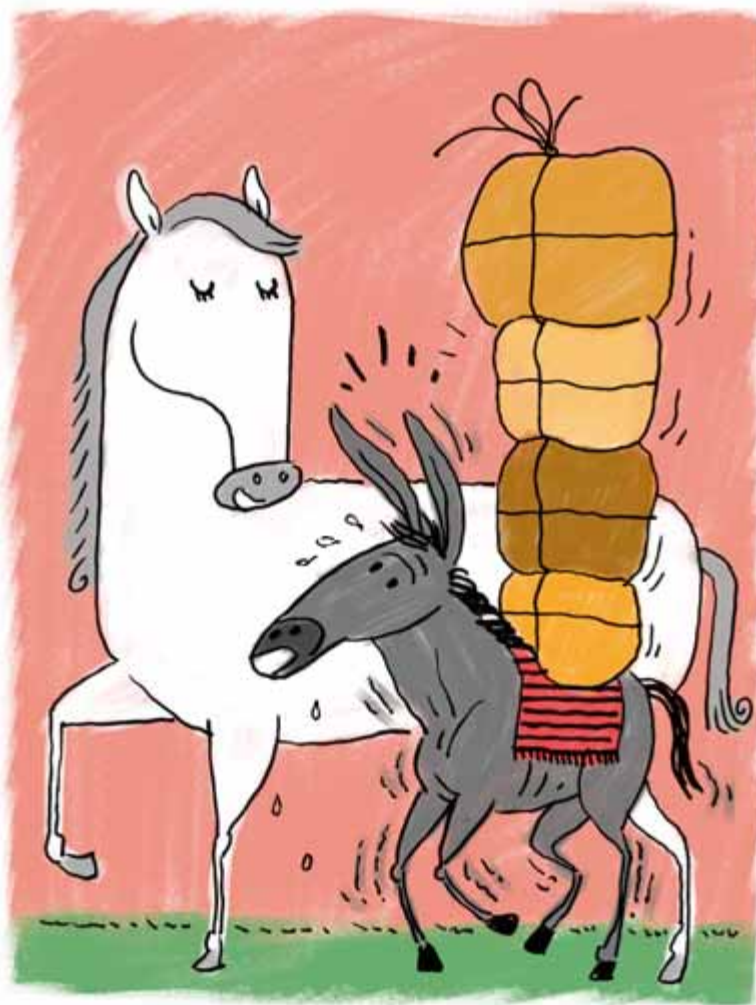
Како се осећало натоварено магаре?

Смисли и напиши речи којима је магаре замолило коња за помоћ.

Смисли и напиши шта је коњ одговорио.

Смисли и напиши речи којима је коњ изразио кајање на крају басне.

И ова прича је **басна**. Свака басна има **наравоученије**, тј. поучан савет, закључак, поуку.

Подвуци поуку која би највише одговарала овој басни.

- У невољи је добро помоћи другоме.
- Старијем треба увек указати поштовање.
- Неки људи од других траже само корист за себе.

Народна прича

Старо лијино лукавство

Зимус је група ловаца опколила једну лисицу у шумарку. Били су сигурни да им неће умаћи. Један ловац умало да нагази на њу. А она лежи опружена. Мртва. Још топла. Ловци се окупише око ње. Пси је оњушише. Залајаше неколико пута и оставише је.

Један ловац се спремио да јој одере крзно. Изненада скочи лија и зачас нестаде у густишу. Ловци нису стигли да испале ниједан метак.

Смисли и напиши шта је лисица у себи говорила кад се нашла у невољи.

Шта је у себи говорила док је смишљала како да се снађе?

Шта су ловци говорили кад су лисицу нашли опружену?

Зашто народ каже:
Не веруј лисици ни кад је мртва?

Шта се за лисицу још каже у народу?

Јован Јовановић Змај

Патак и жабе

Ако сте докони
прочитајте ово:
стари патак украј баре
држао је слово.

Слушале га жабе
велике и мале,
слатке су му речи
једва дочекале.

Говорио патак
о врлини мира,
и да нико никог
не треба да дира.

Свако има права
да слободно живи,
нико не сме тлачит оне
што му нису криви.

Слога, мир и љубав
благослов је прави,
зато нека нико
никога не гњави.

Слушале су жабе
ово красно слово,
кад патак ућута
десило се ово:

Један жабац мали
поближе је стао –
а патак га зграби
па га прогутао.

Из овог се нешто
и научит' даде:
хуље лепо зборе,
ал' нитковски раде.

 Подвуци све оно о чему је говорио патак украј баре. Објасни шта је хтео да каже.

 Подвуци стихове из којих се види како су жабе прихватале његове речи и објасни их.

 Шта је патак урадио у једном тренутку?

Пронађи у речнику значење израза и речи: држати слово, тлачити, благослов, хуља и нитковски.

Подвуци и објасни стихове за које мислиш да су порука ове песме.

Домаћи задатак:

По овој песми напиши причу.

Vladimir Andrić

Daj mi krila jedan krug

More ima barku,
jedro i katarku.
More, more, budi drug
– daj mi barku jedan krug!
Tako mi se baza
širom morskih staza...

Lasta ima krila
– leti sve do Nila.
Lasto, lasto, budi drug
– daj mi krila jedan krug!
Da obiđem lug,
da odem na jug...

Kad mrav zrno sruši,
čuju zečje uši.
Zeče, zeče, budi drug
– daj mi uši jedan krug!
Da oslušnem i ja
kako žito klija...

U ribe peraja
srebrnoga sjaja.
Ribo, ribo, budi drug
– daj peraja jedan krug!
Da me želja mine,
da vidim dubine...

Noću kraj živica
svetli fenjer svica.
Sviče, sviče, budi drug
– daj mi fenjer jedan krug!
Pozajmi mi moć
da osvetlim noć.

Na nebu se zvezde
kao ptice gnezde.
Nebo, nebo, budi drug
– daj mi zvezdu jedan krug!
Biću lepši još,
kad stavim taj broš...

 Objasni značenje sledećih stihova:

*Tako mi se baza
širom morskih staza.*

*Da oslušnem i ja
kako žito klija.*

*Da me želja mine
da vidim dubine.*

Pronađi u **rečniku** šta znače sledeće reči i izrazi: *katarka, bazati, da me želja mine, živica i broš.*

 Koja ti se pesnikova želja najviše sviđa? Podvuci stihove koji iskazuju tu pesnikovu želju i objasni ih.

 Nastavi pesmu. Smisli šta bi ti tražio od nekoga da ti da „jedan krug“. Zbog čega?

Vladimir Andrić

Predlog

Ko je bio miran
joj, nedelju dana
po njemu je, tugo,
popanula slana

Na njemu je, jade,
kilo paučine
šta sad roditelji
sa njim da učine

Ko je bio miran
dve nedelje dana
njegovo je srce
puno ljutih rana

Njegov život to su
trice i kučine
šta sad školske vlasti
sa njim da učine

Takav junak mora
bar do Zlatibora
na zraku i travi
da se oporavi

 Pogledaj na 111. strani šta piše o pravom i prenosnom značenju reči. Objasni prenosno značenje stihova:

po njemu je, tugo, / *popanula slana*

Na njemu je, jade, / *kilo paučine*

njegovo je srce / *puno ljutih rana*

Njegov život to su / *trice i kučine*

Seti se nečega što ti smeta u školi i što bi želeo da se promeni.
Napiši svoj predlog.

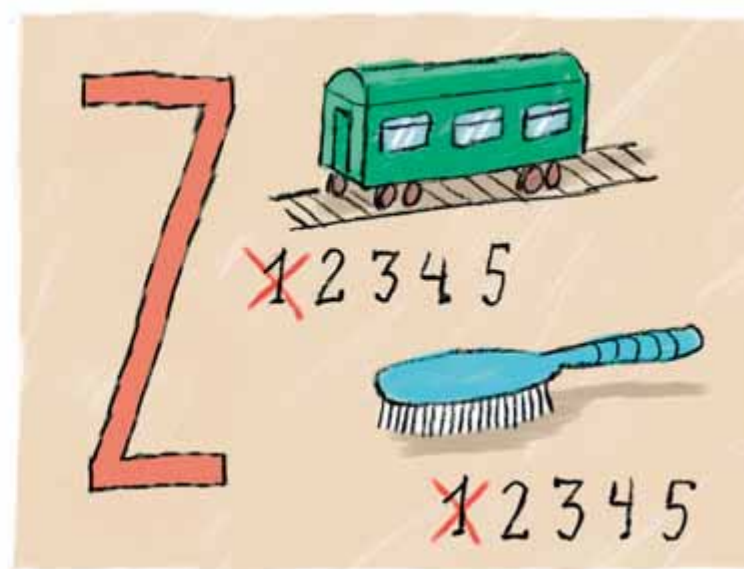
Predlog

Zapazio sam da _____

Zato predlažem da _____

Reši rebuse.

Домаћи задатак:

Зажмури и замисли место на којем би волео да се лепо одмориш.
Опиши то место на разгледници коју ћеш упутити другу или другарици.
Не заборави да напишеш адресу.

A large rectangular area for writing, divided into two columns by a vertical blue line. The left column contains 18 horizontal blue lines for writing. The right column contains 3 horizontal blue lines for writing, positioned below the stamp illustration.

Адресар мога друштва

Пре него што одеш на распуст, упиши адресе и телефонске бројеве својих другова и другарица. Не заборави да би могао да им се јавиш!

Име и презиме	Адреса	Број телефона

СЕТИ СЕ шта смо научили...

Повежи реч у средини са одговарајућим речима са увећаним и умањеним значењем.

флашица

торбица

супица

сукњица

сукња

супа

торба

флаша

флашетина

сукњетина

торбетина

супетина

Провери тачност својих одговора у решењу које се налази на крају Читанке.

Упиши број освојених поена.

Подсећамо се

к њ и ж е в н о с т

песма

прича

бајка

(прича о чудесним догађајима у којој се појављују змајеви, аждаје, патуљци, вештице и виле)

басна

(прича у којој животиње говоре и понашају се као људи)

пословица

(кратка и мудра народна изрека о животу)

загонетка

(игра речи која се састоји од необичног питања у којем се крије одговор)

у прози

у стиху

Правила за добро писање

1. Размисли о томе шта све знаш о теми о којој треба да пишеш.
2. Забележи шта све треба да поменеш у свом саставу.
3. Потруди се да смислиш одговарајући наслов.
4. Мисли о томе ко ће читати твој рад.
5. Твој састав треба да има почетак, средину и крај.
6. Унеси осећања у свој рад (тугу, радост, љутњу, узбуђење, изненађење).
7. На крају реченице стави тачку, упитник или узвичник.
8. Почни сваку реченицу великим словом. Називе места и имена људи такође пиши великим почетним словом.
9. Реченице не почињи на исти начин (сети се речи са сличним значењем).
10. Прочитај свој рад и исправи грешке које запазиш.

РЕЧНИК

А

арија (италијански) – мелодија, напев

Б

базати – ићи без циља, шврљати, тумарати

беседити – говорити, причати

биљур – кристал

благослов – овде значи: срећа

бодрити – подстицати, храбрити

брош – део накита, понекад са драгим камењем, који се специјалном иглом качи за одећу

будалити – говорити или чинити глупости

В

варош (мађарски) – насеље, градић

ватруштина – реч с увећаним значењем која означава високу температуру

вит – који је израстао у висину, витак, танак

вући некога за нос – подваљивати некоме, обмањивати, варати некога

Д

давеж – досадна, несносна особа, која много гњави дугим причањем

дажд – киша

дамар – живац

да ме жеља мине – да задовољим своју велику жељу

данак – реч са умањеним значењем, а означава дан

добро – овде означава доброту, племенитост, врлину

долама (турски) – врста капута који се не закопчава, већ се преклапа и опасује појасом

држати слово – држати говор, говорити

дружбеница – они који су нечим повезани, другови, пријатељи, дружина, друштво

друм (грчки) – пут израђен за саобраћај аутомобила и других возила, цеста

душман (турски) – велики непријатељ

Ж

живаљ – људи који насељавају неки крај, становништво

живица – жива ограда од грмља и шибља

жижак – овде значи: фитиљ који гори у посудици с уљем; слаба светлост, пламичак

З

заветовати се – зарећи се, заклети се, дати завет, свечано обећати

завист – осећање незадовољства што други има нешто што сам немаш и жеља да се то има

зажећи – запалити

заложити се – овде значи: потрудити се

замукнути (се) – ућутати, умукнути, прекинути свој говор, крик, звук. *Изра. муком (се)*

замукнути значи: ућутати, умукнути

запајати – напајати некога неком течношћу

збројати – сабрати; скупити, прикупити на једно место

зебња – брига, забринутост, немир, страх

зембиљ (турски) – торба, најчешће плетена, за ношење намирница с пијаце

И

имун – отпоран према заразним болестима

инат – противљење нечијој вољи, пркосно понашање, изазивачки став

инфлуенца – грип

итекако се запетљати – много, веома се упетљати у нешто, запасти у тешкоће, у тежак положај

Ј

јава – стање онога који је будан, који не спава

јакако – наравно, дабоме

јова – листопадно дрво које расте дуж река и потока

К

катарка – стуб за подизање једара на броду, јарбол

кичица – сликарска четкица
кланац – узани пролаз између планина, теснац, клисура
клица – биљни заметак у семену из којег се развија нова јединка
кола – количина нечега (сена, зеља и сл.) која може да стане у једна кола, запрежно возило
колебљив – овде значи: променљив, неуједначен
копље – оружје које се састоји од дугачке мотке са шиљком на једном крају
копнети – овде значи: губити снагу, слабити, мршавити, венути
кочоперити се – правити се важан, разметати се; *упореди:* шепурити се (2)
крвца – песнички: крв
курјак – вук

Л

ладица – фиока
лаком – који жели да за себе приграби, стекне што више, грамзив, похлепан, незасит
ластар – млад лист који избија на грани, младица, изданак
ледина – необрађена земља, запуштено земљиште
лола – мангуп, враголан

Љ

љуштити – овде значи: много и дуго играти неку игру

М

малац – мали, малишан
минути – проћи поред некога или нечега. *Изра.* да нас жеља мине – да доживимо нешто лепо, пријатно
моћан – који се одликује великом снагом, који има моћ, силу
муфте (турски) – бесплатно, бадава, цабе; готовански, на туђ рачун
мучати – не говорити ништа, ћутати; *упореди:* замукнути (се)
муштерија (турски) – онај који купује, купац

Н

назадак – назадовање, заостајање, пропадање

накострешити се – дићи се увис, усправити се, најежити се (о длакама, перју, коси и сл.)
наочит – допадљив, леп, згодан
нарамак – количина нечега (овде: зеља) која се може понети на рамену
наручје – количина нечега која се може носити у рукама
нахерити се – накривити се, накренути се у страну
неверица – неверовање, сумња
недарце – реч са умањеним значењем која означава груди, недра
нервоза – напетост, узнемиреност
нећкати се – одбијати нешто, одрично одговарати, говорити „нећу“
нитковски – као нитков, нечасно, подло

О

оволишни – оволико мали, оволицни, малецки
огласити (се) – овде значи: јавити се; појавити се на неком месту
окорети се – претворити се у кору, стврднути се по површини, отврднути
опчинити – очарати, занети, освојити
осванак – свануће, зора, освет

П

Паганини – италијански композитор из 19. века и ненадмашни мајстор свирања на виолини
паралажа – особа која некоме понавља лаж, помаже некоме у лагању
парампарче – мали део, комадић нечега
пардон (француски) – извини, опрости
писнути – проговорити
плитица – плитка овална чинија, чинијица
подгурнути се – наругати се, подсмехнути се
полетан – пун одушевљења
поруга – овде означава неког ко је постао ругло и срамота
прашити – дизати прашину
пргав – који се лако наљути, напрасит, раздражљив
пргавштина – пргав човек
презирати – мислити о нечему са омаловажавањем, потцењивањем
прилегнути – овде значи: заузети лежећи положај ради скривања

пркосан – који не попушта другоме, који ради по својој вољи, тврдоглав

протест – изразито неслагање с нечим

пућпурирати – испуштати глас пућ-пурућ (као препелица)

Р

радин – вредан

развигор – пролећни ветар који помаже да биљке процветају и олистају

раздраган – весео, радостан, добро расположен;
упореди: усхићен

распалити – овде значи: почети нешто брзо, енергично радити (певати, ходати, трчати, пешачити)

резак – продоран, оштар (звук)

С

сектор (латински) – главни посао, задужење

скут – доњи део хаљине, бунде или капута

сноп – скуп већег броја појединачних предмета, повезаних у једну целину

солфеђо (италијански) – мелодијско вежбање (без речи)

срмајли (турски) – који је од срме, сребра; **срмајли марама** – марама проткана сребрним нитима

стрепети – бојати се, страховати

стрмашце – реч са умањеним значењем која означава металну папучицу која виси на каишу са сваке стране седла, а служи да се у њу стави нога при јахању, стремен, узенгија

стругнути – побећи, брзо отрчати, умаћи

струк зеља – једна стабљика зеља

студен – хладан

сур – пепељастосив, тамносив, сив

Т

тесто – маса од брашна и воде или млека од које се праве пите, резанци, хлеб или колачи; овде се мисли на пецива

тлачити – угњетавати, мучити

товар – старинска мера за тежину; количина робе која се одједном може натоварити на коња

тратинчица – ливадска биљка, красуљак

трице – љуске од самлевеног зрневља жита које при сејању остају у сити, мекиње; такође и: безвредне ствари, тричарије.

Изр. трице и кучине – оно што је без вредности, без значаја, безвредна, неважна ствар

труд – напор који се улаже при вршењу умног или физичког рада

У

ударити – овде значи: укуцати, забити, забости

узглавље – део кревета на којем је глава

усхићен – одушевљен, раздраган

учтиво – на учтив начин, пристојно

Ф

фирма (латински) – натпис над неком радњом

фрљока – ћушка, ударац руком по глави

Х

хуља – лош, подао човек, неваљалац, покварењак, нитков

Ц

цвећка – овде: особа која има мане

Ч

чувати некоме понос – бринути да некога не увредимо

Ш

шака – количина нечега што може стати у шаку (овде: зеља)

шаренореп – онај који има шарен, разнобојан реп

шева – мала пољска птица певачица

шепртља – неспретна, трапава особа

шепурити се – **1.** ходати кочоперно ширећи, кострешећи перје, длаку (о птицама и животињама) **2.** ходати дижући главу, држати се охоло, разметати се; *упореди:* кочоперити се

шипраг – густо израсло шибље, жбуње, грмље

шљага – шамар, ударац шаком

САДРЖАЈ

УПУТСТВО

1.	МОЈЕ ДРУШТВО И ЈА	3
	ДОБРИ ПРИЈАТЕЉИ, <i>Јован Јовановић Змај</i>	4
	ТАЈНА, <i>Мирослав Антић</i>	5
	ОГОВАРАЊЕ, <i>Тома Славковић</i>	6
	ХОЋУ-НЕЋУ	7
	ЛАВ И МИШ, <i>Жан Лафонтен</i>	8
	КАКО ПОМАЖЕМО ЈЕДНИ ДРУГИМА	9
	ДОЖИВЉАЈИ МАЧКА ТОШЕ (одломак), <i>Бранко Ћопић</i>	10–11
	РАЗБРАЈАЛИЦА ЗА ЖМУРКЕ	12
	КАКО СЕ ИГРАЈУ ЖМУРКЕ	13
	НИЛСКИ КОЊ И АНТИЛОПА, <i>Радомир Путниковић</i>	14–15
	НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ О ПРИЈАТЕЉСТВУ	16
	ЛИМУНАДА С МЕДОМ (рецепт за две особе)	17
	СЕТИ СЕ ШТА СМО НАУЧИЛИ	18
2.	ШТА ОСЕЋАМ, ШТА ОСЕЋАШ	19
	МРАК, <i>Јован Јовановић Змај</i>	20–21
	ПРКОСНА КРУШКА, <i>Никола Јеремић</i>	22
	ЛАКЕ ЗАГОНЕТКЕ, <i>Љубивоје Ршумовић</i>	23
	ИНАТ, <i>Злата Видачек</i>	24
	РЕЧЕНИЦЕ	25
	ХВАЛА, <i>Јован Јовановић Змај</i>	26
	ПИШЕМО САСТАВ	27
	ПАС И ЊЕГОВА СЕНКА, <i>Доситеј Обрадовић</i>	28–29
	ЕЈ КАКО БИХ, <i>Драгомир Ђорђевић</i>	30–31
	ШАРЕНОРЕПА, <i>Гроздана Олујић</i>	32–34
	ЧУО САМ, <i>Добрица Ерић</i>	35
	ЗАБРИНУТИ РОДИТЕЉИ, <i>Андра Франичевић</i>	36
	ШАЉИВА СТРАНА	37
	СЕТИ СЕ ШТА СМО НАУЧИЛИ	36

КО ДОБРО ЧИНИ, ДОБРИМ МУ СЕ ВРАЋА 39

ПАРДОН, Драган Лукић	40–41
ЛИЈА И ЖДРАЛ, руска народна басна	42–44
КАКО СЕ ДОЧЕКУЈУ ГОСТИ	45
ЛАКОМИ МЕЧИЋИ, мађарска народна прича	46–47
СЛОГОВАЊЕ, РАСТАВЉАЊЕ РЕЧИ	48
САМОГЛАСНИЦИ И СУГЛАСНИЦИ	49
ОДВОЈЕНО ПИСАЊЕ РЕЧИ	50
ПОТВРДНЕ И ОДРИЧНЕ РЕЧЕНИЦЕ	51
ДВА ЈАРЦА, Душко Трифуновић	52–53
МАРКО КРАЉЕВИЋ И ОРАО, народна песма	54–55
МАХ И ШЕБЕСТОВА, Милош Мацоурек	56–59

СЕТИ СЕ ШТА СМО НАУЧИЛИ 60

МА ШТА МИ РЕЧЕ 61

НЕСТРПЉЕЊЕ, Русомир Арсић	62
РЕЧИ КОЈЕ ОЗНАЧАВАЈУ ИМЕНА – ИМЕНИЦЕ	63
ЛАЖА И ПАРАЛАЖА, народна прича	64
ПИШЕМО САСТАВ	65
УТОРАК ВЕЧЕ МА ШТА МИ РЕЧЕ, Љубивоје Ршумовић	66
ВЕЛИКО И МАЛО СЛОВО	67
ЗНА ОН УНАПРЕД, Гвидо Тартаља	68–69
ПЕРА КАО ДОКТОР, Јован Јовановић Змај	70
РЕЧИ КОЈЕ ОЗНАЧАВАЈУ РАДЊУ – ГЛАГОЛИ	71
СЛИКАРКА ЗИМА, Десанка Максимовић	72–73
ПОЛАЗАК У ШКОЛУ, Десанка Максимовић	74
ПИШЕМО БАЈКУ	75
ДЕТЛИЋ, Зорица Бајин-Ђукановић	76
ДЕТЛИЋЕВО ПИСМО	77
БОЛЕСНИК НА ТРИ СПРАТА, Бранко Ћопић	78
ЈЕДНОГА ДАНА, Љубивоје Ршумовић	79

СЕТИ СЕ ШТА СМО НАУЧИЛИ 80

5. ПОРОДИЧНО СТАБЛО 81

МАЈКА ЈОВУ У РУЖИ РОДИЛА, народна песма	82
СУБЈЕКАТ И ПРЕДИКАТ	83
ЛАУРИНА ТАЈНА, <i>Одри Корн</i>	84–85
ПРОТЕСТНА ПЕСМА, <i>Владимир Андрић</i>	86
ПРИЧА ПО СЛИКАМА	87
СЕДАМ ПРУТОВА, народна приповетка	88–89
НЕЗГОДА, <i>Мирослав Антић</i>	90
СТРИП	91
МЕДВЕД И ДЕВОЈЧИЦА, руска народна прича	92
ЗНАК НАВОДА	93
ИМА ЈЕДНО МЕСТО, <i>Љубивоје Ршумовић</i>	94
РЕЦИТОВАЊЕ	95
ЕНО ГДЕ ЛЕТИ ЦВЕТ, <i>Феликс Салтен</i>	96
ЛЕПО ЈЕ СВЕ ШТО ЈЕ МАЛО, <i>Душко Радовић</i>	97

СЕТИ СЕ ШТА СМО НАУЧИЛИ 98

6. КАКО СЕ РАСТЕ 99

ВИСИБАБА И РАЗВИГОР, <i>Бранко Ћопић</i>	100
РОД ИМЕНИЦА	101
СМЕШНО ЧУДО, шаљива народна песма	102
ЈЕДНИНА И МНОЖИНА ИМЕНИЦА	103
ПОЗИВ НА КРЕКЕТАЊЕ, <i>Андра Франичевић</i>	104–105
ЛОПОВ, <i>Димитар Инкиов</i>	106–109
АКО ЖЕЛИШ МИШИЦЕ, <i>Љубивоје Ршумовић</i>	110
ПРАВО И ПРЕНОСНО ЗНАЧЕЊЕ РЕЧИ	111
НЕВИДЉИВО ПИСМО	112
НАПРАВИ СПИСАК	113
ШАРГАРЕПА, <i>Владимир Андрић</i>	114
МАЛА АНКЕТА	115
ПРОЛЕЋНО ЈУТРО У ШУМИ, <i>Момчило Тешић</i>	116
ШКОЛА, <i>Драган Лукић</i>	117

СЕТИ СЕ ШТА СМО НАУЧИЛИ 118

ШТА СВЕ МОГУ, ШТА СВЕ УМЕМ 119

МАМА, Душан Радовић	120
МАМЕ И ЊИХОВА ДЕЦА	121
OGLASI „KUPUSNOG LISTA“, Branko Ćopić	122
УКРШТЕНИЦА	123
ТРИ КРОЈАЧА, engleska narodna priča	124
ПРОШЛОСТ – САДАШЊОСТ – БУДУЋНОСТ	125
ЛАВЕ МАЈКА МУ СТАРА, Љубивоје Ршумовић	126
ПИШЕМО САСТАВ	127
О ДЕЧАКУ КОЈИ ЈЕ МНОГО ЗНАО, Leopold Suhodolčan	128–129
ЈА САМ БИО СРЕЋНО ДЕТЕ, Драгомир Ђорђевић	130
ГРАМАТИЧКА УКРШТЕНИЦА	131
БИК И ЗЕЦ, народна басна	132
ПРОШИРИВАЊЕ РЕЧЕНИЦА	133
ТРИ БРАТА, Браћа Грим	134–136
КАД ПОЧНЕ КИША ДА ПАДА, Стеван Раичковић	137

СЕТИ СЕ ШТА СМО НАУЧИЛИ 138

ЛЕТЊЕ ПУСТОЛОВИНЕ 139

ЇAROLIJA, Ivica Vanja Rorić	140
ИЗ ЕНЦИКЛОПЕДИЈЕ	141
СВЕТИ САВА И МЛАД ЧОВЕК, Симеон Маринковић	142
У УЧИОНИЦИ	143
PRGAV МОМАК, Vlada Stojiljković	144
РЕЧИ СА УМАЊЕНИМ И УВЕЋАНИМ ЗНАЧЕЊЕМ	145
КОЊ И МАГАРЕ, према Доситеју Обрадовићу	146
СТАРО ЛИЈИНО ЛУКАВСТВО, народна прича	147
ПАТАК И ЖАБЕ, Јован Јовановић Змај	148
DAJ MI KRILA JEDAN KRUG, Vladimir Andrić	149
PREDLOG, Vladimir Andrić	150
НАПИШИ СВОЈ ПРЕДЛОГ	151
РАЗГЛЕДНИЦА	152
АДРЕСАР МОГА ДРУШТВА	153

СЕТИ СЕ ШТА СМО НАУЧИЛИ 154

ПРАВИЛА ЗА ДОБРО ПИСАЊЕ	155
РЕШЕЊА	156
РЕЧНИК	157–159
САДРЖАЈ	160–164
ТЕМАТСКИ САДРЖАЈ	165–167

ТЕМАТСКИ САДРЖАЈ

КЊИЖЕВНОСТ

басна **8, 132, 146**
разбрајалица **12**
пословице **16, 43, 107**
загонетке **23, 85**
име песника – наслов песме **41**
епска (јуначка) песма **55**
поређење **82**
главни лик приче, остали ликови, место и време радње **11, 34, 59, 93, 100**
напиши наслов за свако поглавље приче **59**
речи које се римују **22, 79, 116, 126**
стихови, строфе **30, 104**
шаљива народна прича **64**
бајка **73**
песма **104**
проза **104**
прича **134**
успаванка **82**
заплет **93**
наравоученије **146**

ГРАМАТИКА

речи које имају слично значење **20, 44**
речи са супротним значењем **132**
речи са умањеним и увећаним значењем **43, 53, 85, 145**
право и преносно значење речи **111, 150**
упитна, заповедна, обавештајна реченица **25, 85, 108**
доврши реченице **31**
слоговање **48**
самогласници и сугласници **49**
растављање речи на крају реда **48**
слоготворно *p* **49, 55**
одвојено писање речи **50**
напиши правилно реченице **44, 48**
потврдне и одричне реченице **51**
две тачке и зарез **51**
именице **63, 76, 93**
од слогова састави речи **66**
велико и мало слово **67**
реченице од задатих речи **69**
глаголи **71, 76, 93, 100**
субјекат и предикат **83**
знак навода **93**
род именица **101**
скраћенице за мере **102, 107**
једнина и множина именица **103**
књижевне и некњижевне речи **109, 111**
прошlost, садашњост, будућност **125**
проширивање реченица **133**

ПИШЕМО

рођенданска честитка **7**
како се играју жмурке **13**
списак за куповину на пијаци **26**
поклон **27**
стрип **29**

шаљива прича 41
како се дочекују гости 45
Марко Краљевић и орао 55
шаљиви догађај 65
бајка о принцези, принцу и злом чаробњаку 75
одговор детлићу 77
опис пса и мачке 77
загонетке 85
прича о млађем брату 87
прича позив на кркетање 104-105
позивница 105
мали речник 109
списак књига 113
кратка прича 113
маме и њихова деца 121
оглас 122
натпис за пекару 124
кад бих био цар 127
посао који волиш да радиш 130
чаролија 140
предлог за промене у школи 151
разгледница 152
адресар мога друштва 153

ГЛУМИМО

уторак вече ма шта ми рече 66
зна он унапред 69
пера као доктор 70
медвед и девојчица 93

ГОВОРНА ВЕЖБА

лав и миш 8
објасни пословице 16
чуо сам – објасни стихове 35
изговарај гласно 36
Марко Краљевић и орао 55
нестрпљење 62
уторак вече ма шта ми рече 66
има једно место 94
рецитовање 95
лопов 107
три брата 136
дај ми крила један круг 149

ЦРТАМО И БОЈИМО

пријатељство 4
обој листове 16
нацртај себе уплашеног 21
нацртај детлића 76
илуструј песму 90
обој број 113
зеленвил 129

РЕШАВАМО

загонетке 23, 62, 67, 85
ребусе 31, 34, 44, 49, 55, 65, 69, 70, 73, 112, 151
укрштенице 6, 15, 76, 123, 131
спој слова 94

ИСТРАЖУЈЕМО

мали кућни оглед 112
мала анкета 115

мала енциклопедија **140-141**
предлог **151**

ДОМАЋИ ЗАДАТАК

препричај причу **11**
напиши још један рецепт **17**
сети се неког догађаја када си се инатио **25**
лакоми мечићи **47**
пера као доктор **70**
болесник на три спрата **78**
смисли загонетке **85**
потврдне и одричне реченице **108**
оглас **122**
патак и жабе **148**
разгледница **152**

СЕТИ СЕ ШТА СМО НАУЧИЛИ

главни лик, време, место радње, особине лика **18**
басне **18, 154**
пословице **18, 38, 154**
рима **38**
загонетке **38, 154**
речи које имају слично и супротно значење **38, 128**
subjekat и предикат **98**
обавештајне, заповедне, упитне реченице **38**
самогласници и сугласници **60**
одвојено писање речи **60**
две тачке и зарез **60**
именице **80, 138**
глаголи **80, 138**
предикат **138**
потврдна и одрична реченица **80**
велико и мало слово **80**
subjekat и предикат **98**
знаци навода **98**
успаванке **98**
право и преносно значење речи **118**
песма – стих, прича – проза **118, 154**
бајка **154**
прошлост, садашњост, будућност **138**
речи са умањеним и увећаним значењем **154**

СМИСЛИ И НАПИШИ

тајна **5**
како помажемо једни другима **9**
порука приче **34**
главне особине лика **34**
Мах и Шебестова **59**
једнога дана **79**
лепо је све што је мало **97**
смешно чудо **102**
објасни пословицу **107**
школа **117**
коњ и магаре **146**
старо лијино лукавство **147**

ЧИТАНКА

за други разред основне школе
треће издање

аутори *Др Симеон Маринковић*
Мр Љиљана Маринковић
Славица Марковић

илустровао *Данијел Савовић*

речник израдила *Виолета Бабић*

рецензенти *Проф. др Живојин Станојчић, Филолошки факултет у Београду*
Бранка Поповић, учитељица, ОШ „Вељко Дугошевић“ у Београду
Анђелка Ружић, професор

лектор *Виолета Бабић*

графички уредници *Душан Павлић*
Неда Докић

типографско обликовање *Слободан Миладинов*

припрема за штампу *Небојша Митић*

издавач *Креативни центар*
Градиштанска 8
Београд
Тел./факс: 011/ 38 20 464, 38 20 483, 24 40 659

уредник *Виолета Бабић*

за издавача *Дејан Беговић*

штампа *Публикум*

тираж *30.000*

copyright © *Креативни центар, 2006*

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.016:821.163.41+821(075.2)

Читанка : за други разред основне школе / [аутори Симеон Маринковић, Љиљана Маринковић, Славица Марковић ; илустровао Данијел Савовић ; речник израдила Виолета Бабић]. - 3. изд. - Београд : Креативни центар, 2006 (Београд : Публикум). - 167 стр. : илустр. ; 22 x 24 cm

Тираж 30.000. - Речник: стр. 157-159.

ISBN 86-7781-353-5
1. Маринковић, Симеон

COBISS.SR-ID 130093324

Министар просвете и спорта Републике Србије одобрио је издавање и употребу овог уџбеника у другом разреду основне школе решењем број 6-00-28/2005-06/04 и продужио важење решења за школску 2006/07. годину решењем број 6-00-2/2006-06 од 4. јануара 2006. године.